

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KALE

Kasım 2017 Sayı: 39
Fiyat: 8 TL - KKTC: 9 TL

bi dünya...

İlber Ortaylı • Ataol Behramoğlu • Enis Batur • Sema Kaygusuz • Şebnem İşigüzel • Sunay Akın • Akgün Akova • Alper Canıgüz
Mahir Ünsal Eriş • Aylin Balboa • Nihat Sırdar • Cem Davran • Coşkun Aral • Zafer Algöz • Metin Uca • Can Yılmaz • Kaan Koç • Başar Başaran
Cem Güventürk • Zeynep Miraç • Levent Erden • Bedia Güzelce • Feyyaz Yiğit • Celil Nalçakan • Nilay Örnek • Candaş Tolga • Murat Meriç
Murat Özer • Can Baytak • Dilan Bozyel • Melih Anık • Sermin Yaşar • Oğuzhan Koc • Gökhan Çınar • Kerimcan Kamal • Gökhan Dağıstanlı

ALBÜM

A'DAN Z'YE
OTOMOBİL SÖZLÜĞÜ

Enis Batur

10 Kasım Hem anıyoruz hem arıyoruz

Prof. Dr. İlber Ortaylı, Atatürk'ün ardından yazdı

MUSTAFA KEMAL'İN ORJİNAL İMZALI FOTOĞRAFI *Herkese hediye...*

BUGÜNÜ ANLAMAK İÇİN

#tarîh

dergi

Kasım 2017
Sayı 42

15 TL / KATİCİ FİYATI 16 TL

GÜNEYDOĞU GAZİLERİ

Ne yapsak borcumuzu ödeyemeyiz

1984'ten
2017'ye...

EKİM DEVRİMİ
100. YIL
DÜNYAYI
SARSAN GÜNLER

ECDAD VE
SELÇUKLULAR
OSMANLILAR'IN
600 YILLIK
REKLAM ARASI

İNÖNÜ STADYUMU
70. YIL

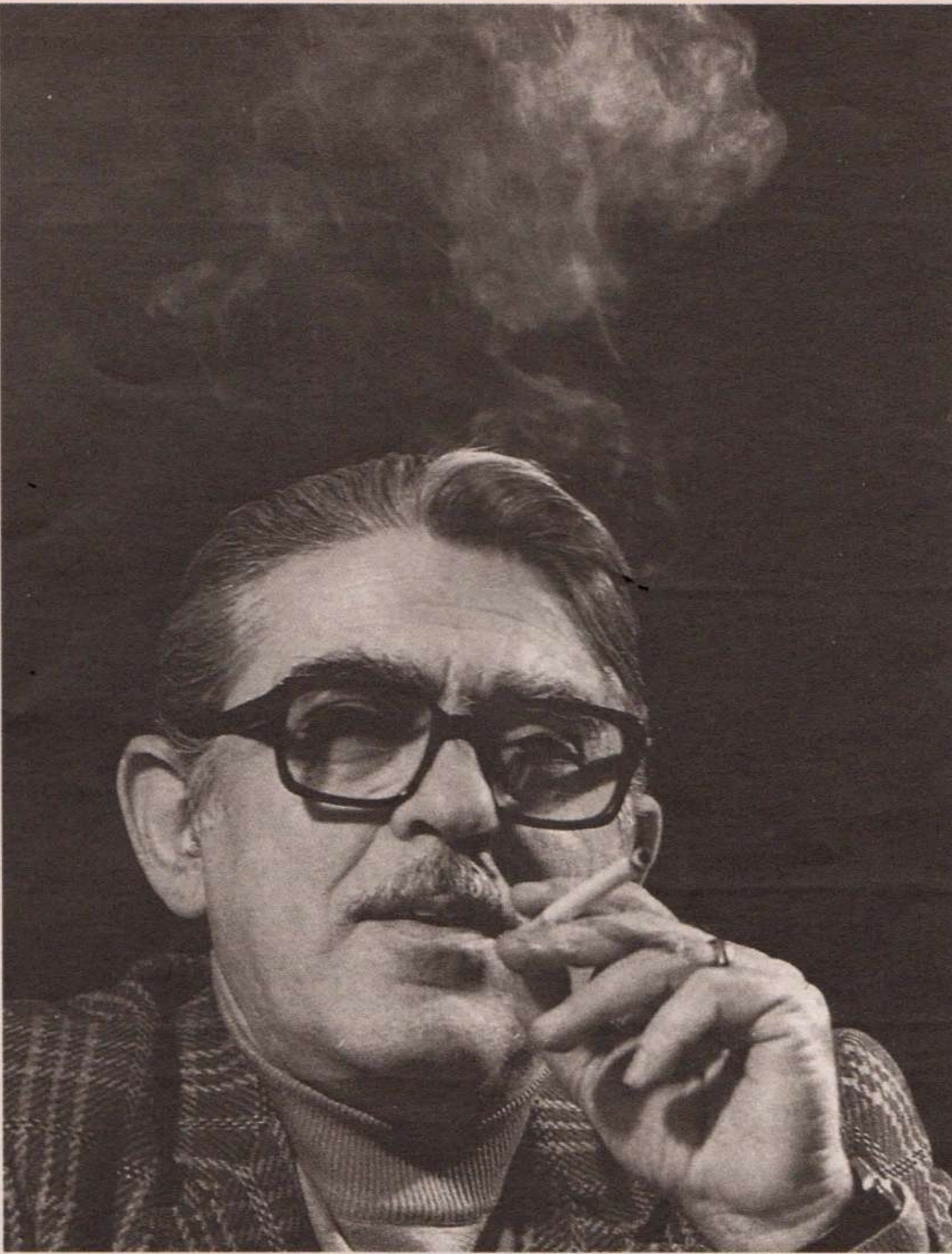
FUTBOLDA
İLKLERİN MEKANI

KASIM SAYISI BAYİDE

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

Fotoğraf: Ara Güler

YİRMİ BEŞİNCİ MEKTUP

Unutma; seni sevdiğim için ölebilirdim, seni sevdiğim için yaşayacağım.

Biraz sonra mektuplarınla resimlerini tutuşturacak bir kibrit çöpü gibi çekiliyorum hayatından. Her şeyiyle onu sana bırakıyorum. Hayatın senin olsun, istersen hayatım da. Ama sen kendinin bile olamayacaksın artık...
Ben yaşadıkça, adım söylendikçe...

Seni bensizliğe ve kendimi sana mahkûm ediyorum.

İstanbul, Haziran-Eylül 1962

Herkesin muhabbetle sevdiği munis bir aile babasının cenazesini defnetmek için gidilen mezarlıkta gizemli bir kadın, ağaçların arkasında bir görünüp bir kaybolarak kısık hıçkırıklarla ağlamadı.

Oldukça olağan bir gündü. Vapur seferleri iptal edilmemişti çünkü hava muhalefeti yoktu. Bir taksi şoförü, saatlerdir akmayan trafikte direksiyon sallamasının hıncını kornaya basıp zorbalık yaparak çıkarmaya çalışmıyordu çünkü trafik de yoktu.

İşe yetişmek için güç bela bindiği kalabalık bir otobüste tutunmak için yukarı uzanan genç kadın, aynı anda aynı yeri tutmaya çalışan hoş bir adamla göz göze gelip şaşkın bir gülümsemeyle gitgide koyulaşan bir sohbe başlamadı.

Evsiz bir adam, Kadıköy'deki bir duvarın dibinde, artık varlığını iyiden iyiye hissettiren soğuktan bir nebze de olsa korunabilmek için sokak köpeklerine sokularak uyumaya çalışmadı.

Ablasının sürdüğü tekerlekli sandalyesiyle dışarı hava almaya çıkarılmış bir çocuk, önünden parlak kırmızı bisikletiyle rüzgâr gibi geçen başka bir çocuğa iç geçirerek bakmadı.

Günlerdir hastanenin bahçesindeki bankta yatan yaşlı adama bir şey sorulmadığı için, sessizliğinin sebebinin dilsizliği olduğunu kimse anlamadı.

Geçirdiği motosiklet kazası nedeniyle yıllardır komada olan genç adam, bir akşamüstü ansızın derin uykusundan bütün bunlar yaşanmamış gibi uyanmadı.

Kimse, nelere gebe olduğu bilinmeyen bir gecenin şafağında, aşırı hızla çarptığı araçtaki ailenin yok olmasına sebep olduğu için, etkisinden ömrü boyunca kurtulamayacağı korkunç bir vicdan azabıyla baş başa kalmadı.

Hiçbir anne, evine düşen bombalarla ölen ve sokağa çıkma yasağı nedeniyle gömemediği evladının naasını derin dondurucuda muhafaza etmek zorunda bırakılmadı.

Herkesin muhabbetle sevdiği munis bir aile babasının cenazesini defnetmek için gidilen mezarlıkta gizemli bir kadın, ağaçların arkasında bir görünüp bir kaybolarak kısık hıçkırıklarla ağlamadı.

Yaşlı kadının, her parçasını kör kandillerin kısık ışıkları altında işlediği çoktan sararmış dantel ve nakışlarla dolu çeyiz sandığından, rahmetli kocasının delikanlılık zamanlarından kalma bir fotoğrafı çıkmadığı için yüreği burkulmadı.

Nihayet yurtdışında yaşamının bir yolunu bulup göç etmiş bir adam, çekip gittiği halde sürekli haberlere bakıp da ülkesi ve orada bıraktıkları için endişe duymadı.

Galata Köprüsü'nde kendi yaptığı oltasıyla balık tutan dışsiz

bir ihtiyar, kendisi de aç olduğu halde yakaladığı istavritleri etrafına toplanan kedilere dağıtmadı.

Komşulardan birinin oğlunun sünnet düğününde yedikleri pilavdan zehirlenen mahalle sakinleri, tüm geceyi karın ağrısıyla geçirerek tuvalette sabahlamadı.

Hiçbir kadın kendisine dadanan bir sapık tarafından "seviyordum, kıskandım" denilerek, ertesi gün gazetelerde "aşk cinayeti" başlığıyla geçilip hafifletilen alçakça bir cinayetin kurbanı olmadı.

Hiç kimse bir anlık zevk için uyuşturucuya bulaşıp sonrasında azap ve sefalet dolu günlerle hayat boyu bedel ödemek zorunda kalmadı.

Bir çoban, kanadı elektrik tellerine takılmış bir kuşu kurtarmak için direğe tırmanıp yüksek gerilime kapılarak, iki elinin de kesilmesine sebep olacak şekilde yaralanmadı.

Haksız yere mesleğinden ihraç edilmiş bir öğretmen, bu durumu eşi ve çocuklarına söyleyemediği için her sabah işe gider gibi evinden çıkıp akşam olana kadar sokaklarda dalgın dalgın dolaşmadı.

Bir pazar günü evinde tek başına zaman geçiren bir kadının, altını çizdiği yerleri tekrar gözden geçirmek için eline aldığı bir kitabın sayfaları arasından, eski sevgilisinin el yazısıyla yazdığı ve mutlu günleri hatırlatan bir not çıkmadığı için kalbi acımadı.

Herkesin bir araya geldiği bir bayram sabahı, masada hazır bekleyen mükellef kahvaltıya oturmak için en küçük oğullarının okuduğu şehirden gelmesini bekleyen ailenin, üzerinde dantel örtü serili ev telefonları acı acı çalmadı.

Aile baskısıyla sevmediği bir kadınla zorla evlendirilen adam, eve gitmemek için o gece de pis bir meyhanede tek başına sabahlamadı.

Aile baskısıyla sevmediği bir adamla zorla evlendirilen kadın ise, ihtiyar kocasının, çıplak vücudu üzerinde ileri geri giderken çıkardığı hırıltıları unutmak ve bedenindeki izlerden kurtulmak için saatlerce banyoda kalarak suyun altında gözyaşlarına boğulmadı.

Kimse yepyeni bir hayata başlamak için terminalden kalkan ilk otobüse atlayıp, yol boyu başını cama yaslayarak düşüncelere dalmadı.

Hiç kimse kurbağalara bakmaktan gelen Yakup'u çağırmadı. Kül tablasında sigarasını söndürebileceği boş bir yer arayan yazar, saatlerdir baktığı sarı saman kâğıda yazacak tek bir şey bile bulamadı.

Son derece sıradan bir gündü. O gün anlatılmaya değer hiçbir şey olmadı.

Son derece sıradan bir gündü. O gün anlatılmaya değer hiçbir şey olmadı.

tutku bahsi

Tutkularımız bizi hayata karşı, insana ve cemiyete karşı güçlü kılabilecek yaşam enerjisini verebileceği gibi, bir anda tüm dünyaya rezil etmeyi de başaracak kudrettedir. İnsan ne kadar soyunursa o kadar çok utanır.

Varlığımız bir tutkunun ürünüdür. Çünkü insan tutkudan yapılmıştır. O yüzden bütün ömrünü tutkularının esiri olarak yaşar. Tutku varsa hayat var demektir. Tutku, insanın ham maddesini yoğuran hoyrat bir eldir.

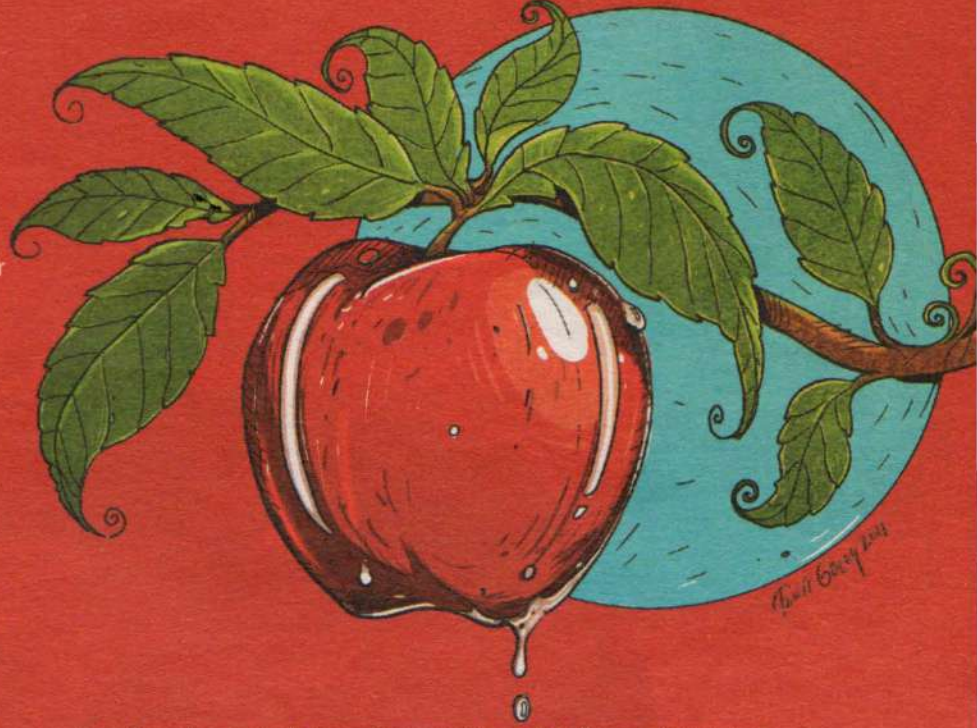
İnsan en çok neye düşkünse ondan yara alır. Çünkü tutkular bizim yumuşak karnımızdır. Tutkularımız bizi hayata karşı, insana ve cemiyete karşı güçlü kılabilecek yaşam enerjisini verebileceği gibi, bir anda tüm dünyaya rezil etmeyi de başaracak kudrettedir. İnsan ne kadar soyunursa o kadar çok utanır. Tutku bizim çırılçıplaklığımızdır.

Canlılar dünyasını yöneten en güçlü tutku hayatta kalma tutkusudur. Beton zeminin içinden bir çiçek neden başını uzatır? Oltadan alınan balık neden debelenerek suya seğirtir? Yeni doğmuş bir buzağıyı ayağa kaldırıp memeye koşturan nedir? Ağaçlar niçin budandıkça güçlenirler? Bu, hasbelkader düşünme, konuşma ve soyutlama kabiliyetiyle taltif edilmiş biz insan evlatları için oldukça basit bir denklemle açıklanabilir. Bizim için her şey son derece yalın ve kesin bir kurala bağlıdır: doğan her şey yaşamaya, hayatta kalmaya eğilimlidir. Oysa bana kalırsa bunun altında daha karmaşık bir mutabakat yatıyor olmalıdır. **Bizi hayvan ve bitkilerle aynı potada buluşturan o sihirli mutabakat: hayatta kalma tutkumuz.** Çünkü her şey biz varsak vardır. Her şey biz gidince biter. Bu bir sardunya için de böyledir, bir çekirge için de, benim için de.

Tutku, sevgi ya da aşk değildir. Tutku insanın damarlarında dolaşır. Onu hasta edebilir. Onu öldürebilir. Mecnun'un Leyla geldiğinde onu tanımayışı aşkla değil, tutkusuyla hasta düşüp şuuru bu tutkuya köle edişiyile açıklanabilir. Ferhad'a dağı deldiren bir çift göz, bir gonca ağız, bir latif yüz değildir. Ferhad'ın erittiği dağ, tutkusuyla arasına çöreklenmiş karanlık ve görkemli bir manidir. Tutku, onsuz yaşamayı sürdüremeyeceğimiz kadar mecbur ve meftun olduğumuz şeye ulaşmak için duyduğumuz kaçınılmaz arzusunun, o hissin adıdır.

Nedense tutku adı bize erotik çağrışımlar sunar. Cinsel sağlık ürünlerinin, gündelik hayatta kullandıklarımızdan daha fettan ve davetkâr, çamaşır ya da kıyafet markalarının tanıtım ve sunumlarında bile tutkunun Frenkçesi olan passion en sık rastlanan sözcüklerden biridir. Oysa bu Frenkçe kelime, kökünü Latince passio'dan alır. Passio acı veren, cefa çektiren anlamına gelir. Çünkü tutkular bizim baş belamızdır. Bize çoğunlukla hayatı sıradan, alelade, anamızdan babamızdan devraldığımız gibi yaşamak konusunda güçlükler çıkarıp cefa verirler. Ve bunlar genellikle -hatta çoğunlukla- hiç de seksüel şeyler değildir. Konuyu Olympos tanrıları katında bir meseleymiş gibi ele almaya gerek yok. Daha gündelik hayata ineyim. Bir insan kumara, hatta örneği daha da daraltayım at yarışına tutkun olabilir. Evini, ailesini, tüm mal varlığını, nüfusun büyük çoğunluğu için saçma sapan sayılabilecek bu tutku uğruna yitirebilir. Toplum bu insanı at yarışına tutkun olduğu için değil, kendi dışındaki hayatları da bu yolla mahvettiği için kınar. At yarışına tutkun olmak toplumun umurunda değildir. Toplumun kafaya taktığı, o insanın böyle "tehlikeli" bir tutkusu olmasından ziyade ona mağlup olarak başkalarını bedbaht etmesidir. Bu tutku yalnızca o insanın kendisi için bir beladır. Tutkular bizi çoğunlukla toplumun dışına iter.

İnsanın cennetten feragat edip dünyaya razı olması hikâyesinin ardında da çok esaslı bir tutku yatar. O da meraktır. Semavi dinlerin

İnsan en çok neye düşkünse ondan yara alır. Çünkü tutkular bizim yumuşak karnımızdır.

kutsal sayılan metinlerine göre yaratılmış olan ilk insanlar iyiyi ve kötüyü bilme ağacının meyvesini merak etmemiş olsalardı, bugün ölümden sonraki hayatımızda erişebilmek için dünyevi hayatımızı engel ve yasaklarıyla kuşatan o muğlak cennette sefa sürüyor olacaktık. Oysa "Merak kediyi öldürür" sözünden uyarlamayla bu tutku bizi, cennetten kovulmuşların torunu olan biz insanlığı hayata bağlar. Merak, her türlü insan ilerlemesinin biricik yakıtıdır. Her ne kadar merakla ilgili ürkütücü atasözlerimiz olsa da bu, önüne geçemediğimiz, bastıramadığımız bir tutkudur. Zaten tutkunun tanımı her koşulda engel olamamayı, önüne geçememeyi içerir. **Merak, insanın dünya karşısındaki çaresizliğiyle baş edebilmek için tutunduğu en kıymetli tutkulardan biridir.**

Toparlarken sözü, küstahlık sayılmazsa, kendime getirerek başka bir önermede bulunayım. Tutku, insana doğuştan gelmez. Yukarıda saydığım iki büyük tutku (hayatta kalma tutkusu ve merak) dışındaki bütün tutku biçimleri kültürel kodlarla varlık bulur. Örneğin ben, hayatımda odun bile kırmamışken otuz beş yaşımdan sonra marangozluğa heves ettim. Sonra bu heves, bir tutkuya dönüştü. Rendelenen bir ağaçtan çıkan kıvrık kıvrık talaşın ruhumda uyandırdığı coşkuyu tarif etmeye şimdi başlasam ömrüm yetmez. Selvi ağacının kokusu, cevizin yağlı eti, çamın aydınlık yüzü, abanozun mutlak siyahlığı benim için şiir kıymetindedir. Kalan ömrümün tamamını marangozluk yaparak geçirebilme imkânı verseler, geçinebileceğimi bilsem, tek satır yazmam. **Benim için ağaca dokunup ona şekil vererek kendimi ifade etmek yazıdan çiziden çok daha yukarılarda.** Hayatımı toz talaş içinde bir marangozhanede geçirecek olsam, değil yazı, tek bir harf aramam. Oysaki marangozluk otuz beş yaşına kadar lezzetinden bihaber olduğum bir şeydi. Demeye çalıştığım şey şu, insanın bütün tutkuları (hayatta kalma tutkusu ve merak da dâhil) dünyevidir. Çünkü tutkular bizi dünyanın bereketli rahmine bağlayan göbek bağıdır. İnsan, tutkudan yapılmıştır.

Mademki şiir de bir tutkudur, o halde gidip Melih Cevdet şiirleri okuyayım biraz.

Yeni Polo.

Daha büyük, daha eğlenceli.

Volkswagen'in tercihi

Yeni Polo büyüyen boyutları ve zenginleşen donanım seviyesi ile şimdi daha konforlu. Gövdesinden dekoruna kadar kişiselleştirilebilen tasarım anlayışıyla da daha renkli ve eğlenceli.

Standart olarak sunulan ikincil çarpışma freni, yorgunluk tespit sistemi ve opsiyonel olarak sunulan yaya algılama özelliğine sahip ön bölge asistanı gibi daha birçok özelliğiyle Yeni Polo, yine en güvenilir yol arkadaşınız. Üstelik segmentinde ilk defa sunulan dijital gösterge paneli ile sınıfının öncüsü olmaya devam ediyor.

Ne kadar büyürse büyüsün hep genç kalanların otomobili Yeni Polo, şimdi Volkswagen Yetkili Satıcılarında.

Yeni Polo. Büyüksün.

facebook.com/vwturkiye

instagram.com/vwturkiye

Volkswagen

Doğuş Otomotiv | Trafik Hayattır | DANIŞMAHATTI: 444 89 24

Türkiye'nin Lovemark'ları 2017 araştırması MediaCat önderliğinde Ipsos tarafından, 15-55 yaş aralığında Türkiye'yi temsilen 3.014 kişinin (1.549 erkek-1.465 kadın) katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre Volkswagen, Otomotiv kategorisinde birinci olarak kategorinin Lovemark'ı olmuştur.

Yeni Polo'nun resmi spesifik CO₂ emisyonu (99/94/EG) 101-110 g/km, resmi yakıt tüketimi (99/94/EG) lt/100 km: Şehir içi 5,5-6,0, şehir dışı 3,8-4,1 ve ortalama 4,4-4,8 arasındadır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Şebnem Işığüzel

mabet ağacı

Zihnimiz bütün dünyayı bir yerden bir yere getirmeye, taşımaya yetecek kadar büyük, derin. Edebiyat, sanat bu dünyadaki sorulara belki tek cevap.

"Niye hep o tarafı anlattın?"

Bunu anneannem soruyor. Yaşlılığa bağlı rahatsızlıkları nedeniyle burada. Evet, refakatçiyim. Rutin benim işim. Hayır şikayetçi değilim.

"O taraf" dediği baba tarafım. Bütün ilhamımı "O deli Arnavutlardan," almışım. Bir yazar asla yaşadıklarını yazmaz. Ama bu başkalarına hep öyle gelir. Sessiz kalıyorum. Sonra "Ben sizin romanınızı yazacağım anneanne," deyiveriyorum.

Bu çıkıyor ağızdan.

"Gördük. Gülistan'ın saçlarını nasıl kestiğini anlattın çıktın işin içinden."

Hanımış çuvaldızımız? Bazı şeyleri unutmuyor. Oysa dün "Sayfiyeye mi geldik?" diye soruyordu.

"Öyle denilebilir," demiştim. Tansiyonunu ölçen hemşire gülümsemişti. Büyük bir sessizlikle yapıyorlar işlerini. Hastanede her şey derin bir sessizlik içerisinde zaten. Fısıltı fısıltı.

"Canın sıkıldıysa çık hava al biraz. Nişantaşı bugün çok güzel."

Ziyarete gelenlerden birisi teklif ediyor bunu. Nişantaşı hepsinin biricik sevdası. Kesinlikle gününe göre değişen canlı bir varlık o!

"İyiym ben."

Anneannem alıyor lafı ağızdan:

"O seviyor sayfiyeyi."

Hastane demek istedi. Ziyaretçi hemen anlıyor. Küçük bir mimik yapıyor. Karıştırıyor manasında.

Saçlarını her sabah itinayla tarıyoruz. Teyzem kesmesi için berberini getirdi ama anneannem istemedi. Ellerini kremliyoruz.

Nikah, nişan ve babasının okul bitirme hediyesi olan mineli yüzüğü geçiriyoruz parmaklarına. Gece çıkıyor yüzükler. Kasa var. Kasaya koyuyoruz.

"İnsan ölüreyak kasaya neyini kilitler?"

"Senin yüzüklerini kilitliyoruz ya,"

deyiveriyor kuzenim. Patavatsız. Hep öyleydi.

"Kilitlemiyor. Kapağını şöyle bir ittiriyor."

Hakikaten kilitlemiyorum bu minik kasayı.

"Yüzüklerim çalınsin kimseye değil ona sorucam."

"Bu huylarım hep o taraftan."

Anneannem bu moda zamane söylemini anlamıyor. Daha doğrusu sonunda itiraf ettiğimi düşünüyor.

"Bak kendi ağızıyla söyledi," diyor kuzenime.

Kuzenimin canı sıkın. Ziyaretçilere ikram ettiğim çikolata kutusunun başında ağızına peşi sıra birkaç tane atıyor. Burada neler okuduğumu soruyor sonra. Geceleri minik bir yatağa dönüşen koltuğun kenarındaki kitap kulesini değiştiriyor. O da herkes gibi Nabokov'un Edebiyat Dersleri'ne takılıyor.

"Halen bu işin dersini mi alıyorsun," diyor şakacıktan.

İhtiyatlı ilaçlar gibi yanımdan ayırmadığım kitaplarım var. Hayır hepsinin adını buradan paylaşamam. Herkes kendisine iyi gelen kitapları zamanla bulur. Bunun bir uğraş haline gelmesi gerekir. Bu kitap sayesinde hastane personeli tarafından edebiyat öğretmenim olduğum düşünüldü.

"Hiç öyle bir tipiniz yok ama..."

Nezaketimden, "Nasılmış edebiyat öğretmenlerinin tipi?" diyemedim. **Dev önyargılardan birisi. Edebiyat öğretmenini tiptemesi değil, nezaketin aptallıkla karıştırılması.** Neyse. Konumuz bu değil. Beni yazar olarak tanıyanlar olduğu gibi adımı duymayanlar da var. Arası yok. Önemli değil. Bir yazar için önemli olan tek şey yazmaktır, yazabilmektir. Tanıyanlar olağanüstü ilgi gösteriyor. Sanki Tolstoy mezarından kalkıp refakatçi olmuş. Jane Austen gelmiş anneannemin başını bekliyor. Nabokov su ısıtıcısında su kaynatıyor. Kazuo Ishiguro ziyaretçilere sallama çay yapıyor. İplerini bizzat parmağının ucuna dolayıp balık tutar gibi sallandırıyor. Çay pişiriyor. Arşiv: <https://www.kafasiz.com.tr/romanlar/seybnem-isiqguzel-mabet-agaci>

eğlenerek... **Okurlarımın çoğunun**

doktor ya da bankacı olması

kötü değil. İnsan bu hayatta ya parasını ya sağlığını

kaybediyor çünkü. Böyle dümdüz yazabilsem herkes beni tanırdı! Neyse. Tanıyanların heyecanıyla kıyaslandığında hiç tanımayanların duvar olup dudak bükme halleri değişik. Anlayacağınız hastane odası benim için bir performans alanı gibi. Keşke bir köşeye kamera yerleştirseydim.

Akşamüstü anneanneme bir ilaç veriyorlar. Gün batınca şakıyıp duran kanaryası gibi başlıyor anlatmaya. Çözülüyor. O saatlerde ben pencere kenarına tünüyor onu dinliyorum. Hastane geniş bir beton denizine bakıyor. Akşam olup evlerin içinin görünmesi tek güzellik. Evlerinin içinde huzur bulamayan ne çok insan varmış öyle. Otur biraz. Çay iç. Aç bir şiir oku. Lale Müldür oku. Bak nasıl iyi gelecek sana. Boyun eğme avcundaki o ışıklı ekrana. Boyun eğme düzene. Avunmak mı istiyorsun zavallı insanoğlu? Nasıl olacak o iş? Beton denizine bakarak buna benzer şeyleri düşünüyorum. Herkesin düşünebileceği türden şeyleri.

Nabokov, Jane Austen'in Mansfield Park'ını değerlendirirken, "Dehası olan bir yazar için gerçek hayat diye bir şey yoktur, onu kendi yaratmalı ve sonra da sonuçlarını yaratmalıdır," der.

"Ben de o klasikleri okumak istedim ama kafam karıştı bıraktım."

Genç bir doktor elimdekini görüp böyle demişti.

"İşe o kitapları anlatan kitapları okuyarak başlayabilirsiniz."

Hakikaten. Virginia Woolf okumuş olsanız bile Mina Urgan'ın onun hakkında yazdıklarını okuduğunuzda bakış açınız değişebilir. Nasihat vermeye bayılırım. Acaba bu bir vakit nasihat almaktan nefret ettiğim için olabilir mi?

Bu bilinç akışına bir son verelim. Gecenin bir vakti odaya hemşireler giriyor. Odayı dolanan nefes kadar sessizler. Anneannem bize geldiğinde benim odamda yatardı. Uyumadan önce loş odanın köpük beyazı tavanına bakarak konuşurduk. Bir keresinde "Babannem benimle daha güzel konuşuyor" demiştim. **Ah çocukluk. Eşsiz bir doğallık. Doğal olduğu için olacak o kadar vahşilik.**

"Dün gece buraya kim geldi biliyor musun?"

Sabah ellerini aloe verayla kremlerken, mineli yüzüğü "Ona değil yanındakine," uyarısıyla lekeli zarif parmağına geçirirken,

"Annem geldi. Bizim romanımızı yazacaksan onu yaz."

Gülümseyorum.

"Gülümsemen ona benziyor Şebnem."

Zihnimiz bütün dünyayı bir yerden bir yere getirmeye, taşımaya yetecek kadar büyük, derin. Edebiyat, sanat bu dünyadaki sorulara belki tek cevap. Bir büyük teselli. Kesinlikle her şey. Hayatın ta kendisi.

Sabah kahvaltısından sonra odaya yumuşak bir ışık doluyor. Tatlı bir gün ışığı. "Hadi bir şeyler anlat." Ne anlatacağımı bilemedim. Neden bilmem Goethe'nin Mabet Ağacı'ndan söz ettim ona. Sonra şiiri okudum. Şiirin adının aslında Ginkgo Biloba olduğunu söyledim, dikkatle dinledi. "Aşağıya inip kahve alacağım," dedim. "Sen bir şey ister misin?" Gülümseyerek hayır diyebilen nadir insanlardandı anneannem.

Makine paramı yuttu kahveyi vermedi. Geri döndüğümde kapıdaki sağlık personelinin anladım. Odayı kısacık bir an terk etmemi bekledi demek. İnsan bu kadar sessiz nasıl ölebilir? Böyle uzun uzun yaşayıp bu kadar ani. Ruh bir kuş gibi nasıl böyle çabucak havalanabilir? Dünyayı terk etmek bu kadar kolay mı?

O anda tatlı bir çocukluk hayalinin içinden el salladı anneannem. Nefti bir yeşillik gömülmüş çiçeklerini suluyordu. Herkesin içinde ağlamak istemezdim ama buna hakkım var öyle değil mi? Bahçede durmuş kendisiyle vedalaşan anneannesini seyreden küçük bir çocuk insan hiç büyümüyor.

cem anlamaya çalışıyor

YAKLAŞIK Bİ ON GÜNDÜR FALAN SAĞ GÖZÜMDE Bİ BULANIKLIK ŞİKAYETİYLE HASTANELERDE KOŞTURUP DURUYORUM, GÖZ DE SANDIĞIMIZDAN DAHA KILLI Bİ İŞMİŞ, BİÇOK SEBEBİ OLABİLDİĞİ İÇİN HASTANELERİN NEREDEYSE TÜM BÖLÜMLERİNE GİTMEK DURUMUNDA KALDIM.

HASTALIĞINI ANLAMAMIZ GEREKİYOR, YANİ ÖNCE NÜROLOJİ'NİN EMAR'INI GÖRMEMİZ LAZIM...

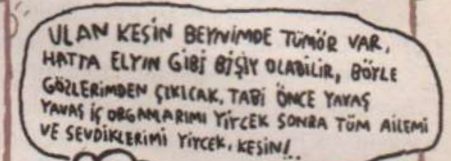
KAN NORMAL GÖRÜNÜYÖ AMA Bİ EKG İSTİYCEM, KALP OLABİLİR ANLAMALIYIZ

EMAR YETMEZ KAN DEĞERLERİNE BAKTIK NEDEN OLDUĞUNU ANLAMAMIZ LAZIM...

TANSİYONA DA BAKALIM RAHATSIZLIĞININ SEBEBİNİ ANLAMAYA ÇALIŞIYORUZ

OLAY BÖYLE BÖYLE BENİM HASTANEDE Bİ HASTA YATMAMA KADAR GELDİ, E TABİ BEN DE DURUP MUYUM HER BİLİMSİZ HASTA GİBİ KENDİMİ GERMEYE BAŞLADIM...

ULAN KESİN BEYİNİMDE TÜMÖR VAR, HATTA ELYIN GİBİ BİŞİY OLABİLİR, BÖYLE GÖZLERİMDEN ÇIKIYAK, TABİ ÖNCE YAKAŞ YAKAŞ İÇ ORGANLARIMI YITCEK SONRA TÜM AİLEMİ VE SEVDİKLERİMİ YITCEK, KESİNİ...

ONLAR BENİM HASTALIĞIMI ANLAMAYA ÇALIŞIYLARKEN BEN DE FİZİKSEL DÜNYAYI VE BİR TAKİM ŞEYLERİ YENİDEN ANLAMAYA ÇALIŞTIM...

MESELA SICAK, FAYDANLIK SICAKTIR, DOKUNALIM...

ŞİMDİ KENDİ DÜNYAMIZIN ACILARINI ANLAMAYA ÇALIŞALIM...

...VE ACININ PEŞİNE DÜŞTÜM...

ACILAR ZİHNİDEYİMİŞ... ZİHNİN İÇİNDE MEYER VAR ONU DA ANLAMAYA ÇALIŞALIM...

ANLAMAMIZ GEREKEN DİĞER KISIM: **VÜCUT**

NEYSE KENDİMİZİ BİRAZ ANLAMAYA BAŞLADILYSAK, ŞİMDİ YAKIN ÇEVREMİZİ VE TOPLUMU ANLAMAYA ÇALIŞALIM...

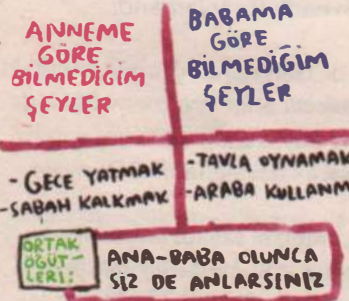
TOPLUMU ANLAMAK DA HAYLİ ZOR Bİ İŞMİŞ DAHA BELLİ ZÜMELELERİ ANLAMAYA ÇALIŞMAKLA BAŞLAYABİLİRİZ: MESELA KADINLAR

Bİ İNSANI EŞYALARINDAN ANLAYABİLİYORMUŞUZ, KADINLARI DA ANLAMAK İÇİN KENDİMİZİ Bİ KADININ ŞANTA SİMÜLASYONU'NUN İÇİNDE CANLANDIRDIM...

KADINLARI DA TAM ANLAYAMADIK ... BELKİ AİLEMİZDEN YARDIM ALABİLİRİZ DİYE DÜŞÜNÜM AMA ONLAR DA HEMEN BENİMLE ALAKALI YAKINIMLARA BAŞLADILAR.

YANİ ANNE VE BABAMA GÖRE BENİM DAHA BİŞİYLERİ ANLAMAMMIÇIN ÇOKÇA ZAMAN VAR GİBİ, PEKİ ZAMANI ANLAYABİLİR MİYİZ?..

ZAMAN SOYUT VE ZOR Bİ KAVRAM ÇOK KOLAY ANLAŞILABİLECEK GİBİ DE DURMUYOR, ZAMAN ZATEN O GÜN GELDİĞİNDE İNSANA KENDİNİ Bİ SÜRPRİZLE ANLATABİLİYOR..

SİZ BU KÖŞEYİ OKURKEN, BEN RAHATSIZLIĞIMIN ANLAŞILMASI İÇİN AYRILAN BİR HAFTAYI TAMAMLAMAMI OLCAM VE MÜTEMELLEN ŞÖYLE SONUÇLARLA KARŞILAŞICAM.

Alper Canıgüz

içimizdeki hayvan

Alet kullanmayı öğrenme, ateşi kontrol altına alma gibi gelişmeler önem taşıyor kuşkusuz fakat insanın esas farkı, grup halinde hareket edebilme konusundaki inanılmaz becerisinden kaynaklanmakta.

Modern dans ve performans sanatçıların sevdiği "antrenmanlardandır" içindeki hayvanı salıvermek. Söz konusu çalışma gerçekleştirilirken gördüğümüz manzara ekseriyetle, kıvrılıp bükülen kollar, eğilip gerilen bedenler, pençe şeklinde kıvrılmış parmaklar, boş gözler ve gergin yüz ifadeleriyle tehditkâr biçimde volta atan insancıklar şeklindedir. Görünmeyen bir kafesin demirlerinin şiddetle sarsıldığı, bir öfke nöbetini düşündüren jestlere de rastlayabilirsiniz. Anlaşılan o ki, insan, içindeki hayvanı salıveresi geldiğinde kendisine aslan, kaplan, kartal, köpekbalığı, kurt falan gibi, hep besin zincirinin en üstündeki canlıları örnek alıyor. Açıkçası ben türümüzü düşününce, bu durumun epey bir hüsnükuruntudan ibaret olduğuna inanıyorum. Mısal, Kafka'nın meşhur Dönüşüm romanının baş karakteri Gregor Samsa'nın bir sabah uyandığında kendini bir hamam böceği olarak bulması, bana göre insan denen canlının gerçeğine daha yakın düşüyor. Bu aralar çok popüler olan Sapiens kitabında, örneğin, insanın "anormal" bir gelişim gösteren zekası sayesinde besin zincirinin tepesine çıkmakla birlikte, biyolojik evrimi açısından aslında pek de matah bir noktada sayılamayacağı, işin doğrusu, leşçilerden bile sonra geldiği anlatılıyor.

Alet kullanmayı öğrenme, ateşi kontrol altına alma gibi gelişmeler önem taşıyor kuşkusuz fakat insanın esas farkı, grup halinde hareket edebilme konusundaki inanılmaz becerisinden kaynaklanmakta. **Diyelim, doğa karşısında bir insan, bir sığır kadar bile güçlü değilken bir insan sürüsü, geri kalan tüm canlılara dünyayı dar edebiliyor.** En az bizim kadar zeki ve bize göre fiziksel açıdan daha güçlü, daha özverili, daha iyicil bir tabiata sahip olmakla birlikte, moda tabiriyle daha "cool" olup yalnız takılmayı seven kuzenlerimiz Neanderthaller'i tek tek sıkıştırıp tepelediğimize dair teoriler de mevcut mesela. İnanırım, yapmışızdır.

Bu noktada, grup denen şeyin ve dolayısıyla grup psikolojisinin insan evriminde kritik bir önem taşıdığını söyleyebiliriz. İşte bu grup dinamiklerini sistematik olarak inceleyen disipline sosyal psikoloji deniyor bildiğiniz gibi. Bu bilim dalının çalışmalarıyla biraz haşır neşir olan herkes, bütün bu alanın, insan denen canlının ne kadar güvenilmez, bencil ve irrasyonel olduğunu ispatlamak için geliştirildiğini düşünebilir. Bilim aşkıyla, insan nefretinin en güzel harmanlandığı daldır desek yeridir sosyal psikoloji için. Birey halindeyken de pek çok kusuru bulunmakla birlikte, grup içinde

Örgütlü bir güçle dünyayı daha iyi bir yer haline de getirebilirsiniz, cehenneme de çevirebilirsiniz.

olduğundan daha makul bir canlı türüdür halbuki insan. Gerek aforizmaları, gerekse bıyığıyla dünya pesimistlerinin en büyük ilham kaynaklarından Friedrich Nietzsche'nin, "Delilik tek tek bireylerde pek seyrek görülen bir durumdur; ancak gruplar, partiler, halklar ve çağlar için bir kurala dönüşmüştür," sözü hakikaten de pek özlü ve gerçekçidir.

İşbirliği için bir diğerine güven duymak gerektiği açık ve bu ilk anda kulağa iyi bir şey gibi de geliyor. **Halbuki güven, tek başına bize neyin doğru, neyin yanlış olduğuna dair ahlaki bir ilke sunmaz. Bir diğerine "ne yapmak için güvendiğin" daha önemli bir mesele.** Örgütlü bir güçle dünyayı daha iyi bir yer haline de getirebilirsiniz, cehenneme de çevirebilirsiniz. Gerek sesi, gerekse fiziğiyle dünya nihilistlerinin en büyük ilham kaynaklarından Jean Paul Sartre, insanın her ediminin tüm insanlık adına yapıldığını söylerken biraz da buna işaret ediyor gibi geliyor bana. Halk diliyle söylersek, iki dakika kendini karşındakinin yerine koymak, herkes benim yaptığım gibi yapsa netice ne olur diye azıcık sorgulamak çok da fena bir iş olmayabilir. Tabii, "Cehennem başkalarıdır," sözünün de aynı zatı muhtereme ait olduğu göz önüne alınırsa, kendisi de pek ümitli değilmiş zaar diyebiliriz belki. Ne diyelim? Umut, fakirin ekmeği.

Neticede, arkadaşlar iyidir, işbirliği güzeldir ve her birimizin bir diğerine ihtiyacı var. Yine de her salatalığa bir tutam tuzla koşmadan önce az düşünmek de bizi yüceltir. Alçakça bir saldırıyla katledilmiş yüzden fazla genç ve yaralanmış beş yüzden fazlası için yapılan saygı duruşunu, çocuk yaştaki evladını kaybetmiş bir anneyi ya da ampüte sporcuları yuhalayıp lanetlemek, mesela, insan denen hayvanın ancak grup halindeyken yapabileceği bir iş olsa gerektir. Belki "tek tek baksan, hepsi pırlanta gibi çocuktur," demek aşırı iyimserlik olur ama herhalde bu kadar da gaddar değildir pek çoğu. Bu, içindeki hayvanı salıverme meselesinin daha ziyade modern sanatçıların dert ettiği bir iş olduğuna değinmiştim yazının başında; bu yönüyle, milletçe moderniteyi tuhaf bir tarafından yakaladığımızı düşünüp sevinsek mi acaba? Yoksa, şapka'yı önümüze koyup, belli ki pek derinlerde bir yerde sıkışıp kalmış, içimizdeki insanı nasıl bulup çıkaracağımızı mı düşünmeye başlasak?

Şiirle yetişen bir neslin temsilcisi: Atatürk

NUTUK'UN GİRİŞİ ROMAN TASVİRİNİ ANDIRIR

Atatürk'ün şüphesiz ki bütün Türkler gibi okumaya başladığı ilk tür edebiyattır. Bu medrese geleneğinde zayıflar, medresede ilk okunan tür edebiyat değildir. Ama Tanzimat'tan sonraki modern Türk'ün mektep kitabının hemen yanı başında edebiyat gelir. Bu edebiyatta ağırlık yerli ürünler kadar tercümedir de. Tercümenin getirdiği bir kıvraklık vardır. Tercüme yabancı bir dilin yerli dilin ana yapısıyla çatışmasıdır. Sen tercüme de etsen o yapı her zaman kalır.

Atatürk'ün okur-yazarlığıyla ilgili çeşitli belgeler vardır. Mustafa Kemal'in okudukları üzerinde not alma alışkanlığı olduğunu biliyoruz. Bu notları Prof. Dr. Klaus Kreiser derledi ve bir Atatürk kitabı yazdı. Güzel bir çalışma oldu ancak önemli bir eksiği var. O da Atatürk kitaplarının saklandığı iki kitaplığa; Anıtkabir'e ve Çankaya Köşkü'ne hiç bakılmamış.

Atatürk'ün Çalıkuşu'nu okuduğunu ve çok beğendiğini biliyoruz. Bugünün gençlerinin aksine yirminci yüzyılda Çalıkuşu'nu okumayan Türk bulamazsınız. Çalıkuşu'nda bir yandan romantik aşk kokusu bir yandan da gözden kaçan müthiş realist bir Anadolu tasviri vardır. Bu öyle meyve, pilav, hoşaf, bulgur bir Anadolu değildir. Çalıkuşu'nda Anadolu'nun kendine göre kalıntılarını bulursunuz. Bunları bir öğretmen gözleriyle okur, anlarsınız. Atatürk dikkatle okumuştur bunu ki kendi yaşadığı dünyayı aynı zamanda. Reşat Nuri bu yüzden Batı dillerinden önce doğu dillerine çevrilmiştir. Atatürk hiç şüphesiz ki Hüseyin Rahmi okuyor, Ahmet Rasim okuyor, Reşat Nuri okuyor, Yakup Kadri okuyor, Fali Rıfkı okuyor. Bunlar mütarekede İstanbul'dan Anadolu'yu destekleyen önemli kalemlerdir.

Atatürk tercümeleri okur. Fransızca okur. Arkadaşı Corinne Hanım'la edebi nitelik taşıyan Fransızca ve Türkçe mektuplaşmaları vardır. Lisan bilgisinde Atatürk'ün Enver Paşa kadar tutkulu olmadığı kesin ama edebiyat ve okuma merakı olduğu şüphe götürmez. Enver Paşa Almanca, Rusça, Arapça biliyor. Sonra İngilizce öğrenmeye çalışıyor. Mustafa Kemal Bey ise askeri lisede Fransızca bilir. Türkçeyi çok iyi konuşur. Bunun yanında Bulgarca ve Rumcadan da haberi vardır.

ATATÜRK ŞİİRLE YETİŞEN BİR NESLİN TEMSİLCİSİDİR

Atatürk şiirle yetişen bir neslin temsilcisidir. Bugün artık şiir geriliyor ama o dönem öyle değildir. **Atatürk'ün yazdığı notlarda, metinlerde ona şiirin kazandırdığı bir akıcılık olduğunu görürsünüz.** Gençliğe Hitabe müthiştir. Nutuk'a giriş sanki güzel bir çarşı tasviriyle romana giriş gibidir. Atatürk Tevfik Fikret'i, Mehmet Emin Yurdakul'u, Nâzım Kemal'i, Nazım Hikmet'i sever ve sayar. Nazım bir komünist olarak siyaseten başka bir yerde durmaktadır. Bu başka bir tartışma ancak Mustafa Kemal'in devrinde Nazım Hikmet'in cezaevine girip çıkması olmuştur fakat büyük bir gadre asla uğramamıştır. Nazım Hikmet büyük bir şairdir ve Atatürk tarafından şiiri sevilir, okunur ve saygı görür.

DİL TARİH COĞRAFYA'YI BİZZAT O KURDU

Atatürk'te edebiyat faslı çok derine giden bir konudur. Tarihin yerli-yabancı orijinal kaynaklardan incelenip anlaşılması için Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'ni kuruyor. Üniversite bu memlekette Osmanlı

devrinde de vardı. Fakat Sümeroloji, Hititoloji, Sinoloji gibi branşlarla böyle bir üniversite kurulması müthiş bir işti. Üstüne üstlük tarihin akışı da yardımcı oldu Hitler Almanyasının her alanda adam atmaya başlayacağı tuttu. Bu sayede çok ünlü akademisyenler geldi. Ve bunları toplayarak Dil Tarih büyük bir felsefe hatta Fransız tabiriyle edebiyat fakültesi olarak doğdu. Bunun en büyük mimarı Atatürk'tür. Dil-tarih-coğrafya çok güzel bir unvan. Tarih dediğin coğrafya ve dille yapılır. Ne edebiyat dendi Fransızlar gibi ne de filozofi dendi Almanlar gibi. Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'nin içinde her branş var. Bunlar sonradan dejenere olan, anlamını kaybeden bölümler. Ne yazık ki fakültenin elit bir eğitim için kurulduğu zaman içerisinde unutuldu. Elit dediysek oraya paralılar girecek demek değil. Hakikaten bu ilme bağlı olan, hayatta başka kazancı pek düşünmeyen ama bunu yapmak isteyen çok az kişinin okuduğu, öğretmenin öğrenci kadar kalabalık olduğu yer düşünülmüş.

Atatürk düzenli okuma alışkanlığı olan biridir. Hatta okurken okuduğu kitap, metin her neyse onun üzerine notlar alır.

DİL ATATÜRK'ÜN BÜYÜK HASSASİYETİDİ

Atatürk'ün dil konusunda büyük bir hassasiyeti vardır. Dil sadece Atatürk'ün değil, yirminci yüzyıl başındaki Türk münevverinin hassasiyetidir. **Türk Dil Kurumu'nu cemiyet olarak kuran bizzat Atatürk'tür. Amacı da şudur: Türkçe kelimeleri, deyimleri toplayacak ve onu yayacak bir eğitimci sınıfı yaratmak.** Fakat bu demek değildir ki, 50 sene bunu böyle muhafaza et! Dil akademisi gibi düşünüyorsan bugünkü gibi oraya gerçek anlamda filolog ve linguistler dolması lazımdı. Fonetik laboratuvarları olması gerekirdi. Kurumun başladığı yerle bugün arasında uçurum var. Atatürk'ten sonra maalesef bu kurum da aynı şekilde yaşatılamamıştır. Atatürk akademik anlamda bu dünyaya girmemekle birlikte Türkiye'nin bilhassa toplumsal bilimlerde en iyi akademik yapısını kurmuştur. Ondan sonra da bu yapı ne yazık ki devam ettirilememiştir.

ATATÜRK'ÜN BALO DEVRİMİ

Atatürk halk oyunlarına ve dansa da çok meraklıdır. Burada özellikle balo konusuna da girmek zorundayız. Zira balo çok önemli bir devrimdir. Balo dediğiniz kadınla erkeğin bir arada eğlenmesidir ki bu çok önemli bir sorundur o gün için. Nasıl eğlenir bunlar? Bunların eğlenmesi civıtmı mı olur? Efendice bir yakınlık mı olur? Veya asil bir flörte mi yolaçabilir en çok? Bunlar sorular... Bunların cevabı yok. Mesela 17-18'inci asır dönemecinde Rusya'da böyle bir hayat yok. Şark tipi bir Hristiyan toplum. Büyük Petro baloları getiriyor. Getiriyor da ne oluyor? Rezaletle sonuçlanıyor! Kolay iş değil. Bizde de İkinci Meşrutiyet'te yaptılar. Talat Paşa ve Enver Paşa hanımlarıyla dans edip ondan sonra sefirlerle kısa bir sohbet... Balo bitip dağılıyor. Bizdeki Cumhuriyet balosu tipi ise çok zor bir iş. Atatürk tabii ki dansa meraklı çünkü dans etmeyi biliyor. Müzik biliyor. Müzikten dolayı bir ritim anlayışı var. Çok önemli bir olay vardır bununla ilgili: Cumhuriyet'in 10'uncu yıl balosu için ünlü Sovyet Mareşal Kliment Vorosilov Türkiye'ye gelir. Ankara'daki baloda bir hanım Vorosilov'u dansa davet etti ama Vorosilov kalkmadı. Çünkü Vorosilov bir burjuva subayı değildi, Kızılordu neferliğinden gelmeydi. Dans etmeyi bilmiyordu. Bu hadise üzerine çok mahcup oldu. O dönemin subaylarının bana anlattığı, Vorosilov Rusya'ya döner dönmez "Kızılordu subaylarının dans öğrenmesi için kulüpler teşkil edilsin" diye bir emirname çıkartıyor. **Balo, bir anlayıştır. Bu bir reformdur insan hayatında. Bu reformu bu toplumda Atatürk yapmıştır.**

ATATÜRK'ÜN OKUDUĞU KİTAPLAR NEREDE?

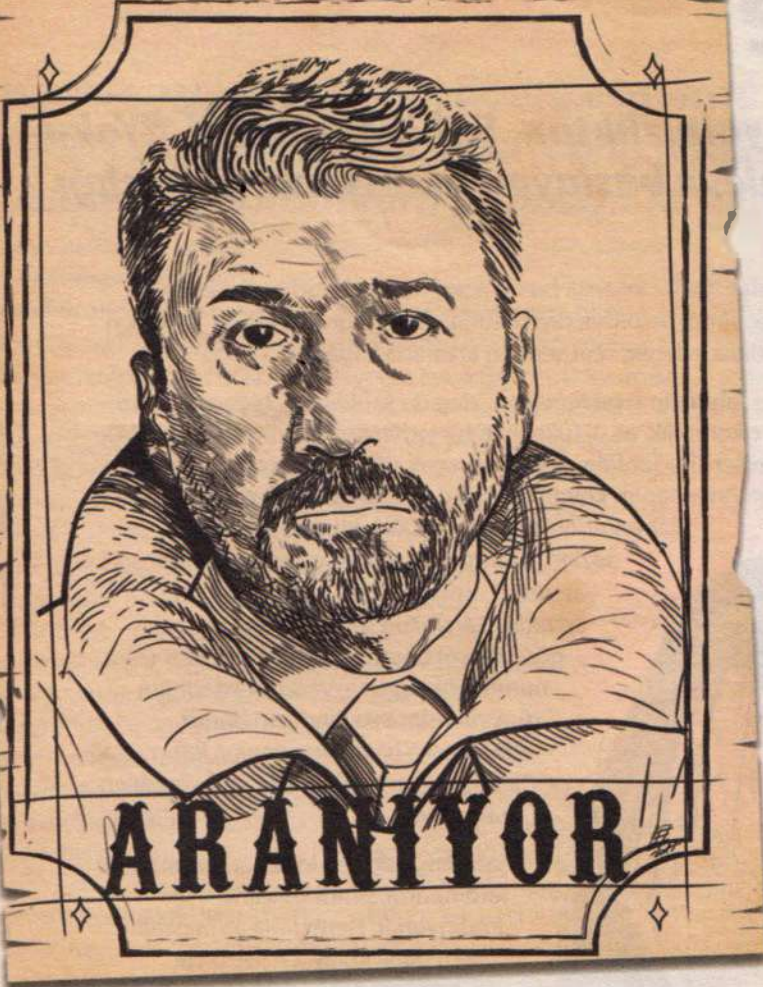
Mustafa Kemal'in okuduğu kitaplar bugün Çankaya Köşkü'nde ve Anıtkabir'dedir. Atatürk'ün okuduğu kitap sayısı ile ilgili çok fazla söylenti olmakla birlikte hiçbirinin elle tutulur yanı yoktur. Burada doğru bilgi şudur: Atatürk düzenli okuma alışkanlığı olan biridir. Hatta okurken okuduğu kitap, metin her neyse onun üzerine notlar alır. Kitap okurken samimi bir okuyucudur Atatürk.

EDEBİ BİR ZEVK VE METİN ANLAYIŞI YAN YANA...

Atatürk'te mantık, kurmaylığın verdiği coğrafya, tarih merakı, edebi bir zevk ve metin anlayışıyla yan yana gelmiştir. Atatürk birçok özelliğinin yanı sıra bu yönüyle de bu milletin aranan adamıdır. Hep arıyoruz onu... Bu eğitim düzeyi, bu arıyanlar daha da aramaya devam edeceğiz.

Büyük işler yap

Her yere herkesin resmini asmışlarken, herkes araniyorken, herkes başkasını işaret ediyorken nasıl büyüyeceğim?

Kalabalık vapur iskelesi gergin, ürkek yüzlerle dolu. Birazdan kartpostal figürüne benzeyen oyuncak vapura binilecek ve eşsiz boğaz yolculuğuyla karşı kıyıya geçilecek. Martılar mı istersin, rüzgâr mı istersin, kısacık yolculuğa eşlik edecek demli çay mı istersin? İster şiir yaz, ister hâyâl kur. İstersen ilk aşkını düşün. Çocukluğunu hatırla, tatlı tatlı hüznülen. Dibimizdeki masala rağmen iskelede herkes mutsuz ve korku içinde. Darbenin hemen sonrası. Tarihi yapının rengârenk vitrayları, rutubetli duvarları köşe bucak robot resimlerle dolu. Sayısız tanıklığa rağmen suskunluğunu bozmamış, yıpransa da asaletini kaybetmemiş bu sırdaş bina bile mutsuz belli ki. Bir yanı güneş alıyor, bir yanı karanlık. Eskimiş kamyon lastikleriyle direniyor hayata. Az sonra bir palamar fırlatılacak en can alıcı köşesine. Yeni kalabalıklar koşturacak o yakadan bu yakaya. Yine de mutsuz işte herkes, her şey asık suratlı, dalgalar bile. Sihirli şehrin tadını çıkaramıyor hiç kimse. Öyle bir vurmuş ki sahte eylül güneşi ensemize, kimse kafasını kaldırıp vatan denilen çocukluk bahçesini göremiyor. Öyle günler işte! Korkuyor anne babalar, yarınlara korkuyor.

Sokaklar, caddeler ve otobüs durakları ve tabii iskeleler arananların resimleriyle dolu. Nasıl bir elden çıkmışsa hepsi aynı kişi sanki. Kovboy filmlerindeki wanted bile çok daha ince ayar dokunuşlarla, en sempatik sunuşlarla kalmışken hafızamızda, bunlar çok korkutucu geliyor insana. Saniyede yirmi dört kare geçiyor araniyor afişleri gözümüzün önünden ve beynimiz onu tek bir görüntüde kurguluyor. Ortaya çıkan filmin konusu tam bir tragedya,

hepimiz araniyoruz. Üç dört kez üst üste duvardaki, camdaki çizimlere bakan, hemen yanındakine benzetiyor o soluk karakalem görüntüyü, yanındaki de aynı şeyi ona yapıyor, sonunda herkes üstünde araniyor yazan portreleri kendisine benzetiyor ve korkuyor.

Çok gencim, endişeliyim. İskeledeki kalabalık bana bakıyor, tanıdılar sonunda beni. Şimdi hepsi beni işaret edecek ve yakalanacağım. O ben değilim diyemeden susturacaklar, susacağım. **Korku ekiyorlar can tarlamıza besbelli. Bizden çok çocuklarımıza sinecek bu koku, maksat bu, senaryo bu.** Sonunda korkmaktan bile korkacak yepyeni nesillerle devam edecek boğaz yolculuğu. İstedikleri bu.

O vapura bir atabilsem kendimi, karşı kıyıya geçene kadar yaşarım hızlıca. Okulu bitiririm, askerlik yaparım, evlenirim, çocuklarım olur, biraz kilo alırım, saçlarım beyazlar, yaşlanırım. Yeter ki yakalanmadan iskeleye yanaşan o eski vapura bir adım atıp, en sıcak köşesine sığınabileyim. Her yere herkesin resmini asmışlarken, herkes araniyorken, herkes başkasını işaret ediyorken nasıl büyüyeceğim? Nasıl uyandıracak beni annem sabahları? Kalabalığa karışmadan nasıl döneceğim cumbalı evimize?

Girişteki jandarma bana benzeyen delikanlıyı bir köşeye çekti. Görevli kapıyı açınca hemen vapura ulaşabileyim diye önlere doğru yürümüş, ahşap iskeletli cam kapının dibine saklanmışım. Şimdi arkası çok kalabalık. Parmak ucuna kalkıp görmek istiyorum. Delikanlıyı birileri işaret etti galiba. Kimlikteki fotoğrafla duvardaki resim karşılaştırıldı. Öğrenciyim dedi ama gerisini duyamıyorum. Jandarmalar koluna girdi, itiş kakış, ağlamaklı bir uğultu kapladı iskeleyi. Kalabalık, rüzgâra direnen buğday tarlası gibi yalpaladı ve çocuğu götürdüler. Korku dolu sessizlikte son cümleyi duyabildim sadece; o ben değilim.

Bir kişi eksildi aramızdan. Vapur usulca yanaşıyor iskeleye. Birazdan taşıdıklarını bırakıp bizi alacak ve yola ekilerek devam edeceğiz, karşı kıyıya kaç kişi ulaşabilecek kim bilir. Duvardan bir resim eksildi. Arananlardan biri daha yakalandı. O tek tip çizimler bitene kadar rahat yok hiçbirimize.

1981 yılında Üsküdar Vapur İskelesi'nden karga tulumba götürülen genç kardeş, kimdin bilmiyorum. Belki gerçekten o sen değildin belki de duvardaki resmin ta kendisiydin. Senin iznin olmadan korkularımızın kahramanı yapmıştım o gün seni. Bütün arananlar sendin sanki, hepimizin yerine yaşar gibiydin. Şimdi bu cümleleri okuyacak kadar zamanın kalmışsa eğer; senden sonra hiçbir şey eskisi gibi olmadı bilesin. O masum boğaz yolculuğunu hiç kimse tamamlamadı. Sanki teker teker hepimizi derin sulara bıraktılar. Karşı kıyıya vardığında vapurda kimse yoktu. Yüzü bize benzeyen bir akranımızı da yaşını büyütüp astılar. Hepimiz araniyorduk, hepimizi buldular. Arsız bir ustalıklı yaptılar hem de bunu. **Robot resimlerin işi bitince hepsini yırtıp yarısız bir sobada yaktılar. Kala kala karanlık ıslı puslu bir dünya kaldı çocukların elinde.**

Boğaz yine çok güzel, hele akşam üzeri güneşi telaşlı kalabalıkların üstüne vurduğunda bambaşka. Özelleştirilmiş jetonsuz geçişler taşıyor herkesi bir kıyıdan diğerine. Geçmişsiz koltuklara oturup başımızı eğiyoruz akıllı telefonlara ve yolculuk bitene kadar kımıldamıyoruz. Belki yine birileri o ben değilim

diyor, duymuyoruz, görmüyoruz. Seksenlerin delikanlıları birer martı olmuş uçuyorlar. Birkaç tanesi iskelenin ucuna konmuş yeni yolcuları selamlıyor. Belki de hâlâ araniyorlar ama bu sefer sahiden tanınmayacak haldeler. Arananların resimleri yerine sahte afişler eklenmiş, tarihe benzemeye çalışan cümlelerle stüdyo daireler pazarlanıyor. İskelenin önünde göçmen bir çocuk ağlıyor ve bütün martılar ona eşlik ediyor. Mutsuz bir zabıta çocuğu kolundan tutup götürüyor. Koro ezberletilmiş şarkısını söylüyor; araniyor bu çocuk, araniyor.

Kimse kafasını kaldırıp vatan denilen çocukluk bahçesini göremiyor.

şahit numune

Şahidim ki, kuşlar ağaçlar bile geberiyor yalnızlıktan. Şahit olurum ki, "Yakın arkadaşlarım içinde yalnız ben" diye cümleye başlayan bir insanın yalnızlığı en korkuncudur.

Sızlar bir yerlerim, sızladığım yer sensin. Gel baştan başlayalım diyorum, hiç tanışmamışız gibi. Seni ilk Sarıyer sahilinde görüyorum, birbirimize doğru yürüyoruz, hava ılık, hava durumuyla başlayan romanlar çok sayıda. Yürüyüşün gözümde büyüyor. İstesek yüzebiliriz de ama tercih etmiyoruz, bir insan kendi tercih ettiklerinden geriye kalana mahkum eder türdaşlarını, başkaları yüzüyor ve nasılsa onlar bizi yürümeye mahkum ediyor, ses etmiyoruz. Birbirimizin artıklarından kurduğumuz evlerimize, sokaklarımıza bayılıyoruz. Artık damarlardan beden yapmaya, artık sevgilerden bir yuva kurmaya merakımız da bundan. Doğamız gereği birbirimizin artıklarına muhtacı. Yürüyorsun, nadir şeyler nasıl yürürse öyle. Benden uzunsun, senden kısayım, gözlerin çok güzel, gözlerin gözlerime bakıyor, hepsi bu.

Ta en baştan başlayalım diyorum. Arttırmadan ve artmadan. İster açayım saçlarımı ister toplu. İstersen en sevdiğin eşyalarını alıp topuzuma yerleş, istersen bir isyan çıkar kafamda. Ya da çık dışarı, dolaş. Çift tırnağa alınmış gibi bir uçtan bir uca yürü bu şehirde. Çift tırnak, akla en olmayacak ihtimalleri de getirin demek değil mi hem? **Bir ihtimal benimsin, bir ihtimal seninim, hepsi bu ve böyle çok güzel.** Ben bir şahit numuneyim ve bir şahit numune nedir ki biricğim, canım, çözülmeden, kırılmadan, değişmeden ve değiştirmeden etrafını, tadını kaçırmadan ve en mühimi çürümeden duran kimseye denir. Durmanın en istekli hali yani, en çok bana yakışan. Yemek piştiğinde alınan ilk kaşık gibi yani, o da bir artık ama önceliğinden ötürü mağrur.

Hem insan türlü türlü durabilir bu hayatta. Durduğun için asla ayıplanmazsın. Ben bazen koyunumda Ahmed Arif şiirleriyle dururdum mesela. Yine dururum öyle gözlerimi kırpmadan ve karadır upuzun yattığım gece. Can koyduğum bir usta, hakikatli bir dost ve bir kahpenin hançeridir saplı duran yaramda. **Kolay gelmiyoruz ki duracağımız yere, aynı kazanda, çırpıla çırpıla, yoğrula yoğrula, pişerek, süzülerek, kesilerek, dilimlenerek ve elbette ezile ezile aynı kimyaya sahip oluyoruz başlangıçta.** Ta ki içimizden biri seçilip şahit numune diye kaldırıp kenara koyulana ve beklemeye bırakılana kadar. Lugaı açıp bakıyorum "şahit numune"nin yanında şöyle yazıyor: Bir kitlenin içinden, yeterli miktarda alınan, uygun koşullarda saklanan ve ispat gerektiren durumlarda kullanılmak üzere bekletilen örnek. Diğerleri yaşarken, bozulurken ve en mühimi de çürürken, onlara tanıklık etmesi için muhafaza edilen kişi yani. Sapasağlam durması beklenen ve her tür derdine rağmen asla çürümemesi gereken. Onunla sağlaması yapılır tüm tariflerin. Kabahati insanda arayanların karşısına onu

çıkırırlar, "Onlar insansa bu ne peki?" dedirtir varlığı. Başlangıçta ne idik, şimdi ne olduk diye hatırlamaya çalışırken şahit numuneyi didik didik ederler, seni senden arttırana kadar.

Benim şahitliğime güvenenin... Yine de şahidim ki, hiçbir şeyimize sahip çıkamadık, nesli tükenmiş bir şeyler kıpırdıyor yeryüzümde, yüzüm sensin. Şahidim ki insan en çok şiir okurken artık olduğunu unuttur. Ama benim koyunumu, içinde sen uyurken benden aldılar.

Ezberimden kopup giderken Ahmed Arif'in son sözleri, "Hangi kahpenin hançeri, saklı hançeri, yaranda?" oldu. Buz gibi kaskatı, keskin ayrıldık. Sarıyer'de seni aramak yersizdi, görevlerimi unutmamam lazımdı. Bir şahit numunelik uğruna, yapmak istediğim tüm yanlışlar ertelendi, ertelendi. Ahh, başka hayatların yanına kar kalmamalıydı yalnız bana tahsis edilen hata payı.

Şahidim, eskiden insanları birbirlerine kırdırırlardı, şimdi kendine kırdırıyorlar. Hem daha az masraflı hem daha kolay. Çit. **Ben de herkes gibi sadece bir defa kırıldım, kırıldığım yer sensin.** Bir kez daha kırılmamak için yalnız bırakıyorsun kendini zaten. Senin senden başka kimin var? Şahidim ki, kuşlar ağaçlar bile geberiyor yalnızlıktan. Şahit olurum ki, "Yakın arkadaşlarım içinde yalnız ben" diye cümleye başlayan bir insanın yalnızlığı en korkuncudur. Sırf sayısı çoğalsın diye yakın arkadaşları arasında kendini de saymaktadır çünkü. Ahmed Arif bile bugün kendini basacak

bir koyun arar, şiirimiz verdiği sözleri tutamamaktadır. "İki elim kanda olsa gelirim" diyen şiirimizin, iki eli kandadır artık. Gelir mi? Sen daha iyi bilirsin.

Seninle Sarıyer'de o ilk karşılaşmamızdan bu yana şahidim. Durmasına durdum, uygun koşullarda tuttum kalbimi, "en iyi arkadaşım"a yer tutar gibi ayırdım

yanımı sana. **Seni bozulurken, acılaştırırken, benden başka her şeye benzerken izlemek ne zordu bilemezsin.** Belki şimdi yürüyemezsin, belki iyiden iyiye çürümüşsün. Gözlerin kara, etin gibi, dudağın gibi, ayağın, kulağın, sırtın, karnın, baldırın, bacağın, yanların, omuzların, boynun, ellerin, ince ince yerlerin, bugünün, dünün, evvelsi günlerin gibi kara. Gözlerin kara ve bana bakıyor, hepsi bu. Sana baktıkça kararır bir yerlerim, karardığım sensin. Sen de şahit ol ki, her şey çok güzeldi, hepsi bu ve biz de artık birbirimizden.

**Benden uzunsun,
senden kısayım,
gözlerin
çok güzel,
gözlerin gözlerime
bakıyor, hepsi bu.**

Feyyaz Yiğit

merdiven

Hani sen uçsan, o uça, öbürü uçamasa derim ki yine de bir merdiven yaptıralım. Ancak dediğim gibi bizler uçabiliyoruz. Bu durumda yaptırılacak bir merdiven evimize gelecek olan insanlara uçamadıklarını hatırlatmaktan başka bir işe yaramayacaktır.

Eyüp Bey ve eşi, evlerini yaptırırlarken, içine merdiven ekleyip eklememek konusunda epey tartıştılar. Eyüp Bey, her ne kadar uçabiliyor olsalar da merdiven yapılması gerektiğini, bunun elbette bir ihtiyaç değil, mühim bir tevazu göstergesi olduğunu düşünüyordu. Eşi ise; "Biz uçabiliyoruz Eyüp Bey, uçamıyormuş gibi davranırsak daha büyük saygısızlık olmaz mı?" şeklinde sorular sorarak, sertçe muhalefet ediyordu. Evin yaşını almış uşağı Akif, binayı tek katlı hayal ettiğini, zaten uçabildikleri için istedikleri zaman uçabileceklerini kısıp bir sesle önerdi.

"Kısıp bir sesle" demek doğru olmaz.

Akif konuşmaya başladığı sırada kesinlikle kendinden emin değildi. Kuvvetle muhtemel kendisi de ne dediğini bilmiyordu. Lakin ağzından çıkan ilk birkaç kelimenin ardından öylesine inanmıştı ki; henüz cümlesini sarf ederken kazandığı güven sayesinde sesinin şiddeti de artmış ve neredeyse fısıltıyla başladığı sözünü avaz avaz bağırarak bitirmişti. Eyüp Bey bu acayiplik karşısında yaşadığı şaşkınlığı nezaketen biraz uzattı ve bu fikre şiddetle karşı çıktı. "Burası bir ev olacak, tesis gibi yapacaksak uçmayalım daha iyi" diyerek, ekseriyetle kırmamaya özen gösterdiği sevgili uşağı Akif'i savuşturdu. Bu büyük bir hataydı. Çünkü bu evde, Akif'i kırmamaya gösterilen özen kutsal kabul edilirdi. Akif'in ağzından çıkan her şey mühimdi. Çünkü Eyüp Bey'in rahmetli babası tek maddelik vasiyetinde; "Akif ne derse dikkatle dinleyin, mümkünse isteklerini yerine getirin." buyurmuştu.

Akif, evdekilerin savuşturmaktan, ötelemekten, geçiştirmekten itinayla kaçınacakları bir insandı. Hassaslığı bir yana, bir de amansız bir cilt hastalığı vardı. Ruhen yaşadığı mikroskobik bir gerginliği bile fiziken dışarı vuruyor, etrafa iştah kaçıran ekşi bir koku bırakıyordu. Kimileri bunu bir yeti, bir lütuf gibi görse de herkesin uçabildiği bir evde onu popüler yapmaya yetmeyecek türden bir özellikti. Akif azarlandığında körleşiyor ve yalancılaşıyordu. Bazen mecazen körleşip ondan hoşlanan hizmetçileri fark etmiyor, bazense alenen körleşip camı çerçeveyi aşağı indiriyordu. Yalancılaşması ise hoş görülüyor, idare ediliyor, hatta gizliden gizliye eğlenceli kabul ediliyordu. Bütün sebepler bir araya geldiğinde görülüyordu ki; Akif'in eve yaptırılması tartışılan merdiven hususunda söyledikleri çok önemliydi. Eyüp Bey anın tansiyonu sebebiyle boş bulunup Akif'i savuşturmuştu. Şimdi tüm aile fertleri Akif'i tekrardan ve son seviye bir özenle dinlemeliydi. Bu sebeple eve merdiven yaptırılması konusunun hangi noktaya vardığı artık mühim değildi. Her şeye tekrardan başlanmalıydı. Eyüp Bey ona yakışır şekilde boğazını temizledi. **Bazen birisi boğazını temizler ve insanın hemen farklı bir kıtada yeni bir hayata başlayası gelir. Bazense birisi boğazını öyle bir temizler ki insanda derhal o kişinin yanında işe başlama isteği uyandırır.** Tartışmaya tekrar başlanacaktı fakat Eyüp Bey'in

boğazında titreşen asaleti, dinlendirici bir yankıyla herkesi hipnotize etmişti. Ancak kısa bir sürenin ardından tekrar sadeleşen ortam, Eyüp Bey'in söze girmesine olanak sağladı. Eyüp Bey; "Bizler uçabiliyoruz. Bu bir sır değil. Hani sen uçsan, o uça, öbürü uçamasa derim ki yine de bir merdiven yaptıralım. Ancak dediğim gibi bizler uçabiliyoruz. Bu durumda yaptırılacak bir merdiven evimize gelecek olan insanlara uçamadıklarını hatırlatmaktan başka bir işe yaramayacaktır. Ailemizin mütevazı duruşuna aykırı olduğunu düşünüyorum." dedi.

O sırada Akif, az evvel savuşturulması sonucu yaşadığı üzüntü sebebiyle, etrafına içinde çeşitli baharat notları da bulunan keskin bir koku yaymaya başlamıştı. Elbette aile üyeleri rahatsızlıklarını belli etmemeye özen gösterdiler fakat gerçekten tartışmak için uygun bir ortam değildi. Yüksek ihtimalle içinden Eyüp Bey'in babasına sövenler de oldu. Eyüp Bey'in eşi benzer bir sakinlikle sözü devraldı; "Eyüp Bey, Eyüp Bey! Bizler uçabilenler olarak, uçamayanlarla birlikte yaşadığımızı unutmamalıyız.

Benim eşim dostum geldiğinde onları sırtımda mı uçurayım? Sormazlar mı; 'bu evin merdiveni nerede?' **Kimse uçmadığı üst kata başını kaldırıp, bizim ne kadar tevazu sahibi olduğumuzu düşünmez. Bilakis bunu 'Uçamayan gelmesin kardeşim' gibi bir manaya vardırırlar. O yüzden biz merdivenimizi yapalım, sen istersen yine uç.** Ayrıca şu an sen uçuyorsun ben uçuyorum ama evimize biri geldiğinde uçamıyor olacak. O halde aynen sizin dediğiniz gibi, yine de bir merdiven yaptırverelim."

Akif gerilimi yoğun hissediyordu. Bu kısaçtan kurtulmak ümidiyle düşüncelerini dile getirmeye karar verdi; "Efendim, insan sadece dikey bir doğrultuda uçmak zorunda değildir. Gelin bu evi geniş, uzun, yatay bir ev olarak düşünelim. Yükselmek isteyen bahçeye çıksın. Onun dışında ev içi yatay uçuşlarımızı yine gerçekleştirebiliriz. Hem bu merdiven derdinden kurtuluruz, hem de hiçbir şey tek katlı bir evden daha mütevazı değildir. Ayrıca ilk derdiniz mademki tevazu, o zaman uçmayiverin beyfendi... Bir zahmet yürüyünüz..." dedi. Herkesin bizzat kendisini temsil ettiği ve yine herkesin kendi seçtiği yönde derinleşerek kaybolduğu bu merdiven tartışmasının nihayetinde "Merdiven yapılınsın" kararına varıldı. Kararı Eyüp Bey'in babaannesi verdi çünkü kadıncağzı yaşlılıktan en fazla 1 metre havalanabiliyordu. "Bari merdiven yapın da üç keredede çıkabileyim." diyerek tartışmayı noktaladı. Fakat evin inşaatı bittikten sonra Eyüp Bey'in anneannesi "Düzayak kolay oluyor" diyerek giriş katına yerleşti. Bunun üzerine bir daha hiç kimse merdiveni tartışmadı. Takip eden yıllarda Eyüp Bey hiç uçmadı. Eyüp Bey'in eşi hiçbir eşini, dostunu eve davet etmedi.

Hala ara sıra bu merdivenden yankılı ayak sesleri duyulur. Rivayet odur ki bu tevazu, bizzat ikinci kata yerleşmiştir.

"Benim eşim dostum geldiğinde onları sırtımda mı uçurayım?"

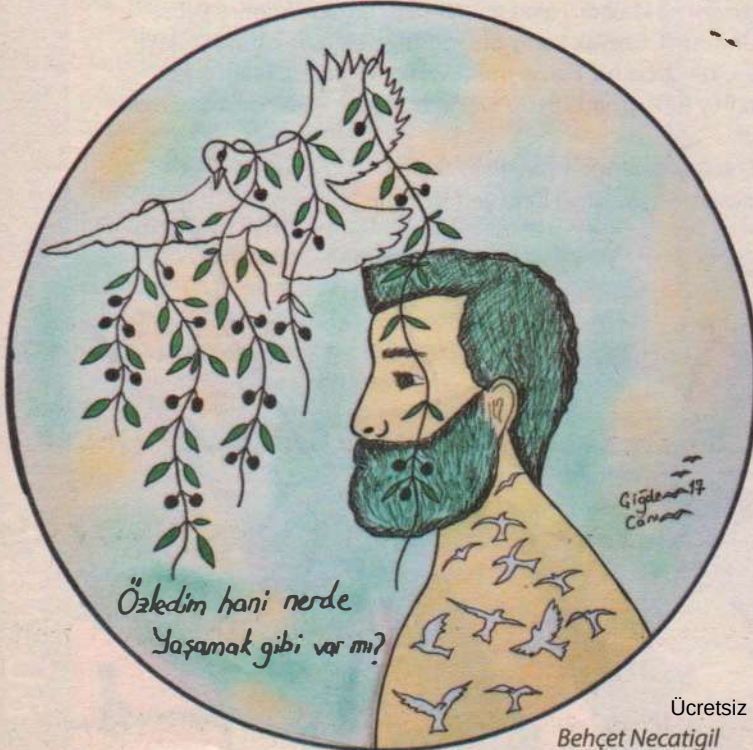
Çiğdem Canım Yayan

Nilgün Marmara

Ataol Behramoğlu

Behçet Necatigil

Özgür Amed

İkarus ve babil

İkarus'un babası ona "ne alçaktan uç ne de yüksekten" demişti. Bugün böyle bir denge tutturmak da yetmiyor. Alçaktan da uçsan yüksekten de uçsan bedeli var. Hatta vergisi bile var!

1500'lü yıllar her şeyiyle çok heyecanlı. Gelişmeler, yaşananlar, üretimler, direnişler, doğanlar ve ölenlerle muazzam bir yüzyıl. Şiir yazsaydım, "kimi sevsem altından 1500'lü yıllar çıkıyor" şeklinde bir cümle olurdu mutlaka. Pieter Brueghel de 1500'lerin insanı. Takriben 1525'te doğdu. 1569'da da öldü. Genç sayılabilecek bu ömründe ölümsüz eserler bıraktı. Kendisi Hollandalı ve köy betimlemeleriyle biliniyor. İsminde geçen "h" harfini de 1560'lı yıllarda atıyor. Bruegel kalıyor. Lakabı da "baba"dır. Bunun sebebi daha sonra ressam olan oğlunun da aynı isimde olmasıdır. Karışmasın diye biri baba, diğeri oğul olarak çağrılıyor. Biz de "Baba Bruegel" diyeceğiz.

Tanımayan arkadaşlar için teknik bazı detaylar sıkıcı olabilir. Ama sizi temin ederim burada bir hazineden bahsediyoruz. Kendini aşmış, "sıradan" olan biz fanilere en çok yakınlaşmış sanatçıdan bahsediyoruz. Ustalık döneminde Avrupa gezisine çıkar. Bu dönemin sanat başkenti, Rönesans patlaması yaşayan İtalya'dır. Her şey buradadır. Baba buraları gezer, eserleri görür. Fakat pek etkilenmez. Dönüş güzergahı Roma'dan Anvers'edir. Bu yolculukta karla kaplı Alp Dağları'nı görür ve çok etkilenir. Çünkü hayatı boyunca kar görmediği söylenir. Gözüyle dağları, tepeleri, karın şekil verdiği her ayrıntıyı yalayıp yutar. Daha sonra bunları tuvaline kusacaktır. Doğaya bakarak özgünlük kazanır. Baktığını bambaşka bir yorumla, ifadeyle analiz eder. Doğayı yeniden yorumlar.

Zaten sanat, insanın doğa karşısında kendini ispatlama çabası değil midir?

Bu dönem ve öncesinde üretilen tüm eserlerin bazı temel özellikleri hep ortaktır. Baskın sanat, genelde büyük ve sansasyonel olayları ele alır, esas figürleri merkeze koyar, ışıkla onu iyice belirginleştirir. İlk görülen, özneleşen bahsi geçen konudur. Sıradan insanlar sadece birer çizgi olarak vardır etrafta. Baba bunu reddetti. Sıradan insanı merkeze koydu. Onların yaşadığı dünya ve içeriğini yaşamın reel akışıyla birleştirdi. Esas konuyu ele alırken çerçeveyi genişleterek, tablo içinde gösterdiği onlarca durumdan biri olarak gösteriyordu. Yeraltı edebiyatı varsa, yeraltı resim denilebilecek janrı da o yaratmıştı! Örneğin; Hz. İsa'dan bahsedecekse normal bir yüz olarak arka taraflarda yerini alırdı. Yine en ünlü tablolarından biri olan "İkarus'un Düşüşü" de öyle.

Hikaye ilginçtir! Anlatmaya değer, toplaşın hele...

Daidalos çok başarılı bir mimar, zanaatkardır.

İnsanlık bugün hala pek çok şeyi ona borçludur.

Marangozluk, ilk hamam, ilk dans pisti, gerçeğe yakın heykeller, yelken onun birkaç buluşundan biri.

Yenik düştüğü hırsı yüzünden bir suç işler ve Girit Adası'na sürgün olur. Girit kralı onu saraya davet eder, burada teknik konusunda danışman olur. Kralın başı kendi çocuğu olan bir canavarla derttedir. Karısı tanrılar tarafından cezalandırılıp yarı boğa yarı insan bir çocuk doğurmuştur. Kral, Daidalos'tan bu insan yiyen canavarı hapsedecek bir yer yapmasını ister. Daidalos içinden bir türlü çıkılamayan bir labirent yapar ve canavar oraya konur. Labirent fikrini de ilk Daidalos ortaya atar.

Daha sonra bu labirentten çıkış sırrını bir iki isimle paylaştığı gerekçesiyle Kral, onu da aynı labirente oğlu İkarus'la atar.

Becerikli mimar nasıl kurtulacağını düşünmeye başlar. O kadar iyi bir labirent yapmıştır ki, kendisi de şimdi içinden çıkamamaktadır!

Sonra etrafta dolanan kuşlardan ilham alır. Onların bıraktığı tüyleri toplayarak balmumuyla birleştirir ve iki kanat yapar. Kanatlar balmumundan yapıldığı için ne çok alçaktan ne de çok yüksekten uçulması gerekir. Bunu oğluna sıkıca tembihler. Sonra planı uygulamaya başlarlar. Kanat çırparak yükselişe geçerler. Özgürlüğe uçuş oğul İkarus'un aklını başından alır. Ve biraz daha yükselmek, güneşe varmak ister. Özgürlük hissi onu sarhoş etmiştir. Bedeli ağır olur. Yükseldikçe, güneşe yaklaştıkça balmumu erir ve İkarus bir denize düşerek boğulur. Bruegel bu konuyu işlediği tabloda İkarus'u neredeyse görünmez olarak işler. Suya batan bir bacak

İnsanın kendisi de bir inşaattır ve ahlak onun çimentosudur.

tek görünür, esas görünür olan tarlayı süren çiftçi, koyun otlatan çoban ve balık tutmaya çalışan balıkçıdır. İkarus küçük ve anlamsız bir detay gibi durur. Onun yerinde "düşüşe karşı ilgisiz, alakasız, umurunda olmayan insanlar" vardır.

Bu tabloya tekrar döneceğim... Devam edersek, Baba Bruegel'in tablolarında her bir detayın mutlaka dönemiyle ilgili bir anlağı var ve her tablo yüzlerce detaydan oluşur. Bundan ötürü eserlerine bakınca ilk başta pek bir şey anlaşılmaz. Mesela en ünlü tablolarından "Bethlehem'de Nüfus Sayımı"nda yüzlerce konu işliyor. Akıl almaz detaylarla insanı dehşete düşürüyor. Mülteciliği, savaşı, şiddeti, açlığı, despotizmi, çocuk aklını, sosyal ilişkileri, göç etme, din ve sömürü meselesi ve daha başka pek çok konu detaylıca işlenmiştir tabloda. Ele aldığı konuyu yeniden üretir. Başka bir form kazandırır. **Yapıtlarında her sıradan insan hareket halindedir, bir oluşa meyillidir. Hepsı yaşamın tedirginliğini hissederek gibidir, donuk çizmez karakterlerini.** Hepsı bir şeyler yapmaktadır. Uzmanlar bunu "Bruegel, insana aşiktir" diyerek açıklıyor. İnsanları asla yüceltmez. Hiçbir tablosunda yüceltme ya da indirgeme yoktur. İdealizmin sığ sularına kulaç atmaz, realizme demir atar ve gördüğü, eleştirdiği, anladığı dünyayı gözünüyle lime lime eder tuvalinde. Haksızlığı, savaşı, insanlar arası eşitsizliği protesto eder. Bunu çaktırmadan da tuvale işler. Görebilen gözler baksın der.

Birkaç yıl önce Viyana'dayken, Viyana Sanat Tarihi Müzesi'ni (Kunsthistorisches Museum) ziyaret ettim. Her şeyiyle büyüleyici bir mekan. Girişindeki iki aslan ve şiddeti temsil eden kavganın heykellerinden sonra tablolarla, insanlığa bahşedilmiş müthiş zekaların ölümsüz eserleriyle baş başa kalıyorsunuz. Bir şölen gibi... Önünde uzun süre kaldığım tablolardan biri "Babil Kulesi" oldu. (The Tower of Babel - Vienna)

Bir tabloya bu kadar detay, insan, olay, mekan, dönem nasıl sığar diye öyle uzun uzun bakmak gerekiyor. **Biraz daha beklesem sanat eleştirmeni olarak oradan çıkabilirdim! Verilmiş sadakam varmış da arkadaş gelip dürttü, çıkıyoruz diye.** Bruegel iki Babil tablosu yapar. Biri Rotterdam versiyonu, asıl olan ise Viyana versiyonudur. Bahsettiğim de bu daha meşhur versiyonu. Bildiğiniz üzere Babil Kulesi gerek kutsal metinlerde gerekse de yerel efsanelerde bahsi geçen, insanların Tanrı'ya ulaşmak için inşa ettiği kulenin adıdır. İnsanların kendisine ulaşmaya çalışmasını küstahlık, kendini beğenmişlik olarak gören Tanrı çok kızar ve cezalandırmaya karar verir. 7 katlı kulenin her katı bir aşamayı simgeler. Sırayla taş, ateş, bitki, hayvan, insan, gökyüzü ve son olarak da melekler sembolize edilir. Başlangıçta dünyadaki bütün insanlar aynı dili konuşur, aynı sözleri kullanırlardı. Tevrat'ta hikayesi şöyle geçer: "Tanrı, insanların yaptığı kenti ve kuleyi görmek için aşağıya indi ve şöyle dedi: 'Tek bir halk olup aynı dili konuşarak bunu yapmaya başladıklarına göre düşündüklerini gerçekleştirecek, hiçbir engel tanımayacaklar. Aşağı inip dillerini karıştıralım ki birbirlerini anlamasınlar.' Böylece Tanrı, onları yeryüzüne dağıtarak kentin yapımını durdurdu."

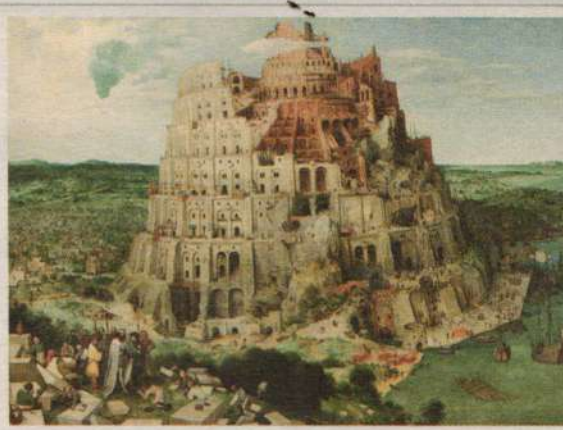
Babil'deki insanlar artık farklı diller konuşmaktadır ve birbirlerini anlamazlar. Bu, insanlık tarihinde önemli bir kırılmadır. Çünkü efsane, dilin kökeni ve ulusların çeşitliliği konusuna atıftır. Bruegel'in bu mitolojik konuya dair yorumu daha önceki eserleriyle benzerdir ama derinliği daha fazladır. Bruegel'in çizdiği Babil Kulesi'nde bazı vurgular ön plandadır. Bir kere, kanımca en önemlisi, kule yapılıyor mu yıkılıyor mu tam belli değil. Bir taraftan inşa çalışmaları hızla sürdüğünü, taşların taşındığını görüyoruz. Diğer tarafta ise yıkılmaya yüz tutmuş, kendi haline bırakılmış kısımlar var. Eş zamanda yükselen ve aynı anda çöken bir yapı! Hikayenin sonundaki tanrısal müdahaleye vurgu yaparcasına, boşuna yapıyorsunuz; sonu yok bu işin der gibidir. Sol alt köşede, kuleyi yaptıran Nemrut görünür.

İkarus'un Düşüşü

Bir kısım insan önünde eğilmiştir. Elbet burada da hikayesini bilmediğimiz insanlar yine koşturmaya içindedir. Hepsı iş üstündedir. Tablonun yakın çevresi ve uzağında ise bambaşka dünyalar vardır. Bir şehir, bir arazi, sebze bahçeleri, esnaf dükkanları, hayvanlar, değirmenler, kuleler, bir deniz ve sınırları zorlayan başka başka çizimler. Son olarak Bruegel'in resimlerinde özgürlük ve ahlak arasındaki bağlara işaret sürekli göze çarpar. Bir özgürlük yorumu illaki vardır. Çünkü ahlaktan yoksun bir özgürlük, özgürlük değildir. İnsanın kendisi de bir inşaatır ve ahlak onun çimentosudur.

Bilmiyorum, lakin ülkenin hâletiruhiyesi ile Babil Kulesi tablosunu çok benzetiyorum. Tablonun bendeki etkisi, hüznü bundan olsa gerek. Birincisi, tablonun yedi katı gibi, yedi bölge var. Her bir bölge apayrı bir dünyaya dönüşmüş durumda. Aralarında 30 dakika uzaklık olan yerlere 30 yıllık kafa farkı girmiş. Zenginlik olan kültürel üretim,

Babil Kulesi

sanatsal akıl, siyasal-sosyal üretim birbirinden nefret için yeterli donelere dönüşmüş. Biraz diyalog olsa çok rahat, birbirini anlayan diller olduğu görülecek.

Yine İkarus tablosunda esas vurgu "ilgisizliğe" idi. Toplumsal konularda fazla yıpranma var ve bu da paralelinde ilgisizliği, boşlamlılığı, bana dokunmayan bin yıl yaşasın anlayışını getiriyor. Ölümün kendisi değil, cenaze töreninin şatafatı önemli artık! Böyle zamanlardayız...

İkincisi, İkarus misali, her özgürlük deneyiminin fazlaca bedeli var. İkarus'un babası ona "ne alçaktan uç, ne de yüksekte" demişti. Bugün böyle bir denge tutturmak da yetmiyor. Alçaktan da uçsan yüksekte de uçsan bedeli var. Hatta vergisi bile var!

Güneş eritiyor balmumunu, denizin nemi etkiliyor. İzmir'de 14 yaşındaki Yiğitcan'ın ölümü, Muğla'da aleni işkenceye uğrayan akraba işçiler. Antalya'da yol ortasında tekme tokat dövülen bir kadın, cezaevlerinde bitmeyen insanlık dışı dayatma ve uygulamalar, patlayan Hasankeyf, patlayan eğitim... **Şairin deyimiyle insan olan yerlerimiz ağrıyor her gün. Ve daha bir çırpıda sayılabilecek onlarca utanç!**

Üçüncüsü, ülkenin kendisi muazzam bir detaylar toplamı. Bir taraftan her şey hareket halinde, "sıradan" insanların "sıradan hayatları" üzerinde inşa edilen koca bir hayat; ama görüntüye en dişe dokunmazların girdiği, yükseldiği bir kule.

Dördüncüsü, ülkenin durumu da bir taraftan yükseliyor, ama diğer taraftan düşüyor. Hala umutlu, hala yanlışa yanlış diyebilen, hak hukuka, barışa inanan, üretmeye çalışan insanların varlığı sayesinde yükselen değerler; diğer taraftan da herkesin aklına hakaret edebilen, güç zehirlenmesi yaşayan, geleceği düşünmeyen, haksızlık etmeyi amentü belleyen, her şeyi ile zarar veren insanların, kurumların yarattığı dev çakılma. Bunların yarattığı inançsızlık, umutsuzluk hali! Bu da kulenin yıkılan tarafları gibi, yükselişinin yanına ekleniyor. Adeta tez, anti-tez savaşı yaşanıyor. Kişi başına düşen milli geliri rakamlarla değil, saygı ve hoşgörüyle ölçsek ne kadar dipte olduğumuz ortaya çıkar. Ve üzgünüm Leyla, gazete manşetlerini süsleyen rakamlar birer yalandan ibaret... Beşincisi, "Siyah ve beyaz dışında renk tanımayan alacakaranlığa, konuşmak yerine bağırarak özgürlüğe, gülerken ısrarlı iyiliğe, aşağılayan özveriye, cezasız suça ve çokluğuna güvenen yanlışığa" inat, hayat devam ediyor. Kuleden ve ülkeden atlayacak değiliz.

BAZEN HIÇ YAŞAMADIĞIMIZ ANLAR EN DEĞERLİ ANLARIMIZ OLABİLİR

Bizim için yenilenmek demek, sadece teknolojiye değil, insan hayatına odaklanmak demektir.

Örneğin 1950'lerde üç noktalı emniyet kemeri ile yeni bir çağ başlatmamız gibi...

70'li yıllarda sunduğumuz arkaya dönük çocuk koltuğu ve 2000'lerin başında tanıttığımız kör nokta uyarı sistemi gibi...

Ya da 2008 yılında otomatik frenleme teknolojisiyle insan hayatına odaklandığımız gibi...

Bizi bugün Volvo yapan değer, merkeze insanı alarak güvenlik teknolojileri ile yenilenmek. Atacağımız her adımın, her düşüncenin ve geliştirdiğimiz her yeni teknolojinin merkezinde insan var. Saf teknolojiye odaklanmayı bırakıp, insan hayatını düşünmeye başlayınca sorumluluğunuzun kaza anında ya da sonrasında değil, kaza olmadan önce başladığını anlıyorsunuz.

Çünkü gelecekte yaşanabilecek tüm güzel anlar, o kaza olmazsa yaşanacak.

Bu yüzden insan için otomobil üretiyor, insan güvenliği için çalışıyoruz.

YENİ VOLVO XC60

Yeni Volvo XC60 — Güvenliğin Geleceğini Sunar

Enis Batur

alfabetik yansıma sözlüğü

ANARANAN

Bizden önceki kuşağın diline dolandı mıydı, bizden sonraki kuşağa devrildi mi bilmiyorum, araştırmadım: “Anaranan” benim kuşağımın çocukluk yıllarından beri kullandığı bir yansımadır.

Herşeyden önce, notalardan hecelere evrilmiş, çevrilmiştir; çünkü, büsbütün yanılmıyor uydurmuyorsam, bir filim müziğinden doğmuştur. Bir gerilim filminde ya da sahnesinde bestecinin yaratılmak istenen “efekt”in karşılığı olarak ürettiği bu *ses cümlesini* gündelik yaşamımızda heyecanın yüksek çıkaya ulaştığı durumlarda kullandık ve ortamda bulunan herkes bunun ne demeye geldiğini bildirdi — her ne kadar hemen herkes nereden geldiğini unutmuş olsa da.

BOMBİLİBOM

Uzun süre “bizim” eril kültürümüze özgü sanmışımıdır, değilmiş, bütün erkek yatılı okullarının, bütün ülkelerde benzeri folklor kesitleri ürettiğini geç öğrendim, dilimizden düşmeyen, biri başlattığı an koroyu tetikleyen şarkıydı:

“Sabah erken kalkar
bacak arasından sarkar
kızlar ondan korkar
bom bili bolobom” –

O yaşlarda inanılıyor, zamanla anlaşılıyor: Birincisi kızların hepsi “o”ndan korkmazmış meğer, tersine pek merak ederlermiş; ikincisi, yatılı kız okulları da yakası açılmadık folklor açılımları açısından bizimkilerden aşağı kalmamış.

Burada, Filiz Bingöl’ü bir kez daha yâdetmenin sırası.

CAR CAR

Konuşan birinden mi sözediliyor, akla hemen bir kadın figürü gelir; kaldı ki vır vır, dırdır dendiği an da aynı sonuç.

Oysa az buz çelik çene erkek tanımadık: Soluk almadan, karşısındakini dinlemeyen, susarken bile konuşmaya hazırlanan adamlar kol gezer ortalıkta.

Gelgelelim, car car konuşmak gene de dişilere özgü bir üsluptan kaynaklanıyor, kabul etmek gerekir: Yüksek oktav, etrafı umursamaz, denetimden çıkmış bir söz mitralyözü.

İnsanı hayattan soğutan öğütücü bir mekanizma.

ÇİN ÇİN

Sözümüne yüksek sınıfın, batılı kentli kültürüne özenen bir kesimin özsözlüğünden bu yansımalı deyiş, yoksa diyor-ı Çin’le ilgisi ilişkisi yok: Diyar-ı Rum’la ilgisi var.

Kristal bardağın kristal bardağa değmesinden çıkan sese öykünerek, masada (ya da barda) yanındakilere, karşısındakine tokuşturma çağırısı yaptığında kullanılır (fena sayılmayacak bir sözlük maddesi çatma denemesi).

Yavaşıca yapılmalıdır, özellikle kristal narindir.

Buna aldırmayanlar olur: Çar II. Nicolas, her boşalttığı, özel olarak Baccarat’ya ısmarlanmış kadeh’i omzunun üstünden arkaya fırlatıp parçalamış.

Son ısmarlanan takımı 17 Devrimi durdurmuştur.

DIRDİR

Bir gazete kesiji. İstanbul’dan bir hece taşı: “Dırdırdan Vefat”.

Rahmetli, sağlığında kendi vasiyet ettiyse: Ne karakter! Ölüm(üyle)le dalgasını geçebilenler insan oluşun en yüksek mertebesine çıkmayı başaranlar arasından çıkar. Yakından Rabelais’in, Swift’in, Jarry’nin soyağacındandılar.

Kimse dırdırdan ölmez denilebilir. Dırdırdan biyolojik ölüm gerçekleşmeyebilir de (ki bunu da kesinleyemiyoruz — kalp krizi ya da beyin kanaması neden olmasın?), insanın içinin ölebileceği tartışılmaz bence.

Peki: Dırdır sahibi için ceza yasalarında müeyyide koyma girişimi beyhude çaba mıdır?

ELEMTERE FİŞ

“Elemtere”ye sözlüklerde rastlanıyor: Kur’an’ın Fil sûresinin halk dilindeki adı.

“Elemtere fiş/kem gözlere şiş” bir yarıyanılsama; gene halk diline ait bir deyiş, “nazar değmesin” dileğinin popülerleşmiş kullanım biçimi.

“Kemgöz” konusuna, “nazar” inancına sokuldum kimi denemelerimde: Böyle bir inancım olmadı hiç, sıkı sıkıya inananlar tanırım, inanmamam sorundan etkilenmemi, üzerine kafa patlatmamı engellemedi.

Askerliğimi yaparken, bir üstrütblü “burada kötü bakmak yasaktır” demişti; unuttum. Aynada, kötü bakma alıştırmaları yapmaya çalıştım birkaç kez: Kötü bakmak mümkündür.

Kötü bakışın karşımızdakine değmesi mümkün müdür?

FOSUR FOSUR

Yılların tiryakisi, yılların içinden geçerken binlerce kez duydum bu yansımayı; tepki verenlerin çoğu haklıydı: Onları, bulundukları mekânı dumana boğuyor, sağlıklarını etkilediğini aklımdan geçiremiyordum pek.

Tiryakiler, özellikle genç olanları, püskürttükleri dumana arasına şekil vermekten hoşlanır, çeşitli denemeler yaparlar. Bir bakıma Kızıldere’lere özgü dumanla iletişim kurma “dil”inin çeşitlemelerine öykünmedir.

Bense, duyduklarımın etkisiyle belki, içime çektiğim dumanı dışarı gönderirken iki hamlede, “fosur fosur” dediğimi düşünegelmişimdir — bir bakıma, gene, yazı denemesi!

GOY GOY

Osmanlıdan miras bu yansıma. Anadolu’ya göçmüş Abdalan-ı Rûm’un bazı temsilcileri kapı kapı dolaşıp aş ve erzak talebinde bulunur, ardından topladıklarını fakirlerarası bölüşürlermiş. Muharrem ayında. Aşûrenin orada doğduğu söylenir. Şarkıları da varmış, birinin son dizesi işte:

“Yâhoy goy goy cânım!”

Goygoycunun kültürel kodu, geçmiş, gelenek zincirindeki özgün ve özel halkası bu.

Öte yandan, deyiş günümüze yolda dönüşüp çarpılarak gelmiş:

Bugünün goygoycusu hem durma çene çalan bir lâfazan, dişe dokunur hiçbirşey söylemeden, hem tipik bir yalaka: Her fırsatta şakşakçılığı elden bırakmayan — onları muktedirlerin yanbaşı, bir de basınımızda köşe yazarı olarak görüyoruz.

HAŞIRT

Hışırdatıcılara uğramıştım. Hışır başka, haşırt bambaşka: Birincisi, bana kalırsa dişidir, ikincisi kime sorsanız eril, hattâ düpedüz maço bir yansıma olarak öne çıkar.

Haşırt, haşur(t) huşur’dan da farklı, cinsel alana göndermesi bir yana, başka bağlamlarda da ‘geçirme’nin eşanlamı sesidir, sözelimi gol atıldığında da devreye girdiğini görür, daha doğrusu duyarız.

Haşırdatmak fiili de var ya, pek seyrek.

Tanık oldum: Bebeğin ağzına bile düşmüş.

neydi n'oldu?

Antalya Kumluca'da bulunan Rhodiapolis Antik Kenti'nin simgesi Opramoas Anıtı ve tiyatrodan yapılan restorasyon görülmesin diye Opramoas Anıtı'nın üzerine fotoğrafını yapıştırdılar.

1200 yıllık Urfa Kalesi'nde yağmurdan çöken kısım restore edildi ve ortaya "beyaz bir duvar" çıktı. Tepki çeken bu duruma karşı yetkililer beyaz görünümüne orijinal Urfa taşının neden olduğunu, zamanla duvarın geri kalanı gibi eski görünümüne kavuşacağını söyledi.

Atik Valide Külliyesi'nin şifahanesi de restorasyonla tanınmaz hale geldi. Şifahanenin iç bahçesine bakan revakların önü tamamen camla kaplandı ve iç bahçeye otomatik kapılar yapılarak kafeteryaya çevrildi.

Evliya Çelebi'nin "Benzeri bir daha asla yapılamaz" dediği Gök Medrese çinileri asitle temizlenmek istenince, bir tarih yok edildi. Daha sonra çiniler maviye boyandı.

15. yy'dan kalma Bursa Balıkbey Han restore edilerek kafeye dönüştürüldü.

Nihat Sırdar

iyi ki doğdun...

Sevdiğim bir arkadaşşıma sordum geçen gün; "Doğum günün ne zamandı senin? Unuttuk mu kutlamayı" diye. "Çocukça işler bunlar" gibisinden bir yanıt verdi.

Doğum günü kutlamak kimisi için gereksizdir. Kimisi üzerine ilgi toplanmasını sevmediğinden istemez, kimisi tembelliğinden kutlamaz. Ben önemserim doğum günümü. Bu sebeple ekim ayı yaklaşırken bir heyecan kaplar içimi. Mümkün olduğunca çok arkadaşımın katılabileceği kutlamalar organize ederim hep. Bazen bir yıl boyunca görmediğim arkadaşlarımı bu sayede görür, çoğunlukla yine bir yıl boyunca birbirini görmemiş, aramamış veya arayamamış insanların buluşmasını sağlarım. Onların sohbet ettiğini görünce mutlu olurum. Nice yeni dostluklar doğmuştur bu buluşmalarda.

Çocuk aklımla hatırladığım ilk doğum günü kutlamalarım ahşap evin taşlık dediğimiz alanında olurdu. Büyük eski bir masa, çamaşır makinesi, buzdolabı gibi eşyaların bulunduğu, bir tarafı bahçeye doğru giden koridordaki mutfağa bir tarafı merdivenlerle üst kata açılan bu alan evin en çok kullandığımız bölümlerindendi aslında. Zeminin taş oluşundan herhalde taşlık diyorduk. Annemin yaptığı pastanın yanında yine evde yapılmış ve küçük Taşdelen su damacanasına konulmuş limonata, poğaça, kek gibi hazırlıklara dalmak için bekleyen komşu çocukları, mumların üflenmesini takiben tıkınma ve sayıca az olsa da heyecanla hediyelerin açılması. Lise yıllarında kendi arkadaşlarımla dışarıda kutlamaya başlayınca kadar benzer şekilde geçti doğum günlerim. Sonra Çiçek Pasajı'yla tanışma, Kime Ne restoranın üst katını kapatarak yaptığımız, sonu genelde cepteki paranın bir bölümünü kulak dibinde klarnet çalan müzisyen ve arkadaşlarına, kalanını da sürekli fotoğraf çekip hızla basan ve bize getiren fotocuyla verişimizle biten, alkol duvarında sekerek yürüdüğümüz zamanlar. İşte tam bu zamanlar fark ettiğim bir şey oldu. Alınan hediyelerin ne kadar sıradan ve hep aynı olduğunu gördüm. İş güçten dolayı çok uğraşılmayıp son

anda alınan gömlek, çorap, parfüm gibi hediyeler aslında arkadaşlarınızın size ne kadar tanıdığını, neleri sevip sevmediğinizi, ne istediğinizi bilmediklerini gösterir.

Maddiyat asla mühim değildir. Mühim olan mutlu etmektir karşındakini. Doğum günü hediyesi almak bir nevi samimiyet testidir bence. Yakın arkadaş olduğunuzu iddia edenlerin o yakın arkadaşlarının bir yıl boyunca her yerde anlattığı kitap, albüm, oyuncak vs. yerine gidip dandik bir tişört alması başka nasıl açıklanabilir? Bu ya sevmemek ya da zannettiğin kadar iyi bir arkadaş olmamak demektir aslında.

O yüzden bir hediye alırken birilerine, çok titizlenirim. Sohbetlerimizi hatırlar, ilgi alanına göre bir hediye almaya çalışır, o hediye gördüğünde yüzünde oluşan mutlulukla keyiflenirim. Sürpriz doğum günleri organize etmişliğim, sürpriz doğum gününe maruz kalmışlığım da vardır. İnsanın tüm sevdiklerini aynı anda karşısında görmesi ne güzel. Peki niye kutlamaz insan doğum gününü? Bir kere doğum günü kutlamak seni büyüten anne ve babanın emeklerini yüceltmek, onlara bir manada teşekkür etmek değil midir?

Ne zorluklarla büyüdüğünüzü, ailenizin sizin için neler yaptığını bir düşünün. Ben anne ve babamı kaybettikten sonra üzüntüden birkaç yıl kutlamadım doğum günümü mesela. Ama sonra böyle yapmanın daha da yanlış olduğunu, onların çabalarını, fedakarlıklarını yok saymak olacağını fark ettim. Sonra her yıl daha bir coşkuyla, onları anarak, hatırlayarak kutlamaya devam ettim. Siz de öyle yapın. Başkalarının kutlamasını beklemeyin. Siz organize edin. Sevdığınız insanlar yanınızda olsun. Geride kalan ömrünüz boyunca biriktirdiğiniz insanlara bakın. Nasıl bir hayat sürdürdüğünüzü gözden geçirin. Kendi muhasebenizi yapın. Baktınız artıdasınız kendi kendinize bir hediye alın. Çok istediğiniz ama hep ertelediğiniz bir şeyi mesela. Bir hayat hediye edilmiş size. Hediye edenlerin hatırına kutlayın bu hayatı. İyi ki doğmuşsunuz...

Sunay Akın

“çay paraları müessesemiz tarafından...”

1960'lı yıllar, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği arasındaki savaşın uzaya taşındığı yıllardır. İki süper güç, Ay'a ulaşma yolunda birbiriyle yarışırken, ülkemizde otobüs firmalarının adına “Jet” sözcüğü konulmaya başlanır.

Bizim Nihat Sırdar, bir 302-Mercedes otobüs satın almış bir yerlerden, Bursa'da toplattırıyor. Neden mi? Sürmek için... Evet, yanlış okumadınız, sadece sürmek için. Kitabına “Kocamustafapaşa 35C Taksim” adını koyan Nihat'tan da başkası beklenmez zaten. Geçenlerde telefonla aradı Nihat: “Abi, otobüsün bitmesine az kaldı. İlk seferi Edirne'ye yapacağız. Sensiz olmaz, haberin olsun.”

Otobüs tarihinin kitabını yazan Latif Karaali'nin de Anadolu'da çürümeye yüz tutmuş pek çok otobüsü onarıp, koruma altına aldığını biliyorum. Sırdar'a da, Karaali'ye de büyük bir teşekkür borçluyuz; hafızamıza, hatıralarımıza, kültür değerlerimize sahip çıktıkları ve korudukları için. **Çünkü otobüslerin tarihi, göçlerin, ayrılıkların, çeyiz sandıklarının, kavuşmaların, asker uğurlamalarının tarihidir...** Onlarda, yolculuk başladığında ikram edilen sakızların, kolonyaların tadı, kokusu, ışıklar kapanınca duyulan horultuların, mola yerlerindeki “Çay paraları müessesemiz tarafından ödenmiştir” anonsunun sesi vardır. Hayalini kurduğum müzelerden biri de, İstanbul'da, Ankara Asfaltı'nın kenarında bir yerde kurulacak olan “Otobüs Müzesi”dir. Müstecip Baybörü'nün yapmış olduğu teneke oyuncak otobüslerden, Tunç Okan'ın yönettiği “Otobüs” filmine, otobüs biletlerinin üstünde zaman içerisinde değişen resimlerden, Süreyya Berfe'nin okuyacağınız şu şiirine kadar uzanan bir müze:

*Garajlara uğramayan
yoldan yolcu almayan
burunsuz ama
burnu büyük yapmacık otobüslerde
türkü dinlenmiyor*

Otobüsün Anadolu'da doğuşu, kamyonlarını otobüse çeviren girişimci insanlar sayesinde. Böylelikle, yok olmaya yüz tutan at arabası ustalarına da yeni bir ekmek kapısı açılır. Arkalıkları sökülen kamyonları, “dişbudak gürge”den yaptıkları kasalarla otobüse dönüştüren ustalar Bursa ve Antakya'da boy gösterirler. Bu otobüslerde konfor aranmazdı elbette. Kamyon şaseleri üzerine yapıldıkları için yolcular bozuk yollarda hoplaya zıplaya yolculuk yapmak zorundaydılar. Buna rağmen yolcuların rahatını düşünenler de vardır. Örneğin; Antakya'nın ünlü otobüs firması “Has”ın sahibi Mehmet Selim Kara, otobüsüne kolonya püskürten sistem koydurmuştur.

Otobüs yolculuğunda devrim sayılacak bir başka buluşun sahibi de Cengiz Civan'dır. 1960'lı yıllarda, şoförün arkasına beyaz perde asan Cengiz Bey, koridora koyduğu 8 mm'lik film makinesiyle “sinemalı otobüs” dönemini başlatır. Civan Jet otobüsünde gösterilen filmler, sessiz sinemanın unutulmaz eserleridir.

1960'lı yıllar, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği arasındaki savaşın uzaya taşındığı yıllardır. İki süper güç, Ay'a ulaşma yolunda birbiriyle yarışırken, ülkemizde otobüs firmalarının adına “Jet” sözcüğü konulmaya başlanır. **Amerikalıların uzay roketlerine verdikleri “Apollo” adı bizde otobüs kapılarının üstüne yazılır. Bir otobüste aynen şu yazı okunur: “Tek rakibim NASA!”**

Ne hüznüldür ki “Jet Turizm”in kurucusu İsmail Bayraktar, 1 Şubat 1963 günü, Ankara'nın Ulus semtinde bir banka şubesine girdiğinde, havada iki uçak çarpışacak ve uçaklardan biri bankanın önüne düşünce, korkunç kazada yanarak can veren 120 talihsiz insandan biri olacaktır. Futbol takımları maçlara otobüslerle gittiler, uzun yıllar. Diyarbakırspor'un unutulmaz kalecilerinden Lastik Ali, “Deplasmana

gittiğimiz otobüste tüple ısınırdık” diyerek, o yılları şöyle anlatır. Diyarbakırspor'un tarihini yazan İbrahim Ateşoğlu'na: “Deplasmanlara hep otobüs veya minibüsle giderdik. En uzun deplasmanımız ise İzmirspor ve Denizlispor deplasmanlarıydı. Klima yoktu otobüste. Hele bir Tokatspor deplasmanımız var, hiç unutmam. Maç pazar günü ve biz cuma günü yola çıktık. Otobüsle gidiyoruz. Malatya'da yollar kardan dolayı kapalı. Uzun süre bekledik. Maça yetişmemiz lazım. Geri döndük ve Erzincan üzerinden Tokat'a doğru gidiyoruz. Yollar kar, geçit vermiyor. 20 kilometrelik yolu 8 saatte gittik. Çünkü yolda mahsur kaldık. Kimsenin haberi yok. Pazar günü maç saatine yakın Tokat'a vardık.”

Otobüsler tanıktır, Anadolu takımlarının binbir zorluk ve fedakarlıklarla yaşattıkları futbol aşkına. **Bir kaleci düşünün ki, tüm sezonu beli ağrıdığı için deplasman yolculuklarında, otobüsün koridoruna konulan tahtanın üzerinde yatarak geçirsin...**

Ve lig sonunda şampiyonluk kupasını kaldırsın. Şenol Güneş'tir, o kalecinin adı...

Ne yazık ki, kazalarla da anılır otobüsler... Ve kaza yapan şoförler arasında Necmettin Gündemir'in hüznü bir öyküsü vardır. Karadeniz'in en zorlu, ölümle dans eden virajları Ordu'nun Bolaman bölgesindedir. 1967 yılının 10 Mayıs günü, Ankara'dan Trabzon'a gitmekte olan Necmettin Gündemir'in kullandığı otobüs virajı alamayarak uçuruma yuvarlanır. Bolamanlılar kazadan sağ kurtulan şoförün, ölen altı yolcusunun başında saçlarını okşayıp, ağladığını görürler. Gündemir, beyaz bir kağıda bir şeyler yazar... Ve, cebinden çıkardığı usturayla boğazını keserek oracıkta canına kıyar. Kağıttaki yazıda şu okunur: “Kamil Koç firmasındaki tüm hisselerim ve tüm paralarım karım Nuray Gündemir'indir.”

Samsunsporlu futbolcu Mete Adanır, 1988 yılının Ağustos ayında, Uludağ'da kamp yaparlarken gördüğü bir rüyayı kaleci arkadaşı Fatih Uraz'a anlatır. Rüyada iki futbolcu da ölümü beklemekte ama Mete son nefesini verirken, Fatih kurtulmaktadır.

Tarih 20 Ocak 1989... Samsunspor'u Malatya deplasmanına götüren otobüs kar yağışı altında yol alırken, şoför hızı yavaşlattığı gerekçesiyle yol kenarındaki bir benzinlikte tekerleklerle takılı olan zincirleri çıkartır. Samsun'un Havza ilçesi yakınlarında hatalı sollama yapan bir kamyon çıkar Samsunspor'u taşıyan otobüsün karşısına... Kaleci Fatih, koltukta uyurken “Vuruyoruz” sesiyle irkilir aniden. Uyanık olan takım arkadaşı Mete'yi, olaya tanık olmanın heyecanı ile ayakta görür bir an. Kazada takımın teknik direktörü Nuri Asan'la birlikte can veren üç futbolcudan biri Mete'dir... Ve Mete'nin gördüğü rüyadaki gibi Kaleci Fatih, kazadan yaralı olarak kurtulur!

Kolonya ikram etmeden bu yazı bitmemeli... Öyleyse biz de, Refik Durbaş'ın “Çaylar Şirketten” şiirinin kahramanı olan otobüs muavinini çağıralım:

*Sonra bir elinde kağıt peçete, ötekinde kolonya
az az dökersin
üç yerde ihtiyaç molası verilecek daha
Bursa çıkışında bir daha kolonya
Susurluk çıkışında bir daha kolonya
Akhisar çıkışında bir daha kolonya
az az dökersin uçar gider kokusu, bir sana kalmaz
uçar gider gözlerinden uyku
kollarından güç
yüreğinden sevinç*

Candaş Tolga Işık

“aklın zamansız öldürdüklerini yürek ansızın diriltir”

Birlikte geçirilen o akşamın sonunda Metin, genç kadından etkilenmeye başlamıştı. Azize'nin durumu ise çok daha vahimdi. O artık sadece genç ve güzel bir kadın değil aynı zamanda gözü kör bir âşıktı!

Metin Bey memleketin en saygın hekimlerinden biriydi... Tıp fakültesi, mecburi hizmet, uzmanlık, büyük şehirde kendini ispatlamak derken 40'lı yaşlarına gelmiş ancak hâlâ bir aile kurmayı başaramamıştı. Önceleri bu durumu çok takmıyor gibi görünüyordu. Lakin çevresindeki bütün arkadaşlarının çocukları neredeyse ilkokul çağına gelmişken Metin Bey'in hâlâ “bekâr” olması içten içe aklını kemiren bir sorun olmaya başlamıştı. 1957 yılının 29 Ekim'inde İstanbul valisi tarafından verilen resepsiyonda Metin Bey yine yapayalnızdı. Kapıdan girdikten sonra şarabını aldı ve salonda ilk fırsatta kimseye belli etmeden kaçabileceği bir köşeye çekildi. Tam da o sıra “Metin Hocam!” diye bir ses geldi arkasından. Döndü. Karşısında dünyalar güzeli bir genç kadın duruyordu. Genç kadın “Beni hatırladınız mı?” diye sordu. “Geçen yıl annemin ciğerlerindeki rahatsızlık için Haseki'ye gelmiştik. Siz tedavi etmiştiniz annemi. Annem Nurdan Yerlikaya... Onun kızıyım ben. Sağ olsun valideniz hanımefendi Beylerbeyi'ndeki yazlığınızda işe aldı annemi, yoksa halimiz dumandı.” Metin Bey o an hatırladı! Sohbet devam ederken yanlarında davetin ev sahibi Vali bey ve eşi Fitnat Hanım belirdi. Birkaç yıl önce kalp krizi geçiren valiye, Metin Bey ölümünden kurtarmıştı. Bu sebepten aralarında büyük bir muhabbet vardı. Vali bey genç kıza dönerek, “Hoş geldiniz hanımefendi” dedi ve “Metinciğim, hanımefendiyi tanıştırmayacak mısın bizimle?” diye sordu. Genç kadın, Metin Bey'in telaşlı hareketini yüzünden anlayıp hemen söze girdi: “Hoş bulduk efendim. Azize ben.” Derin bir oh çekti Metin Bey. Ancak rahatlamak için çok erkendi. Zira vali bey ve eşi, Metin Bey'i bırakıp Azize'ye arka arkaya sorular sormaya başladılar. Dakikalarca süren üçlü arasındaki koyu sohbetin sonunda vali beyin eşi Fitnat Hanım, “Metin Bey, biz Azize'yi çok sevdik. Hafta sonu sizi yemeğe davet etmek istiyoruz” dedi. “Bilmem ki...” dedi Metin Bey. Vali bey üsteledi: “Bilmem yok, cumartesi akşamı bekliyoruz. Size ellerimle balık yapacağım.” Metin Bey, “Madem öyle diyorsunuz...” demek zorunda kaldı.

Metin Bey ve Azize ertesi gün akşamüzeri Beyoğlu'nda buluştular. Cumhuriyet Meyhanesi'ne girdiler. Birlikte geçirilen o akşamın sonunda Metin, genç kadından etkilenmeye başlamıştı. Azize'nin durumu ise çok daha vahimdi. O artık sadece genç ve güzel bir kadın değil aynı zamanda gözü kör bir âşıktı! İkisi de hislerini belli etmekten çekiniyordu. Gece bittiğinde cumartesi akşamı vali konağında buluşmak üzere sözleşip ayrıldılar. Ve o beklenen cumartesi akşamı gelip çattı. Vali konağının kapısında vali beyin eşi Fitnat Hanım karşıladı çifti. Vali beyin elleriyle pişirdiği balıkların yanında rakıyla başladı gece. Masada keyiflerin ve kafaların hoş olmaya yüz tuttuğu bir anda yine yaptı yapacağını vali bey: “Eeee ne zaman evlendiriyoruz sizi?” Azize, kıpkırmızı kesildi. Vali bey damarlarında gezen rakı miktarından aldığı yetkiye dayanarak bir daha sordu: “Metin Bey kardeşim, sana söylüyorum!” Metin Bey yüzündeki tebessümü bir bukle daha büyütüp cevap verdi: “Şimdi!” Azize olan bitene anlam vermeye çalışırken, vali beyin eşi Fitnat Hanım da en az Azize kadar şaşkınlık içindeydi. Fitnat Hanım daha fazla sessiz kalamadı ve “Nasıl şimdi Metin Bey?” Metin Bey ayağa kalktı, elini cebine soktu. Cebinden çıkan küçük kutuyu açtı. İçindeki tek taş yüzüğü çıkarıp Azize'ye döndü ve “Benimle evlenir misin Azize?” dedi. Metin Bey vali konağındaki bu yemekten bir gün önce valiye aramış, “O gece Azize'ye evlenme teklif etmek istiyorum... Lakin tek başıma bu işin içinden çıkamayabilirim,” demişti. Vali bey bu eşsiz fırsatı kaçırır mıydı? “Sen git yüzüğü al, gerisini bana bırak. Sana bir hayat borcum var doktor, yeni bir hayatın kapısını açarak ödemekten daha güzel fırsat olamaz!” O ana

“Konuşmak şart mı? İnsan birlikte susarak da mutlu olabilir...”

kadar her şey planlandığı gibi ilerlemişti. Ama filmin “en heyecanlı yeri” şimdi başlıyordu. Lakin teklifine Azize'nin vereceği cevabı Metin Bey kestiremiyordu. Azize önce Metin Bey'e baktı sonra elindeki yüzüğü. Birkaç saniye düşündükten sonra önünde duran ağzına kadar dolu rakı kadehini aldı. Bir dikişte devirdi. Sonra en az bu fondip kadar sert ve hızlı bir şekilde ayağa kalktı. Metin'e döndü, “Evet,” dedi ve bayılıp olduğu yere yığıldı.

Metin Bey ve Azize birkaç ay sonra Caddebostan'daki Yelken Kulüp'te dillere destan bir düğünle evlendiler. Düğünden 1 yıl sonra oğulları Rafet doğdu. Rafet'in 3 yaşına girdiği gün Azize ikinci çocukları Devine hamile kaldığını öğrendi. Zaman hızla geçiyordu. Evliliklerinin beşinci yılına girdiklerinde Metin Bey'in hayatında her zamanki gibi en büyük yeri hastaları ve mesleği işgal ediyordu. Metin Bey ancak arta kalan nadir zamanlarda karısı ve çocuklarına vakit ayırabiliyordu. Azize ise hayatının hiçbir döneminde görmediği ve göremeyeceğini çok iyi bildiği lüks bir hayat yaşıyordu. Sadece zengin değildi, aynı zamanda “Doktor Metin Bey'in eşi Azize Hanım” olarak cemiyette genç yaşına rağmen saygı duyulan bir hanımefendiydi. Hayal bile edemeyeceği bir yaşama kavuşmuştu. Gençti, güzeldi ve bütün bunların yanında artık zengin ve itibar gören bir kadındı. Temizlikçi Nurdan Hanım'ın kızı Azize artık girdiği her ortamda kapıda karşılanıyor ve sultanlar gibi ağır lanıyordu. Evliliklerinin sekizinci yılında oğulları Rafet'in okulundaki okuma bayramına tüm veliler gibi Metin Bey ve Azize de davetliydi. Gel gör ki o gün Metin Bey'in şehir dışında bir konferansı vardı. Ve aileyi temsil sorumluluğu her zamanki gibi Azize'nin omuzlarına kalacaktı. Salonda velilere ayrılan yere tek başına oturdu. Yanında, Metin Bey'e ayrılan sandalye yine boştu.

Aslına bakarsanız o sandalye 8 yıldır hep boştu ama o boşluk ilk kez bu kadar gözüne batmıştı Azize'nin. “Bir insanın kendi oğlundan daha kıymetli neyi olabilir ki?” diye söylendi içinden. Tam bu esnada sarı saçlı, yeşil gözlü genç bir erkek geldi ve Azize'yi selamladıktan sonra, “Hoş geldiniz. Ben okul müdürü İhsan Çamlıbel... Sanırım değerli eşiniz katılamayacak, müsaadenizle yanınıza oturabilir miyim?” dedi. Azize yarı buruk, yarı kızgın bir ifadeyle, “Evet, maalesef katılamayacak. Buyurun lütfen,” dedi. Merasim başladı. Çocuklara kurdeleleri takıldı. Aileler çocuklarını alıp okulun arkasındaki büyük bahçedeki barbekü partisine geçti. Azize bir masada tek başına bir şişe viskiyi ve sigarasının ikinci paketini bitirmek üzereydi. Okul Müdürü İhsan Bey genç kadının tek başına oturduğunu fark ederek yanına gitti, “Rafet çok zeki ve başarılı bir çocuk, kutlarım efendim,” dedi. Rafet o anda Azize'nin umurunda bile değildi. Hatta şimdiki akli olsa acaba evlenir miydi? Hamile kalır mıydı? Alkolün de etkisiyle akli yalnızlığına saplanan Azize, yarım ağız teşekkür etti İhsan'a ve nezaketten, “Buyurun oturamaz mısınız?” dedi. “Rahatsız etmeyeyim,” diye cevap verdi İhsan. Azize alaycı bir gülüşle, “Beni rahatsız etmezsiniz. Benden başka da kim rahatsız olursa olsun umurumda değil,” dedi. İhsan gülümsedi ve oturdu Azize'nin yanına. Garsonu çağırdı, kulağına bir şeyler söyledi. “He bir de bol buzlu bir viski...” dedi. Birkaç dakika geçti. Fonda Carlos Gardel'in 1930'larda çıkan ve o günden beri tüm dünyayı kasıp kavuran şarkısı “Por una Cabeza” çalmaya başladı. Birkaç çift müziğin kışkırtıcılığına dayanamayıp tango yapmaya başlamıştı bile. İhsan Azize'ye döndü, “Bu dansı bana lütfeder misiniz?” dedi ve Azize'nin elini tuttu. Azize ne cevap vereceğini düşünürken İhsan cesur bir hamleyle genç kadını çekti ve yerinden kaldırdı. İkili piste doğru yürürken Azize heyecanla, “Bir dakika durun, ben tango bilmiyorum...” dedi. İhsan, “Siz sadece ruhunuzu serbest bırakın, bedeniniz bana emanet,” diye cevap verdi. İhsan elini Azize'nin beline götürdü, “Gözlerinizi kapayın lütfen. Bırakın ruhunuz bedeninizi bana emanet etsin,” dedi. Azize, İhsan'ın kollarında yılların tangocularına

taş çıkartacak zarafette süzülüyordu. Genç adam tam da söylediği gibi Azize'nin bedenini teslim almıştı. Müziğin bitişiyle birlikte misafirlerin alkışları eşliğinde ikili dansı bitirip izleyenleri selamladılar. Azize büyümüşü. Masaya geri döndüklerinde ikisinin de hayatında artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Azize ve İhsan yerlerine oturdular. Lakin heyecandan konuşamıyorlardı. Tek yaptıkları viskileri bittiğinde yenisini söyleyip içerken, "Sağlığa... Şerefe..." diyerek kadeh tokuşturmakta. Arka arkaya 3 kadeh içtiler, hâlâ ikisinin de ağzını bıçak açmıyordu. Azize en sonunda dayanamadı, "Kalbim öyle hızlı atıyor ki konuşamıyorum. Ne olur hari siz konuşun," dedi. İhsan, "Konuşmak şart mı? İnsan birlikte susarak da mutlu olabilir... Hele böylesine mucizevi bir an yaşamışken," diye cevap verdi. Azize gülümsedi, "O zaman birlikte huzur içinde susabilenlere," diyerek kadehini kaldırdı. Azize o masada sabaha kadar oturabilirdi. Ama saat gece yarısına yaklaşmış ve bahçede ikisinden başka kimse kalmamıştı. Azize İhsan'a "Çok güzel bir geceydi. Teşekkür ederim. Eve dönmemiz gerekiyor" dedi. İhsan hiçbir şey olmamış gibi, "Yarın Boğaz'da rakı içelim mi?" dedi. Azize gülümsedi, "Yarın çok erken değil mi?" dedi. "Geç bile!" dedi İhsan. "O halde Çengelköy'deki balıkçı barakasında buluşalım. Orası sakın olur," dedi Azize.

Azize yıllar sonra ilk kez farklı bir güne uyanacaktı. İkinci buluşma da ilki gibi ihtiras doluydu. Konuşarak değil susarak anlaşıyor, dokunarak değil bakarak sevişiyorlardı. İhsan ve Azize yaz boyunca hep o barakada buluştular. Bir akşamüstü ellerinde biraları, güneşin batışına karşı göz göze susuyorken genç adam ilk kez "Ne zaman?" diye sordu. Azize kısa bir duraksamanın ardından, "Merak etme, yakında," dedi. **Azize hayatında büyük bir dalganın tesiriyle tehlikeli bir aşkın limanına savrulurken artık bir karar aşamasına gelmişti.**

Ancak hayatını değiştirecek bir karar vermek üzere olan tek kişi Azize değildi! 50'nci yaş gününe sayılı vakit kalan Metin Bey de bir karar aşamasındaydı. Cemiyet hayatının önde gelen isimlerinin katılacağı evdeki yaş günü kutlamasından önce "Misafirler gelmeden seninle konuşmak istediğim bir şey var," diye girdi söze Metin Bey. Azize, telaşlı bir tonla, "Ne oldu ki?" diye sordu. "Geri kalan ömrümü

kendim için, ailem için yaşamak istiyorum. O yüzden bugünden sonra kendi kendimi emekli ediyorum. Çalışmayacağım. Sadece karımla ve çocuklarımla meşgul olacağım." Azize buz gibi terledi, yüzü bembeyaz oldu. Kocasının bu kararı tam da onu terk etmeye hazırlanan Azize'yi adeta yıkmıştı. "Ben onu terk etmeyi düşünüyorum, o bana daha da bağlanmayı," diye geçirdi içinden. Kendince verdiği bu büyük karara Azize'nin kayıtsız kalmasına sinirlenen Metin Bey sesini yükselterek, "Bir şey söylesene hanım," dedi. Azize hemen toparladı durumu ve "Senin için zor olur diye endişeleniyorum. Bunca yılın ardından... Yoksa sevinmez miyim," dedi. Birlikte bahçeye indiler. Azize bir yandan eğleniyormuş gibi yapıyor diğer yandan ise kara kara, "Ben şimdi ne yapacağım?" diye düşünüyordu. Metin Bey 50'nci yaş günü pastasını üfledikten sonra duygusal bir konuşma yapıp emeklilik kararını tüm misafirlerine duyurdu.

Ertesi sabah Metin Bey'in yeni hayatının ilk günüydü. Azize her zamanki gibi geç uyandı. Metin Bey'i yanında göremeyince bir umutla, "Acaba dayanamadı işe mi gitti?" dedi kendi kendine. Yataktan kalktı, hızla bahçeye indi. Metin Bey sofranın ucunda tek başına oturuyordu! Azize'yi görünce ayağa kalktı, "Sana kahvaltı hazırladım" dedi. "Bu böyle olmayacak," dedi içinden Azize, bir hissimla yatak odasına çıkıp banyoya girdi. Saatlerce banyoya kapadı kendisini. Sonra banyodan çıkıp kıyafetlerini giydi. İhsan'la buluşacaktı. Aşağı baktı. Metin Bey bahçıvanla çiçekleri buduyordu. "İyi de hangi bahaneyle evden çıkacağım şimdi?" dedi. En mantıklısı bugün İhsan'la buluşmamaktı. İlk

günden kocasının dikkatini çekmemeliydi. Bütün günü yatak odasında geçirdi. Ne öğlen ne de akşam yemeğe indi. Azize sabırlı biri değildi. Üstelik başka bir adama sırlıklam aşıkı. Bu şekilde yaşamaya devam edemezdi. Bir şeyler yapmalıydı.

Aradan bir hafta geçti. Her sabah erkenden uyanan Metin Bey o gün yeni hayatına adapte olmak adına biraz daha yataкта kalmak için zorladı kendini. Ama ne fayda! 20 dakikalık debelenmenin ardından sabah 5.50'de yine uyandığında bir gariplik sezdi: Karısı Azize yanında yoktu. "Bu saatte uyanmış olamaz, hastalandı mı acaba?" diye endişeyle kalkıp tuvalete koştu. **Yoktu! Çocukların odasına baktı. Yoktu! Bahçeye baktı. Yoktu! Garaja gitti, Azize'nin arabası oradaydı ama kendisi yoktu!** Tekrar yatak odasına döndü. Tam o esnada aynanın önüne bırakılmış, üzerinde "Metin Bey'e" yazılı bir zarf ilişti gözüne. Panik içinde zarfı açtı. Mektubu yazan Azize'ydı. Genç kadın bütün yaşadıklarını, duygu dünyasını ve hayatının geri kalanıyla ilgili verdiği o kararı açık açık yazmıştı. Azize'nin mektubundaki her cümle ayrı bir hançer saplıyordu Metin Bey'in kalbine ama en çok da o cümle: "Ben seni değil bana sunduğun hayatı seçmişim, bunu gerçekten birine âşık olunca âşık olunca anladım." Azize her şeyi dürüstçe yazmıştı. Aralarındaki yaş farkının zaman içinde nasıl büyük bir sorun haline geldiğini mesela... Orta yaşı geçmiş bir adamın hayatını yaşamak zorunda olmanın genç ve güzel bir kadın için ne büyük ıstırap olduğunu mesela... Azize, "Her şeyi sana bırakıp aşkın peşinden gidiyorum ben. Her şey için teşekkür ederim ve tüm haklarımı sana helal ediyorum. İnşallah sen de bir gün edersin" diye bitirmişti mektubunu. Metin Bey'in bu vedaya cevabı ise tek bir cümleydi: "Haram olsun!"

Metin Bey o günden sonra Azize'nin adını bir daha hiç anmadı. Sadece kendisi değil, çocuklarına ve çevresindekilere de Azize'yi yasaklayacaktı. O günden sonra görüşüp konuşmak bir yana dursun "o ismi" telaffuz etmek bile yasaktı. Bir daha doktorluğa dönmedi Metin Bey. Çocuklarının eğitimiyle meşgul oldu. Rafet gazeteci oldu. Devlin ise reklamcı. Onları öylece bırakıp giden annelerini hiç affetmediler. Babalarının ektiği nefret tohumları öyle kök salmıştı ki içlerinde, Azize'nin cenaze törenine bile gitmedi çocukları. Gazeteciliğe ilk başladığı yıllarda tanışmıştı ben Rafet'le. Annesi ve babasının bu hazin hikâyesini bir rakı sofrasında o anlatmıştı bana. Günün birinde "Anneniz öldü" diye aramışlar. "Benim annem yıllar önce öldü," demiş, kapamış telefonu. Metin Bey, karısı Azize'nin onu terk edişinden yıllar sonra kanser olmuş. Kansere yakalandıktan sonra hastalık hızla ilerlemiş ve Metin

Cevanşir birkaç yıl içinde vefat etmiş. Çevresindeki herkes Metin Bey'in bu illet hastalığına yakalanmasından

Azize'yi sorumlu tutmuş. Rafet'in babasının

ölümüne dair söylediği o sözleri hâlâ

dün gibi hatırlarım: "Babam annemin

adını bile yasaklamıştı kendine ama

koskoca hekim, büyük tıp profesörü

Metin Bey'in bilmediği bir şey vardı. Dil

yasak dinliyordu ama yürek asla... Babam

evlatları da dahil herkesin içinde annemi

öldürmeyi başardı ama kendi içinde hep ilk

günkü gibi yaşamasına hiç mani olamadı."

Kime ait bilmiyorum ama bir yerde

okumuştum, diyordu ki: "Birisini unutmak

istiyorsanız bunu sindire sindire yapın.

Çünkü aklın zamansız öldürdüklerini yürek

ansızın diriltir," Azize'ye gelince... Sahi o

Metin Bey'i terk ettikten sonra ne yaptı?

Nasıl bir hayat yaşadı? İhsan'la evlendi

mi? Mutlu oldular mı? Yoksa bedbaht bir

hayat mı yaşadı? Pişman mı oldu? Misal

ölürken İhsan var mıydı yanında? Bu

soruların cevabını Rafet de bilmiyordu.

Bir ara düşeyim yollara, Azize ve İhsan'ın

hikâyesini öğreneyim, yazayım istedim.

Sonra düşündüm... İhsan'ın o sözleri

geldi aklıma ve sordum kendi kendime:

Her hikâyenin sonunu öğrenmek

şart mı? Susarak anlamak, bakarak

sevişmek... Böyle bir aşkın sonunu

değil, yolunu öğrenmeli insan.

**"Ben seni değil,
bana sunduğun
hayatı seçmişim,
bunu gerçekten
birine âşık olunca
anladım."**

MZV

MEHMET ZORLU VAKFI GENÇLİK ZİRVESİ

GELECEĞİ HAYALLER KURAR!

ZORLU PSM ANA SAHNE
19 KASIM 2017 PAZAR
09.00 - 19.00

AYŞE ŞULE BİLGİÇ ▲ **BAGER AKBAY** ▲ **BORA KOÇYİĞİT** ▲ **BUĞRA KULOĞLU**
Düşyeri Düş İşleri Bakanı ve Kurucusu | İskele 47 Ortak Yaratıcısı, Sanatçı, Eğitmen | Riot Games Türkiye Ülke Müdürü | Appsilon Diamond Works Kurucu Ortağı ve CEO'su

CEZA ▲ **EMİN ÇAPA** ▲ **ERAY ERDOĞAN** ▲ **PROF. DR. ERHAN ERKUT**
Sanatçı | CNN TÜRK Ekonomi Müdürü | Lala, Reflect ve Ontrava Kurucusu | MEF Üniversitesi Rektör Yardımcısı

EVİRİM KURAN ▲ **HANDE ÇİLİNGİR** ▲ **İHSAN ELGİN** ▲ **MERT ARMAN**
Dinamo Danışmanlık Kurucu Ortağı, Universum Ortadoğu Direktörü | Insider Kurucu Ortağı ve CEO'su | Core Strateji Kurucusu, Startups. Watch ve FinTech Kurucu Ortağı | Flank Esports Kurucu Ortağı

MURAT YEŞİLDERE ▲ **PROF. DR. ACAR BALTAŞ** ▲ **PROF. DR. AYTÜL ERÇİL**
Egon Zehnder Yönetici Ortağı | Psikolog | Vispera Kurucu Ortağı ve CEO'su

PROF. DR. TALAT KIRIŞ ▲ **SERDAR KUZULOĞLU** ▲ **TUNÇ BERKMAN**
Nöroşirürji Profesörü, Dünya Nöroşirürji Dernekleri Federasyonu Serebrovasküler Hastalıklar Komitesi Başkanı | Gazeteci, Yazar, TV Programcısı | Vestel Ticaret Pazarlama Genel Müdür Yardımcısı

UFUK TARHAN ▲ **UMUT KISA** ▲ **ZAFER ELÇİK**
Fütürist, Ekonomist, Dijital Ajans Başkanı | Sola Unitas Kurucu Ortağı, Yazar, Yönetici Koçu | Otsimo Kurucu Ortağı

KAYIT VE BİLGİ
MZV.ORG/MZVGENCLIKZIRVESI

Başar Başaran

rüzgârların önünde...

Bir saat gibi kurulsam bu uykular, bebek gibi uyansam bu sabahlar bana çok. Dünyanın bütün ırmakları üstüme dökülse yine bu yangın bana çok.

Kendimi alsam şuradan kırkınıza dağıtsam bende kalan yine bana çok. Okumayı geçtim sayfalarca yaşasam romanları yine bu yaşanmamışlık bana çok. Devrilmiş bayrakları kaldırsam kayıp çocukları bulsam döndürsem giden kayıkları herkesi herkesle barıştırsam yine bu ülke bana çok. Bir saat gibi kurulsam bu uykular, bebek gibi uyansam bu sabahlar bana çok. Dünyanın bütün ırmakları üstüme dökülse yine bu yangın bana çok. Geçmiş yakasından tutsam, günleri dizimin dibine oturtsam, akrebe durmayı takvimlere kopmamayı öğretsem yine bu "şimdi" bana çok. Hayalleri boğsam ukdeleri, pişmanlığı öldürsem sitemleri, tövbesini etsem günahları bana çok. Aynı anda duysam bütün şarkıları da yine bu sessizlik bana çok.

Bir kâğıdı en fazla kaç parçaya bölebilir insan içinde ne yazdığına bakmadan ama. De ki bir parçası Girne meydanında uçuşsun kasım sarısına karışıp. Tuzlu kaldırımalarında ilk gençliğin kendini yerden yere vursun. **De ki bir parçası Teşvikiye'de bir kadının arkasından baksın. Yağmur damladıkça içine kıvrılsın.** Bir parçası

gemiye binerken İgauramenitsa'dan birinin cebinden denize düşsün. Şimdi anlatsın derdini balıklara, geminin altına yapışmış kabuklara, kendini beğenmiş kayalara. Hadi bir parçası ahşap bir yatağın başucunda çerçevesi diyelim. Başkası güldüğünde ağlasın. Kimle sevişir bu kadınlar bizden sonra. Bizden önce. Evhamla dağlansın. Bir parçasına genç bir kız umutlu rüyalar dokusun da kendine güveni artsın. Hak etmediği övgülerde kiralık bir evin huzursuzluğunu duysun. Olsun. İdareten yaşamak ölmekten iyidir desin. Cılız kalbinden çıkıp sığınsın başkalarının geçmez yaralarına. Bıçakları bunun için bilemedi mi? Sözlerin en zehirliisini uyumadan önce fısıldamak için ezberledi. Aşkın öldürdüğü birine kefarete ve kısas gerekmez demişti peygamber. Çünkü aşk bir cinayetse öldürülmek daha iyidir kendi kendine ölmekten gerçeklikte. Hadi bir tanesi de sandıkta saklansın geniş karanlığı aydınlıkla kirlendiğinde gecenin. Mırıltılar, fısıltılar, dedikodular dinlesin. Kendi olmadığı hayatların ortasında dursun. Fotoğraflarda çıkmasın. Gözlerini kaçırsın, ayaklarını saklasın. Hak onu saklasın da gerisi umurunda olmasın. En ağırı da bir diğerine düşsün. Yaşlanmadan ölen bir adamın avucunda gömülsün. Makasın kör tarafına denk geldiğinden, kenarları yırtılarak ayrılısın bütününden. Sonra gitsin kederi hiç anlamayacak birine söylesin. Çok konuşsun. Çok anlatsın. Onu yakından vuracaklarını göremesin.

İnsanı dost kendini el bilsin, yerçekimsiz bir boşlukta kaybolup gitsin. Bir parçası mum alevinde yansın. Battaniye kimildarken bir

kulübede. Göl çekilsin. Yağmur tersine yağsın. İçi kabarsın parmakları yansın. Bir kül halinde dökülsün eski sevgilinin ayaklarına. Bir parça İzmir'de otele yerleşsin. Artist setten dönsün, uvertür sahneden insin, Mehtap masada uyuşsun. Bilmediği bir sokağa tuhaf bir yakınlık duysun. İlhamın hep onu çağırıldığını zannetsin. Her davete icabetle tükensin. Bir parçası sağır olsun kendinden başka herkese. Üstünde kalmış bir yarım heceyi hikmet sansın. Giderek küçülsün başkalarının gözünde. Hadi bir parçası gitsin Yeşilköy'de uçak beklesin. Ne bir mendil ne bir el sallansın. İndiğini haber verecek birisi olmasın. Hakkında kimsenin endişelenmediği bir insan doğarken yanında getirdiği en büyük kudretini; ölümünün etkisini kaybetmiştir. Bu yokluk üzerine düşünemeyecek kadar ürkek olsun. Tıpkı şu karanlık mahallede unutulmuş diğeri gibi. Her bakandan gözünü kaçırarak eksilsin erkekliliği. Yine de anlatsın karşındakine dünyayı nasıl değiştireceğini. Kendinden başka herkesin inandığı birinin dramını yaşasın. Kürekle atsinlar üstüne imkânları da lal olup bir köşeye sinsin. Bir parçası da elinde nevale Kurtuluş'ta bir apartmanı çıksın.

Aşk bir cinayetse öldürülmek daha iyidir kendi kendine ölmekten gerçeklikte.

Ter kokan insanlarla sevişmek de düşünmektir aslında kendi üzerine. Düşünsün. Neden sevmeyen sever gibi yaptığını, niçin sevmeyi rehin düşmek zannettiğini, yani hangi fakültesinin işlemediğini bulsun sevebilmek üzerine. Buna kafa yorsun. Bir parçası da alsın özgürlüğünü g.tüne soksun. Bir parçası büyürken diğeri küçülsün. Çocukluğun ve ihtiyarlığın azabını duyarak yaşasın. Bugünden bir tat alamayan haline bakıp acıсын. Bir parça son değilse de sonlardan bir parça kuşluk vaktinde bir parkta kendini öldürsün. **Nefes almamak da ölmek değilmiş aslında. Ölümün yalnızlık diye kalbin durmasından daha büyük bir tezahürü olduğunu dehşetle anlatsın.** Nereye düşsün bir parçası da söyleyeyim mi, gitsin bir sinema koltuğuna unutulsun. Karlı bir cumartesi sabahında dönsün diye kendini beklesin. Bütünden haberdar olmayan her parça gibi varlığını nimetten eksik, hüznünü elemenden saysın. Pencereden yağın kara bakıp yarım bir şiir karalsın. Haline kargalar gülsün. Vera karşısında giderayak Nazım'ın acı mı desem, çoktan düşmüş bir tepenin şehidi mi, kendine kıyamayan birinin yarasına üflemesi için tanrıya yalvarması mı? Gidenler rüzgâra karışıkça kalana ne olsun? İçindeki denizin dalgalarından ürkerken başını suya sokmadan ıslansın. Yüzmenin büsbütün başka bir şey olduğunu bilmekle hayata borçlansın. Giden paçayı kurtarsın. O her kuruşunu azalmakla ödesin kendine kalmanın. Hiçbir bedelin sıradanlaşmak için ödenen kadar fazla olmadığını fakirleştikçe anlatsın. Kendi kendinde tutsak kuru ekmeğe muhtaç görüşmecisini beklesin dursun.

I Daniel
Blake

“Ben bir müşteri, bir alıcı veya hizmet kullanıcısı değilim. Ben bir kaytarıcı, bir beleşçi, bir dilenci ya da bir hırsız değilim. Ben bir sosyal güvenlik numarası ya da ekranda yanıp sönen bir iz değilim. Faturalarımı, vergilerimi zamanında ve kuruşuna dek ödedim, bununla da gurur duyuyorum. Kimseye boyun eğmem ama elimden gelirse komşumun gözünün içine bakar ona yardım ederim. Sadaka istemiyorum ve kabul de etmiyorum. Benim adım Daniel Blake. Ben bir insanım, bir köpek değilim. Bu sıfatla, haklarımı talep ediyorum. Bana saygı duyarak yaklaşmanızı talep ediyorum. Ben, Daniel Blake, bir vatandaşım, ne bir eksiği ne bir fazlası.”

İllüstrasyon: Burak Ağdemir

I, Daniel Blake, 2016

Senaryo: Paul Laverty Yönetmen: Ken Loach

Hazal Yılmaz

gece yarısı yazıları

Pazartesi... Ne kadar çok şeyi susuyoruz. Sevilme, kabullenilme, terk edilmeme egosunda.

Salı... Ben seni derinden seviyorum diyor. Hani annelerimizin gitme boğulursun dediği yerden mi, diye düşünüyorum. Okyanusta sarhoşlukla ölünen yerden mi yoksa? Başında durup taş attığın kuyunun hiç göremediğin dibinden mi ya da? Belki de sadece bir kelime oyunudur. Derimden sevmiş. Tenimden.

Çarşamba... Mükemmel olmamak. Tek istediğim. Dünkü kendimden daha bi' şey olayım yeter. Daha yorgun, daha verimli, daha anlayışlı, daha umutlu, daha kırgın, daha çok şarkı bilen, daha bile erken uyanan... Mükemmel olmanın endişesinde muhteşem şeyleri kaçırmak istemem.

Perşembe... Hayatımız bir takıma, eve, dine, giydiklerimize, televizyondaki dizilere, her sabah gittiğimiz kahveye, ailelerimize bile ait olarak geçmediğinden belki de aşka, o aşkın yeryüzündeki tezahürü olan insana ait olmaya bocalıyoruz. Biri ait olmaya, diğeri sahip olmaya... Biri "adaptasyon" ana başlığı altında öbürünün hayatına dahil ediyor kendini. Salata domatessiz, peynir ineksiz, kahve müziksiz olsun. Diğeri yavaş ama emin adımlarla sahip olma sürecini başlatıyor. Daha az kendin, her gün daha çok benim istediğim. O! **Sahip ve ait olmadan sevmeyi becerir miyiz bir gün sence?**

Cuma... Fedakarlık kelimesindeki "kar" hecesinden sanırım, yaptıkça bize artarak geri döneceğine inanıyoruz. Kelimenin başına geri dönelim: Feda, yani; (kendinden alıp) uğruna verme. Kapitalist düzene uygun üretilmiş, alıp-verme şemasından çıkamayan bir tanımlama.

Cumartesi... Ait olmamak. Yaşantının temel sorunu. Evime poster asmamam, kanepenin üzerine yastıkları dizmemem, üç gün sulamadığım için öleceğinden emin olduğum çiçekleri almamam da bundan. Evim, yuvam değil. Ülkemin memleketim olmadığı gibi. Eskiden buraya ait hissetmeme dürtüsünün beni yollara düşürdüğüne inanırdım. Bir gün, Berlin'den Poznan'a giden trenin kompartımanında, hayatım yollar arasında, meskensiz mi geçecek oto-sorgulaması esnasında başka cümle takıldı aklıma: **Kendimden kaçmaya değil, kendimi bulmaya geldim. "Geldim" in üzerini çizdim sonra. Gittim yazdım.** Gelmek, yabancılık demek. Gelmek, hala gideceğin bir yer olması, çarşafklarının kokusunu özlemek demek. Vardım yazmalıydım belki de.

Pazar... Bazı sabahlar yağmurun bulutların ağlaması olduğunu sandığım günleri özliyorum.

Can Yılmaz

allah taksiratını affetsin

Gür sesini, diyanetin iki imzayla üzerine zimmetlediği mikrofonundan yine iki imza karşılığı kendisine verdiği on beş watt'lık hoparlöre gönderdi, "Muhterem Müslümanlar, biraz acele edelim mevtayı son yolculuğunda mağdur etmeyelim."

Necdet Abi'nin kemiklerini, bütün gün yağın yağmurdan cıvık çamur olmuş killi toprağın içinden birer birer sıyırıyorlar, taze mevtanın yatacağı toprak yatağının ayak ucuna kümelediler. Belki büyük boy bir market torbasına sığacak kadar kalmış Necdet Abi'nin kemiklerini hüzünle seyretti arkadaşları. "Hiç değişmemiş" dedi zevceğin biri, karın boşluğuna sağlam bir dirsek yemeden hemen önce. "Paraya kıyamadınız, bu eziyettir merhuma" dedi kalabalığın arasından cılız bir ses. Kabrin içinde üstü başı çamur içinde kalmış birinci derece akraba duydu nedense bu cılız sesi, "Akıl verme akıl verme!" dedi soğuk ve ıslak mezarın içinden, "Mezar yeri mi kalmış İstanbul'da? Dayısının yanında işte daha ne olsun!" Havanın soğuğuna mezarlığın içinde esen soğuk rüzgarlar karıştı. "Uzatmayın!" dedi sözü dinlenir bir yaşlı akraba. "Yusuf Abi'yi kim yıkadı?" dedi imamın yanında duran ağlamaklı bir başka tanıdık, "Beni Hakkı yıkasın demişti. Hakkı mı yıkadı?" Kalabalığın içinden bahsi geçen Hakkı'ya aradı mezarın başındaki nemli gözler. Hakkı bir buçuk adam boyu kazılmış mezarın içinden gökyüzüne doğru seslendi, "Yooo, benim haberim yok o vasiyetten, kime demiş?"

Yağmur altında bekleyen geveze kalabalığı susturmak cenazeye son vazifesini yapmak için ıslanan imama düştü: "Muhterem kardeşlerim, mevtaya eziyet etmeyelim, cenaze kabir başına gelmiş artık, alalım Yusuf kardeşimizi aşağısı tamamsa..." İmamın uyarısına cevap yine mezarın içindeki çamurlu Hakkı'dan geldi, "Hocam burası çok derin kazılmış, benim bildiğim bir adam boyu olması lazım değil mi?" Yarım saatir ıslanan tabutu yumuşamış toprakta kaymasın diye tutan gençlerden biri isyan etti, "Ne yapalım toprak mı dolduralım, alın artık cenazeyi." Cenazeye son yolculuğunda yol gösterecek imam, bu manasız tartışmaya son noktayı koydu. Gür sesini, diyanetin iki imzayla üzerine zimmetlediği mikrofonundan yine iki imza karşılığı kendisine verdiği on beş watt'lık hoparlöre gönderdi, "Muhterem Müslümanlar, biraz acele edelim mevtayı son yolculuğunda mağdur etmeyelim."

İmamın olmasa da hoparlörün sesi kalabalık üzerinde bir etki bıraktı, mezarın içinden gelen bir sesle Yusuf Abi'nin ebedi istirahatgâhının hazır olduğu haberi geldi "Yollayın..." **Yusuf Abi'nin "sıralı ölüm" konusunda es geçilmiş 93 yaşındaki Lütfü Amca'sından ilk tepki geldi, "Yollayın ne ulan, pazar kamyonuna mal mı sarıyorsun?"** Kimine göre Lütfü Amca kimine göre Lütfü Dayı kimilerine göre Lütfü Enişte haklıydı. Homurtular büyüdü, dün geceden bünyede kalmış alkolün son demindeki kuzenlerden biri neredeyse yirmi santim su dolmuş mezara atlarken zor tutuldu, sabun gibi kayan toprağın içine yuvarlanan bir başka kuzenle birbirlerini zapt etmeye çalışırken, "Cemil, kalk lan oradan... İçmiş içmiş gelmiş buraya!" dedi biri, hiç lüzum yokken ortalığı germeye. İmam zimmetli hoparlörden kuzenlere ve kalabalığa seslendi, "Muhterem kardeşlerim, içkinin haram olduğuna dair kesin hüküm vardır, içki içenin en büyük

yoldaşı şeytandır..." İmamın yanından kısık sesle bir istek geldi, "Hocam işe gideceğiz, biraz hızlansak..." İmam küçük uyarıyı haklı buldu, biraz daha hızlanan yağmuru da bahane ederek, "Aşağısı tamamsa, alalım Yusuf kardeşimizi yerine çok ıslanmadan..."

Bütün bu lüzumsuz tartışmalar sırasında kemikleri bir kenara yığılan Necdet Abi'nin kafatasının olmadığı haberi geldi mezarın içinden, "Necdet Abi'nin başı yok beyler!" Yukarıda Yusuf Abi'nin içinde olduğu çam tabutun başında bekleyenlerin duymak istediği haber bu değildi.

93 yaşındaki Lütfü Amca cılk çamurun içine ilk yığılan oldu. "Nasıl yok lan?" dedi birisi bağırarak. Kalabalığı yarıp mezara atlaması bir oldu, uzun zamandır birbirini görmeyen akrabalar şimdi daracık mezarda buluşmuştu. Amcaoğlu, Necdet Amcası'nın başını aradı sulu mezarın dibinde, "Parmak kemiği değil ki lan bu" dedi bağırarak, "Kafa bu kafa!" Mesaisinin sonuna yaklaşan imam, vakti zamanında bizzat gömmediği cenazenin başını merak ediyordu. Yanındaki uzak akrabaya fısıldadı, "Başı vardı di mi?" Uzak akraba gözlerini mezardan ayırmadan imamın kulağına fısıldadı, "Vardı hocam vardı..."

Çamurdan tanınmaz hale gelenleri seyreden dışındaki kalabalık Lütfü Amca'yı mezar başından nemli ağaç dibine almış ayılmaya çalışırken beklenen haber geldi: "Burada... Başı burada... Kürekle dışarı atmışız ya la..." Çamur yığınının içinde Necdet Abi'nin kafasını bulan komşunun hafif gülümseyen ses tonu, kalabalığın keyfini kaçırmıştı ama Necdet Abi'nin kafasının tekrar gün yüzüne çıkıp, dünyayı ve akrabaları yeniden görmesi herkesi memnun etmişti. Yaşananlardan mutsuz imam mikrofonunu bir kez daha ağzına götürdü, "Muhterem Müslümanlar, biraz acele edelim zira dünya işleri beklemiyor. Dünya işleri bizleri hep meşgul ediyor, bir an evvel Yusuf kardeşimizi kabrine koyalım, huzura ersin..."

93 yaşındaki Lütfü Amca'yı bulunan baş konusunda ikna eden akrabalar da mezar başında yerlerini aldılar. Necdet Abi'nin başı, biraz sonra yanına gelecek Yusuf Abi'nin yanı başında küme edilmiş kemikleriyle tekrar buluşturuldu. Mevta dualar eşliğinde Necdet Abi'nin eski, Yusuf Abi'nin yeni mezarına indirildi. Cenazenin üzerine konacak tahtaların sayısı konusundaki küçük tartışma alevlenmeden büyükler tarafından söndürüldü, saatlerdir mezarın içinde ıslanan, çamur olmuş yeğenler dışarı çıkarıldı. Mevsim nedeniyle üç kat streç filmle kaplanmış on beş watt'lık hoparlörden kalabalığın içine doğru, yorgun ve ıslanmış imamın sesi yankılandı, "Muhterem kardeşlerim, Yusuf kardeşimizin cenazesi için..." Kalabalıktan biri atıldı, "Necdet Abi'yi de hocam, mezar onun malum..." İmam varlığı cenazede fark edilen akrabaların uyarısına karşı adama, "Dikkate alacağım" bakışı attı, derin nefes alıp dudaklarını mikrofona dayadı "Muhterem kardeşleri..." Zimmetli hoparlör aşırı yağıştan zarar görmüştü, imamın sözleri mezarlıkta belli belirsiz duyulmaya başladı, o andan itibaren mezardaki mevtalar hariç kafalarda tek soru vardı, zimmetli hoparlörün parası kimden alınacaktı?

Muhterem Müslümanlar, biraz acele edelim zira dünya işleri beklemiyor. Dünya işleri bizleri hep meşgul ediyor.

Kerimcan Kamal

neden böyleyiz?

Ünlü olmayanı dövüyorlar. Ünlü oyunculuktan ünlü kebabçılığa kadar uzun bir yelpaze artık ünlülük. Ünlü ünlü yakınlığı var sonra, tek işi ünlüleri tanımak olan.

Ne saçma bir hayat yaşıyoruz.

Trump'ı tanımam. Onunla bir alıp veremediğim yok. Mecidiyeköy'den geçerken kulelerini görüyorum arada. Bir iki kez gezmişliğim de var. Girip çıkarken binasına bir terbiyesizliğim de olmadı. Benden, bizden ne istiyor olabilir Trump?

Ama istiyor. Yapmazsan bileğini büküyor, canını yakıyor. Zaten hep bir şeyler istiyorlar bizden.

Dünyayı kuranlar niye böyle kurmuş bilmiyorum.

Çünkü çok saçma bir hayat yaşıyoruz. Bir sürü yükler yüklemişler üstümüze. Tanımadığımız insanların kararlarıyla yaşıyor, onların keyfine göre ölüyoruz. Tanımadığımız insanlara özeniyoruz. Film yıldızları, şarkıcılar, futbolcular gibi olmak istiyoruz.

Kim bu insanlar?

Akıllarından, kalplerinden ne geçer?

Ama yeri geliyor onlar gibi ince olalım derken ilaçlar, diyetlerle, yediğimizi kusarak intihar ediyoruz.

Çünkü miş gibi görünmek artık her şey.

Çünkü herkes ünlü artık.

Ünlü olmayanı dövüyorlar. Ünlü oyunculuktan ünlü kebabçılığa kadar uzun bir yelpaze artık ünlülük. Ünlü ünlü yakınlığı var sonra, tek işi ünlüleri tanımak olan. Hatta ünlü hiçbir şeyciler var. Hiçbir şey yapmıyorlar ama ünlüler. Üretimsiz, emeksiz, tavırsız ünlü yığınlar. Dışi cici bicili içi boş kovuklar.

Peki insanlar bir kazaya bakar gibi sayfalarına baktıkları için her imtiyazı talep eden ünlülük bizim sağlık ocağında günde 50 hastaya şifa dağıtan mütevazı, nazık, zarif ama ünsüz doktorumuz Bengi Hanım'dan daha faydalı mı bize?

Saçma bir düzen değil mi? Çünkü dünya saçma. Hep saçmaydı. İşte Amerikalı idol pop star genç kızlar dışişleri bakanlığı sırasında Suriye'yi karıştırıp yıllardır binlerce kadının tecavüzüne sebep Hillary ablalarını kadın özgürlük hareketi lideri görüp yan yana gelince gözyaşı döküyor. Hepimiz algı dünyamız içinde bize ezberletilenleri gerçek sanıyoruz. Ve basit çıkarlarımızın insanlarıyız.

Ne Ergenekon'da ne şimdi haksız hapis yatanlar için bırak bir şey yapmayı hiçbir şey hissetmemiş bir kişi, hukuk karşısında kendisi haksızlığa uğradığında adalet nerede diye feryat edebiliyor.

Adalet yanı başında ağılıyor nicedir ama sen duymak istemedin. Oradan boru hattı geçecek diye kırıdılan Myanmarlı Müslümanların canının hakkıyla ilgilenmeyip deposunu en ucuz benzine dolduran batı insanı, şehrinde bomba patlayınca bir anda dünya barışını hatırlıyor.

Kimse birbirinden farklı değil yani anlayacağın. Ama her şey kelebek etkisi. Hep öyleydi.

Yaptığım tüm hataları düzeltceğim, dedi babam ölüm döşeğinde. Belki düzeltemeyeceğini bile bile. Belki son mirasını bırakmak için bana.

O genç kafanla saçma ve mutsuz geçen yılların nedenini tekrar tekrar düşünürken sana uzatılmış son bir el gibi bir itiraf. Gitmeden önce son bir günah çıkarma.

"Hatalıydım oğlum."

Üstüne söylenebilecek ne var ki?

Babaların hatalarından evlatlar doğar. Hatalardan doğrular çıkaran ve hataları büyütürken tekrarlayan evlatlarız biz. Hangisi olacağına hep sen karar verirsin. Zaten başkalarına ve sana olacağına hep sen karar verirsin.

Ya haksızlıklara gözünü kapayıp seni teğet geçeceklerini sanırken adalet sana da bir gün gerektiğinde utanmadan gözyaşı dökersin ya da çıkarını vicdanına yeğ tutmayıp kimseye ağlamadan hayatla onurunla mücadele edersin.

Ve ancak o zaman düştüğünde yanı başında sana omuz veren

birilerini bulabilirsin.

Neden öyleydin baba?

Neden böyle dünya?

Neden böyleyiz biz?

Neden daha cesur, daha akıllı, daha uyanık ve belki neden senin için daha iyi olamadım oğlum? Sen de soracak mısın bana bu soruları?

Dünya bencilliklerimizle başkalarına acı çektirirken başkalarının bencilliklerinden acı çektiğimiz bir yer. Babalardan oğullara, annelerden kızlara miras bir lanet bu kör nefsimiz.

Ne saçma yaşamlar bizimki?

Tanrı'nın yarattığı dünya yaşamın için toprak, su ve hava ve meşe palamudu, menekşeler, türlü bulutlar, fırtınalar ve yağmur sonrası gökkuşakları, antiloplar, inekler, baykuşlar, balinalar ve kediler. İnsanın yarattığı alemse savaşlar, toplu katliamlar, soykırımlar, seni soyan faiz, banka komisyonu, kur farkı, borsalar dediğin aslında var olmayan ve modern köleler gibi yaşamana sebep para mefhumu.

Dünyanın bütün leylekleri yakın zamanda boğazdan geçti. Göremezdik çünkü o esnada İstanbul ormanlarına rezidans dikmekle meşguldük. Hep korkunç şeylerle meşgulüz.

Aynı Tanrı'nın farklı zamanlarda kelamını ilettiği farklı elçilerinin çocukları yine aynı Tanrı öyle istiyor deyip birbirini öldürüyor binlerce yıldır.

Müslüman'ın da Hristiyan'ın da Musevi'nin de Allah'ı bir ama güya o Allah adına birbirlerini katlediyorlar.

Bir milletin diğerinden üstün olduğu fikrini reddediyorum. Tanrı'yı arama yollarından birinin diğerinden mukaddes olduğu iddiasını reddediyorum.

İnancın inançsızlığın özgürlüğüne karşı ceberutluğunu reddediyorum.

İnançsızlığın inanca karşı alaycı olma kibrini reddediyorum.

İnsanoğlunun dünyanın diğer canlılarından kıymetli olduğu düşüncesini reddediyorum.

Ve baba gitmeden hiçbir hatanı düzeltemedin ama giderayak bana herkesin hata yapabileceğini ve önemli olanın hatadan çok geç kalmadan, henüz fırsatın varken dönmek olduğunu öğretmiş oldun. Ve oğlum şimdiden bildiğim ve bilmediğim bütün hatalarım için özür dilerim.

Ev yolu. Arabayı sağa çektim ve yazıyı bitirdim. Ben kuş sesleri

istiyorum duyduğum tek şeyse moloz kamyonları. **Bizim**

ihtiyacımız akıllı telefonlar, marka ayakkabılar, ünlülerin dedikoduları değil, biraz romantizm. Kılbimizi yumuşatacak sözler sadece.

Biraz flört edin yüreğimizle. Haydi çapkınca gülümseyin çiçeklere.

Hayat zaten her zaman istediğimizi vermez. Felaketler hep vardır ve bir kuralı yoktur felaketlerin. Sen yine de aşka, sevgiye ve hayallerine sıkı sıkı sarıl çocuğum.

Boğazdan geçen leyleklerde olsun gözün.

Dünya bencilliklerimizle başkalarına acı çektirirken, başkalarının bencilliklerinden acı çektiğimiz bir yer.

Defne Akman

bizimkiler

1989-2002 yılları arasında yayınlanan Bizimkiler, komşuluk kavramını televizyonda ilk olarak işleyen diziydi. Kimsenin yalnız olmadığı, komşuların aralarındaki farklılara karşın yine de arkadaş olduğu, her bir karakterin yaşamının merkezinde zorluklar, eğlence ve sevginin yer aldığı bir dizi. Bizimkiler'deki hikâyeler, her zaman denge ve mutluluğu yakalamak üzere kurgulanmıştır. Kimi anlaşmazlıklar yıllar boyu sürse de, hiçbir sürtüşme bir rakı sofrasında halledilemeyecek kadar büyük değildir. İşler, her zaman yoluna girer.

Benim adım Cemil

Baykuş Cemil (Uğurtan Sayiner) rakı da sever ama aslında biracıdır. Sosyal bir içicidir. Cama tüneler, dışarıdakilerle bağırarak konuşarak demlenir. Olan bitene karısını da ortak etmek istediği zaman "Sevim koş!" diye seslenir. Karısı Sevim (Sabriye Kara) konfeksiyona çalışır, dikiş diker. Cemil ise roman yazacaktır. Ama o roman bir türlü yazılamaz, zaten Cemil dışında hayatta herkes suçludur. Bazen kafayı bulunca, Sevim'in diktiği elbiseleri giyip apartmanda dolaşır. Uzun süre içkiden uzak kalmaz. Bu yüzden Sevim ona kota koydu ve günlük tüketimini iki birayla sınırladı.

Öyle yumuşak yumuşak, ergenlerin temsilcisi

Dummkopf Halis (Ali Uyandırın), az zekâlı, hormonları hızlı çalışan, "Öyle yumuşak yumuşak" diyerek mahallenin kadınlarının peşinden salyaları akarak koşan bir ergendir. Babası Davut; "Türk yorulmaz, Türk çalışkandır," diyerek çocuğu cumartesi-pazar, tatil demeden her gün zorla tamirci dükkânına getirir. Halis, Ayla Hanım'ı da beğenir ama onun esas gönlündeki kız Dilek'tir. Sürekli soluğu Dilek'in dükkânında alır, ona hediyeler götürür. Cenap ve Sıtkı'nın partilerine katılmayı da iple çeker.

Silahlı Kuvvetler'in fahri temsilcisi Sabri Bey

Sabri Bey (Mehmet Akan), apartmanın inzibat subayıdır. Asayiş, nizam, intizam ondan sorulur. Apartmana kim girdi, kim çıktı,

kapalı kapıların ardında neler konuşuldu, uyumadan önce aklınızdan neler geçti, o hepsini bilir. Eski bando emeklisidir, evinde müzik dersi verir. Saksafon çalar. Besteleri vardır. Patateslerin kalın soyulmasına kızsız da milleti zabıt tutmakla tehdit etse de Cafer'e kan kustursa da medeni ve zarif yanları da olan bir adamdır. Uzun zaman açılmadığı karısı Ayla Hanım'a düşkündür. Ayla Hanım eski kocasının onu takip ettirdiğini, vurdurtacağını söylediğinde bile onu bırakıp kaçmamıştır.

Entelektüel komşu şair Cenap

Cenap Bey (Rutkay Aziz), ressam arkadaş

İbrikçi Sıtkı (Cezmi Baskın) ile birlikte yaşar. Şiirlerini kitap olarak bastırmasının yanı sıra, kaset ve CD olarak da yayınlar. Gerçi kimse almaz ama önemli değil. Sıtkı ise arada apartmandakileri kafalarsa onların portrelerini yapar. Hayattaki, tüm güzel zevkler Cenap ve Sıtkı içindir; birlikte, yemeklerinden içmelerinden hiç taviz vermezler. Cenap'ın geniş gönüllü ve rahatına düşkün kişiliği, evlerinin de bir tür parti evi olması nedeniyle başta Baykuş Cemil ve Dummkopf Halis olmak üzere neredeyse herkes onların evinde takılmak ister.

Özgür ruhlu bir tatlı kaçık

Sabri Bey'in karısı Ayla Hanım (Meral Çetinkaya) ise kafasına göre takılan, gelgit

akıllı bir kedici teyze. Özgür ruhludur, eğlenmeyi sever. Annesini alıp, komşularla birlikte bowlinge gider mesela. Onun gelişini dört gözle bekleyen Sabri Bey'e "Ne var efendim suratınız neden asık?" diye takılır. Flörtözdür. Şair Cenap Bey'den çok etkilenir, arada Katil'e de iltifat eder. Bununla birlikte dünyanın en huysuz, en düzen delisi adamı Sabri Bey'i çok sever. İkisi birbirinden çok farklı mizaça olmalarına karşın evliliklerinde bir uyum vardır, birlikte üretebilen bir çifttir onlar. Ayla Hanım, Sabri Bey'in Tontoş'tan hoşlanmamasına, annesiyle birlikte oturduğu için söylenmesine hiç aldırmaz. Yaşantısından taviz vermez. Gizlisi saklısı olmadan, neyse o olarak gelmiştir o eve çünkü.

Lümpen kültür temsilcisi Katil

Yavuz yani Katil (Aykut Oray), fazla sıkıya gelemeyen, canı ne isterse onu yapar. Yönetici Sabri'nin kuralları ona işlemez, arabasını apartmanın önüne park eder, her gelişinde bidonları devirir, çıkarken ayrı devirir. Şengül adında sabahtan akşama kadar arabesk şarkılar dinleyen pavyon şarkıcısı uzatmalı bir sevgilisi vardır ama onun esas sevgilisi işe giderken bile yanından ayırmadığı horozu Prens'tir. Katil, kabzımalıdır. "Vatandaşa cart curt yok!" onun meşhur lafidir. Kaba saba bir adam gibi görünür ama aslında babacandır. Cafer'e ticaret yapması için destek olur.

Kapıcılar Kralı Cafer

Cafer (Ercan Yazgan), tıpkı Kapıcılar Kralı'ndaki Seyit gibi oportünist ve işini bilir bir adamdır. Karısı Gülsüm'le SSK hastanesinde tanıştı ve onu kaçırdı mesela. Cafer ve ailesinin kılık kıyafeti, davranışları İstanbullulara oranla daha farklıdır. Sabri Bey'in ona bu kadar kinlenmesinin nedeni Cafer'in yaşam tarzını hiç değiştirmeden Suadiye gibi bir semtte oturmasıdır. Cafer'in birikim yapması mümkün değil, o yüzden yan işler yapmaya çalışır. Limonata satar, tavuk-pilav satar, meyve satar. Kırk yaşından sonra sınıf atlayacak hali yok ya, hayatta kalma mücadelesi veriyor adam. Cafer'e hemşerilerinin ya da ailesinin bir faydası yoktur. Para gerektiği zaman kayınpederinden isteyemez ama Katil'den ister mesela. Bir de Maşuk adında bir papağanı vardır. Maşuk, Cafer'in arkadaşı olmasının yanı sıra yöneticiye söyleyemediklerinin de tercümanıdır.

Eşitlikçi bir aile Başaranlar

Başaran ailesinde kararlar birlikte alınıyor, ev işleri yalnızca kadının üzerine yıkılmıyor, tüm aile bireyleri sofrayı kurup kaldırırken Nazan'a (Ayşe Kökçü) yardım etmek zorunda. Dizinin ilk bölümünde bacanağı Nazım'la güney sahillerinde kelepir bir arsa üzerine turistik tesis kurmak niyetiyle Almanya'dan trenle gelen Şükrü hayalperest ve umutlu bir adam. Ailede sağduyu ve mantığı temsil eden Ayşe ise, iyi yetişmiş, çağdaş ve ölçülü bir kadın. Şükrü (Erdal Özyağcılar, daha sonra Savaş Dinçel), kimseyle çatışmaya girmeyi sevmez, bu yüzden ne komşularla ne de iş yerindeki insanlarla karşı karşıya gelir.

Belki de her ev kendi içinde apayrı bir dünya olsa bile birbirine yardım etmek, zamanını ve hayatını paylaşmak çok kötü olmasa gerek. Bizimkiler'de pahalı tatiller, havali arabalar, uğruna ölünesi dükkanlar ve kitaplar, yemekler komşularla atılan iki kadeh, kediler, köpekler, papağanlar ve hatta horozlarla birlikte paylaşılan bir ömür var.

EN SEVİLEN TİYATRO OYUNLARI VE BİZ BİZE MÜZİK HER HAFTA AKS'DE!

DİNLETTİ

3 Kasım Cuma
20.30

MARSİS

DİNLETTİ

11 Kasım Cumartesi
20.30

Gece Yolcuları

TİYATRO

15 Kasım Çarşamba
20.30

SUNAY AKIN
İSTANBUL'UN SIRLARI

TİYATRO

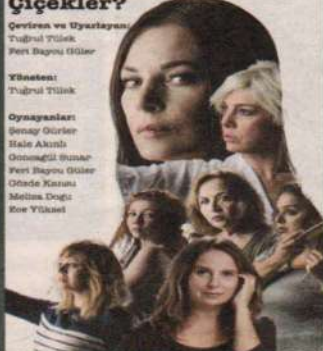
17 Kasım Cuma
20.30

**Nereye Gitti Bütün
Çiçekler?**

Çeviren ve Uyarlayan:
Tuğrul Tülek
Peri Deyim Güler

Yöneten:
Tuğrul Tülek

Oynayanlar:
Denay Güler
Hale Akınlı
Gökçe Güler
Peri Deyim Güler
Gökçe Karan
Melika Doğru
Ece Yılmaz

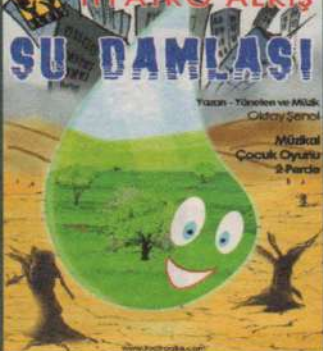
TİYATRO

18 Kasım Cumartesi
13.00

**TİYATRO ALKİS
SU DAMLASI**

Yazan - Yöneten ve Müzik:
Oktay Şenol

Müzikal
Çocuk Oyunu
2 Perde

TİYATRO

24 Kasım Cuma
20.30

HAMLET

TİYATRO

2 Aralık Cumartesi
13.00

**BEN ÇÖP
DEĞİLİM!!**

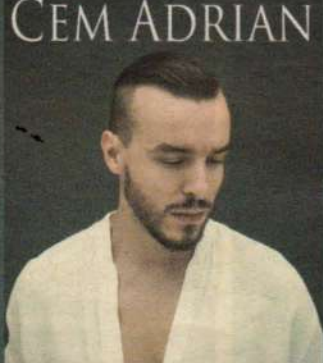
2 PERDE MÜZİKAL
ÇOCUK OYUNU

DİNLETTİ

8 Aralık Cuma
20.30

CEM ADRIAN

TİYATRO

15 Aralık Cuma
20.30

ALİ POYRAZOĞLU
TAMAMLA BENİ EY AŞK

Akasya, Acıbadem - Üsküdar / Kültür, Sanat ve Sinema Katı: 3. Kat
akasyakultursanat.com · info@akasyakultursanat.com

f AkasyaKulturSanat t akasyakultursan i akasyakultursanat You Tube Akasya Kültür Sanat

Biletler Biletix'te.
biletix
ticketmaster Türkiye

AKASYA
KÜLTÜR
SANAT

Gökhan Dağıstanlı

su akar yatağını bulur

Böyle hüzünlü konuştuğuma da bakma sakın her şeye rağmen iyiyim. Sen sevmeyi bilmiyorsun, bunu sana söylemeliyim. Kırılsan da söylemeliyim.

Tam kalp atışlarım yokluğuna alışıp normale dönerken, utanmaz bir kadın, senin parfümüne bulanıp yanımdan geçiyor. Beni bir çarpıntı alıp Ortaköy'e bırakıyor. Ellerimi kollarımı bağlıyor rüzgarın. Tutup eve dönüyorum. Sen kibir dersin buna, ben cesaret. Ama üzölme yine de iyiyim.

Yaşıyorum dersem fazla ama ölmüyorum dersem az. Bir şekilde tutunuyorum hayata. Malum geçim derdi başımda. Zaten bu şehir ateşten gömlek. Çıkarıp atamıyorsun sırtından. Yana yana yaşıyorsun karmaşasında. Karşına geçip yaşamak kelimesini hep yanlış kullanıyor. Hüznümüze bile göz diyor. En sevdiğimiz kıyafetlerimizi çekiştiriyor. Bilirsin çok önemsemem böyle şeyleri. Mendilimde-akşamdan kalma tuz lekeleri... Ama üzölme yine de iyiyim.

Erken kalkıyorum sabahları hala. Geceleri de geç yatıyorum bildiğin gibi. **Seni suçlamak istemem ama uzayan gecelerimin sorumlusu sensin. Bunu gece şeytanları fısıldıyor kulağıma.** Ben onların yalancısıyım.

Şeytan bu, işini yapacak tabii, aldırma sen.

Ha yokluğunun ciğerimi ezdiğini duyarsan onu ben söylemişimdir inkar edemem. Bazı konularda birbirimize karşı dürüst olmalıyız diye düşünüyorum.

Her konuda olmayalım lütfen.

Bazen tatlı bir yalanı, gerçeğin acısına tercih edebiliyorum. Şimdi dürüst olmak gerekirse kahroluyorum ama üzölme yine de iyiyim.

Birkaç parça kıyafetin kalmış bende. Bir çift de ayakkabın. Rakı içerken karşımdaki sandalyeyi giydiriyorum.

Bir de kadeh koyuyorum önüne.

Merak etme, sek içiriyorum. Dört bacağına ayrı ayrı sarıldığımı söylemesem daha iyi. Sakın üzölme bu hallerime, yine de iyiyim.

Kimsele şikayet etmiyorum seni. Aslında etsem hakkını vere vere ederim. Hatta bastıra bastıra okkalı bir küfür bile sallayabilirim. Kırılma sakın bana. Sitem sevginden doğuyorsa, bu küfür aşkımdan doğar. Birçok konu var aramızda rakı içmek lazım gelen. Haklıyım da bana sorsan. Aslında kime sorsan haklıyım ne yalan söyleyeyim. Yine de bir mahcubiyet var üzerimde. Seni kendi içimde affetmediğim için bu aşkı üzdüğümünden sanıyorum. Çünkü yaşadıklarımız üzüldüğünde ben daha çok üzölüyorum ama meraklanma yine de iyiyim.

Ölümü anlattığım zaman kızıyorlar bana. Sanki bu gece kendimi öldürecekmişim gibi. O kadar cesaretim olsa seni bıraktırdım kalbimden en uzak köşeye. Kendim için yavaş bir ölüm tasarlıyorum. Kadeh kadeh, duman duman hasretini içiyorum

her gece. Yaşama sevinci dediğin de böyle bir şey işte. Bir yeşil göze takılıp gidiyor avuçlarından. Sonrası huzursuz bir toprak kokusu. Ara sıra genzim yanıyor yalan değil, yine de iyiyim. Birkaç şarkı çalıyorum pencerede. Alt komşuyu rahatsız ediyorum. Ufak çocukları da var kıyamıyorum aslında. Sana bir çaresizlikten bahsediyorum. Kalpten kalbe giden öyle fazla yol yok. Sevdiğimiz şarkıları kırlangıçların kanatlarına yüklüyorum. Evinin camında bekle. Böyle hüzünlü konuştuğuma da bakma sakın her şeye rağmen iyiyim. Sen sevmeyi bilmiyorsun, bunu sana söylemeliyim. Kırılsan da söylemeliyim. Oturup düşünmelisin bunları. Mecburi bir hayatı yaşıyoruz. **Bir süre daha bu köhne dünyadaysak eğer, koşulsuz sevmeyi öğrenmeliyiz.** Ben mutlu olunca üzölme bırakmalısın mesela. O mutluluğun sen orda olduğun için mutluluk olduğunu bilmelisin ve evet uzaklardayken birbirimizi kıyasıya özlemeliyiz. Bu özlemi kaç kişi yaşıyor diye düşündüğünde kaçınılmaz bir mutluluk duyabilirsin. Duymuyorsun. Ya da ben, sensiz de yaşayabilmeliyim. Benimle oturup konuşmuyorsun. Sonra bir hasret büyüyor ayrı bedenlerimizde.

Sana bir çaresizlikten bahsediyorum. Kalpten kalbe giden öyle fazla yol yok.

Bir delilik yapıp beni aramandan korkmuyorum. Bir delilik yapıp açarım o telefonu ben de biliyorum. Bir sessizliği bile paylaşıp koşarak geçerim İstanbul boğazını. Uyumadan bekliyorsan beni, sevinçten kapında Ümit Yaşar'dan daha büyük ihtimalle ölebilirim. İçinde küllenene kor alevlenebilir mi ne dersin? Sesin soluğun çıkmıyor sahi sen iyi misin?

Geçen gece Arnavutköy'e, hep gittiğimiz meyhaneye gitmişsin. Hayırsızın biriyle, masamızı aldatıp rakı içmişsin. Ben görenlerin yalancısıyım; sahte bir gülümseme varmış dudaklarında. Gözlerini uzaklara yatırıyormuşsun. Niyazi Abi'ye göre,

Kafama kafama vuruyor uzak sözlerin. Tamı tamına bir matem bu ama yine de iyiyim.

Bir delilik yapıp beni aramandan korkmuyorum. Bir delilik yapıp açarım o telefonu ben de biliyorum.

Bir sessizliği bile paylaşıp koşarak geçerim İstanbul boğazını. Uyumadan bekliyorsan beni, sevinçten kapında Ümit Yaşar'dan daha büyük ihtimalle ölebilirim. İçinde küllenene kor alevlenebilir mi ne dersin?

Sesin soluğun çıkmıyor sahi sen iyi misin?

Geçen gece Arnavutköy'e, hep gittiğimiz meyhaneye gitmişsin.

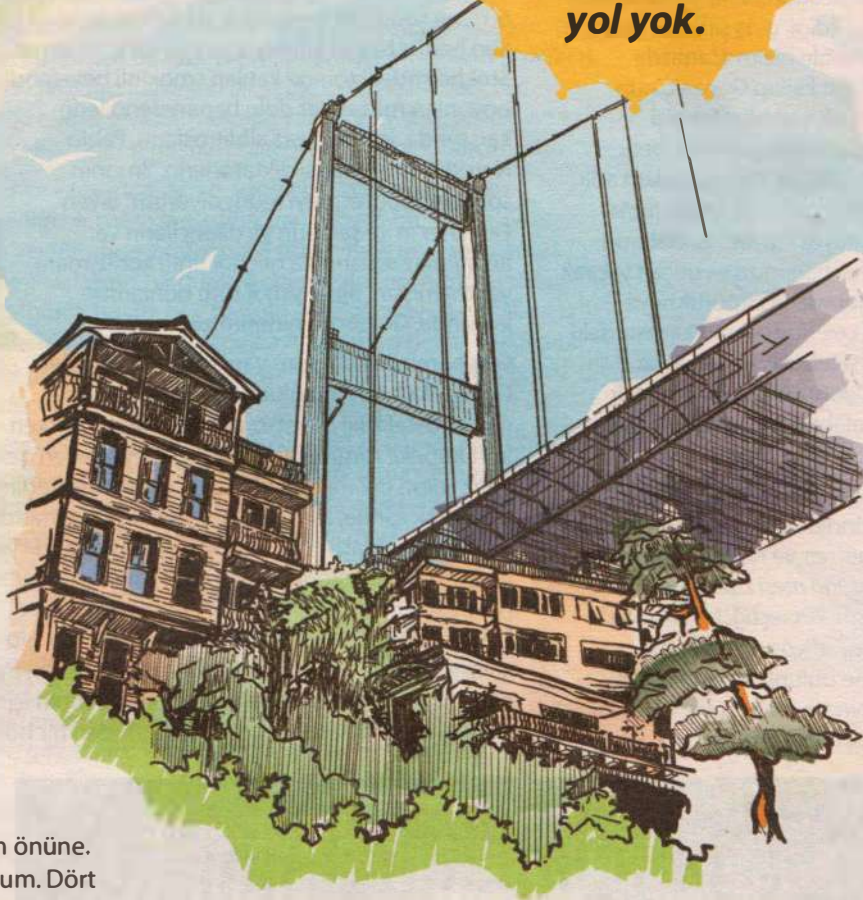
Hayırsızın biriyle, masamızı aldatıp rakı içmişsin. Ben görenlerin

yalancısıyım; sahte bir gülümseme varmış dudaklarında. Gözlerini uzaklara yatırıyormuşsun. Niyazi Abi'ye göre,

aldırmamalıymışım, sen de beni unutamıyormuşsun. İki çay istemiş güldü mü cenazeye benzeyen çocuk, biri açık diye mırıldanmışsın.

"Keşke yalnız bunun için sevseydim seni diyemedim ama anladı be abi, eğdi başını, yanaklarını ıslattı" dedi garson çocuk. Felaketim olur ama söyle, nasıl bir adam, iyi mi?

Kıyasıya gözümün önünde gözlerin. Gözlerimi hınçla ovuşturuyorum. Birkaç damla kan olup oturuyorsun. Gözbebeklerimin etrafında ne de güzel duruyorsun aynalarda. Bu defa tutup seviyorum. Biliyorum bunlar hep zararlı alışkanlıklar. Zaten sen deyince ben kendime faydalı hiçbir şey yapamıyorum. Soluksuz seyrediyorum seni rüyalarımda. Doktorum uyku apnesi sanıyor, anlatamıyorum. Annem telefonda sesimden anlıyor bitap düştüğümü. Hepinize yalan söylüyorum: çok iyiyim!

marquez, paris ve sinop

Sevgili Gabo,
15 Ekim 2012... Kırmızıya çalan bir pazartesi. Senin Mexico City'de hasta yattığın ve artık yazı yazamadığın haberleri geliyor. Ama yaşlılık belleğini mi siliyor, yoksa zaman denen hırsız parmaklarındaki gücü mü çalıyor, o belli değil. Yarattığın roman kahramanları yatağının baş ucuna oturmuş, odana dalmaya çalışan Azrail'i geri gitmesi için ikna etmeye uğraşıyorlar. *Aşk ve Öbür Cinlerden Cayetano Delaura, İyi Kalpli Erendira*'nın koluna girmiş, onu teselli ediyor. Labirentinden çıkıp gelen bir General, Albay Aureliano Buendia'ya sen ölürsen Macondo'nun "yüzyıllık yalnızlık" duygusundan kurtulup kurtulmayacağını soruyor. Dışarıda "yaprak fırtınası" var. Sen terledikçe Magdanela Irmağı'ndan süzölmüş serum veriyorlar kolundan. Hepsini birden fısıldıyorlar kulağına, "Anımsa Gabo, ölümden çok yaşam sınırsız olan, sen böyle yazmamış mıydın? Unutma, sen büyüü sözcükleri nefeslendiren yazar Gabriel Garcia Marquez'sin. Ölümün soğuk sarayına bu kadar erken çekilmemelisin."

Meksika'da bütün bunlar olurken, biz Paris'te Montmartre'daki Junot Caddesi'nin köşesindeki bir binanın kapısında Gülden'le kalakalmışız. Büyük oğlun Gonzalo'nun evinin önündeyiz. Bizi büyüü bir gerçekliğe götüreceğini umduğumuz kapının önünde çaresiziz. Kapıda ne zil düğmeleri, ne de isimler var! Gördüğümüz, yalnızca apartman sakinlerinin bildiği, giriş şifresini yazarak içeri girmemizi sağlayacak elektronik bir pano... Seninle bizim aramızda bağlantı kurabileceğine inandığımız için İstanbul'dan kalkıp Gonzalo'nun evine kadar gelmişiz ve bilmediğimiz rakamlardan oluşan bir şifre bizi sokağa mıhlamış. Şifre harflerden oluşsaydı ne yapar eder çözerdim ben, ama rakamlara karşı yenilgi kaçınılmaz! Büyük Kanatlı Çok Yaşlı Bir Adam adlı öykünün bir bölümünü senden el yazınla almak ve "Esin Perisi Müzemiz'e eklemek hayalimiz sonsuzluğun sularına mı gömülüyor?" "Evet, sonbaharın avucunu yalayın sizi!" diyor bir esintiyle sürüklenerek yanımızdan geçen yaprak. Kendini yere bırakmış bir yaprak tarafından umudumuzun süpürülmeye çalışılmasını içime sindiremiyorum. Başımı arkaya çevirip sokağın karşısındaki binalara bakıyorum öylesine. Gözüm bir emlak ofisi tabelasına takılıyor. Gülden'le birlikte içimize bir şey doğmuş gibi yürüyoruz oraya doğru. Hali vaktimiz Paris'te bir ev kiralayabilecek ya da satın alabilecek bir durum arz etmese de, içeriye giriyoruz.

Ofisi, önlerindeki dosyalarla sevişir gibi sarmaş dolaş olmuş güzel kokan kadınlar doldurmuş. Sen olsaydın yanımızda, içlerinden birinin üzerine doğru eğilir, gözlerini kapar, burnunu kadının saçlarına gömer ve Kolera Günlerinde *Aşk'ta yazdığın gibi, "İlkbahar indirimli satışlarının daha ateşi küllenmeden, Bazar de la Charite parfümerisinden, onca koku arasından seçtiği bir koku bu,"* derdin. Bense yalnızca "Bir dakikanızı alabilir miyim?" diyorum ve orada, Paris'te, yeryüzünde, Samanyolu'nda ve bu evrende bulunma nedenimizi anlatıyorum platin sarısı saçlı kadına. Sözlerimi hayretle dinliyor ve "Bir dakika..." diyor arkadaşlarına. Ayağa kalkıyor. "Ne iş?" der gibi hepsi ona bakıyor. Şık bir Fransız'dan beklemediğimiz bir tavırla kalkıp bizimle dışarıya çıkıyor, sokağı geçiyor ve oğlun Gonzalo'nun evinin kapısının önüne geliyor. Şifreli panoyu görünce, bu kez "Burada bekleyin!" deyip emlakçıya geri gidiyor. Birkaç dakika sonra döndüğünde, elindeki küçük kağıda yazdığı şifreyi kodluyor ve kapıyı bize açıyor. Şaşkınlık "mavi köpeğin gözleri" kadar. "Şifreyi nereden biliyordunuz ki?" diye gevrek ağızla soruyoruz. Gülümseyerek, "Bay Garcia Barcha'ya ben sattım dairesini!" diye yanıtlıyor. Nasıl teşekkür edeceğimizi bilemiyoruz. Gülden, "Çantamda bir kutu

fıstıklı lokum, Ege işi dantelden bir kolye ya da büyük bir nazar boncuğu olsaydı da şu kıza verseydim..." diye düşünüyor. Gülden'in dünyanın sekizinci harikası olan çantasındaki kuş şeklindeki renkli makası, bir Fransız tasarımcının icat ettiği ayakkabı çekeceğini, taşırken kırılan melek heykellerimizin kanatlarını onarmakta kullandığı Japon yapıstırıcılarını, gökyüzüne yazı yazma yeteneği olan kalemli, parklardaki sincaplara vermek için taşıdığı küçük fındık torbasını ve diğer "acil yardım" ekipmanlarını anlatmayı başka bir yazıya bırakıyorum. Ama eklemeyi edemeyeceğim: Bir gün çantasından küçük bir vinç çıkarırsa hayrete düşmeyeceğim! Bu kadın bir mucize! Ama şu anda kısa bir şok içindeyiz, çünkü karşımıza ikinci bir kapı çıkıyor. Omzumu oksuyorum, ama Allah'tan zil panosu var bu kez. Üzerinde oğlunun adı olan zili çalıyoruz. Beş on saniye geçmeden Florentino Ariza'nın fermuarı gibi cırt diye açılıyor kapı. Merdivenlerde bir kurt köpeğiyle 9-10 yaşlarında bir çocuk beliyor. "Gonzalo'ya mı geldiniz?" diye soruyor, "Evet, "diyoruz. "Gelin!" anlamına gelen bir baş işareti yapıyor. Ekin tarlasına yönelmiş mutlu çekirgeler gibi zıplayarak senin torununu takip ediyoruz. Salondaki koltuklara yerleşiyoruz. Duvarlar tanıdık: Fotoğraflardan birinde, sen, eşin Mercedes, Gonzalo ve küçük oğlun Rodrigo bir yumak olmuşsunuz. 60'ların sonu, yer Barselona. Yüzlerinizde sevgi bayrakları dalgalanıyor.

Sen henüz Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanmamışsın. Stokholm'deki törene katılan smokinli beyefendilerle

boyunları mücevher dolu hanımefendilerin karşısında, içinde dilsiz albatrosların, Pablo Neruda'nın, şeytansı diktatörlerin, "İnsanın sonunu kabul etmeyi reddediyorum" diyen Faulkner'in ve şairlerin ve dilencilerin ve anlatılmaz acıların da geçtiği ünlü konuşmanı yapmamışsın. Bizse şimdi tüm bunların kıyısında, Gülden'le birbirimize bakıyoruz.

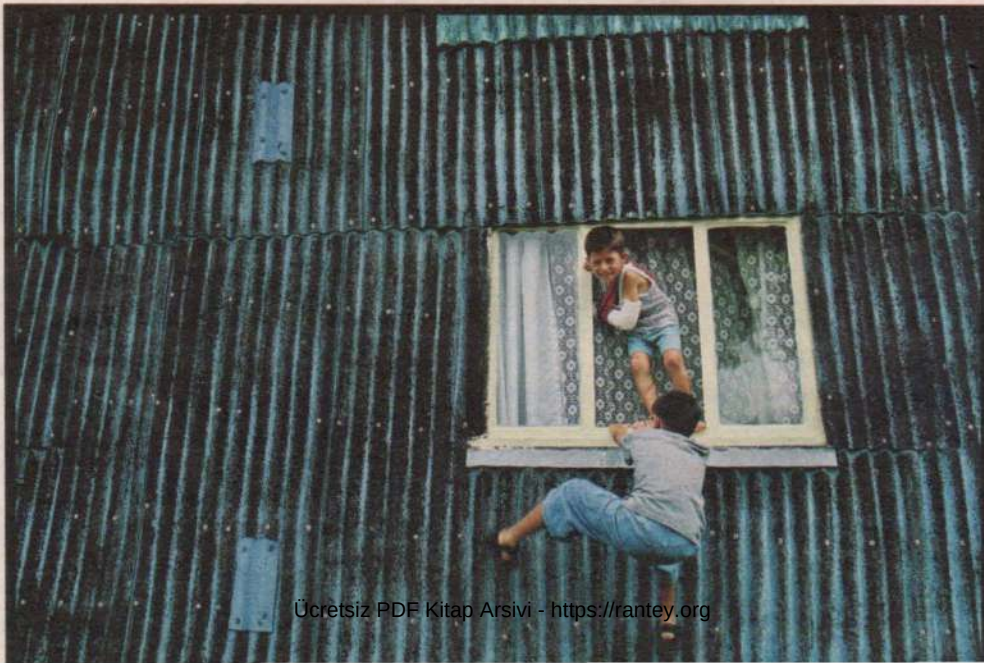
Gözlerimizde aynı soru var: "Biz şimdi Gabriel Garcia Marquez'in oğlunun Paris'teki evinde miyiz? Üstelik iki davetsiz misafir olarak!" Derken kurt köpekli torunun yanında ağabeyiyle geri geliyor.

Biraz sonra onlara gelinin Pia da eklenecek, tedirgin bir merak içinde, ama gülümseyerek... O inanamaz bir yüzle bize bakarken hikâyemizi anlatıyoruz. Ben sözün arasında, Pia'ya bir Türk şairin, Attila İlhan'ın da Pia adında bir şiiri olduğunu, ama bu adı bir kadından değil, Filipin Havayolları'nın kısaltmasından esinlenerek bulduğunu söylüyorum. Gülden bana, "Kadının kafasını allak bullak ettin!" der gibi bakıyor ve Pia'nın bulanmış kafasını berraklaştırmak için onları ailece Türkiye'ye davet ediyor. Pia, "Ne iyi olur!" diyor. Sonra derdimizi onun kulaklarının içine döküyoruz; kayınpederi Gabriel Garcia Marquez'in bir öyküsünden bir bölümü el yazısıyla yazmasını

rica ettiğimizi ve bu metni açacağımızı "Esin Perisi Müzesi"ne koyacağımızı... "Gonzalo ile konuşmak gerek," diyor Pia, "o şimdi derste. Akşam gelecek. Kendisine söylerim."

İki gün sonra, Paris'te Niki de Saint Phalle'in Stravinsky Meydanı'ndaki ateş kuşu heykellerinin çevresinde fır dönerken telefon çalıyor. Gonzalo arıyor, ona dilim döndüğünce isteğimizi anlatıyorum. Merakla dinliyor, "Bu," diyor, "imkânsız görünüyor. Ne yazık ki babam hasta ve eli kalem tutamıyor. Bir paragraf yazı yazması mümkün

**"Biz şimdi
Gabriel Garcia
Marquez'in
oğlunun
Paris'teki evinde
miyiz? Üstelik iki
davetsiz misafir
olarak!"**

değil!" Bildiğim bütün Marquez kitaplarındaki harfler Stravinsky Meydanı'ndaki fiskiyeli havuza dökülüyor. Hayal kırıklıkları olarak bulanık suda yüzüyorlar; bazıları boğuluyor, bazı sözcükler birbirine karışıyor. Marquez'den el yazısını alamayacağız diye içimden "kayıp denizciler"in gözleri boşalıyor. "Yine de," diyor Gonzalo, "elimden gelen çabayı göstereceğim. Bana babamın yazmasını istediğiniz metni gönderin..."

Paris'ten İstanbul'a boynumuz bükük, ama üzerine toz şeker serpilmiş küçücük bir umutla dönüyoruz. Yirmi gün sonra arıyor Gonzalo ve ne yazık ki babasının istediğimiz yazıyı yazamayacak kadar hasta olduğunu söylüyor bir kez daha. Son toz şekeri kristallerimiz de eriyor. Ama her zaman "inanılmaz bir mucize" olarak gördüğüm Gülden, senin *Kolera Günlerinde Aşk* kitabına bütün dünya dillerindeki baskılarının koleksiyonunu yapacak kadar hayran bir okur olarak bu işin peşini bırakmıyor. Gonzalo ve ailesiyle kurduğumuz dostluğun adına ve bir de onlara Türkiye'yi sevdirmek için, inatçı bir keçi gibi kargocular, postacılar, mail kutuları arasında mekik dokuyor aylarca. Pia'ya gönderdiği, içlerinde hediyelik eşyalar olan kargolar kaybolup duruyor, onları hafiye gibi buluyor. İşlerini doğru dürüst yapmayan uluslararası kargo şirketlerine elinde harflerden yapılmış kılıcıyla savaş açıyor ve kazanıyor. Sonunda Pia Gülden'in gönderdiği lale motifli şalı boynuna, turkuaz taşlı yüzüğü parmağına mutlulukla takıyor ve günlerce onlarla dolaşıyor. Gonzalo ise *Turkey Over The Rainbow* adlı kitabımızdaki yazı ve fotoğraflarımıza övgüler yağıdırıyor. Biz de mutlu oluyoruz, ama şimdilik düşlerimizde var olan Esin Perisi Müzemiz senin yazından yoksun. Gonzalo, "Biliyorsunuz, ben grafik tasarımcısıyım, o metni ben yazayım, hem de özel bir yazı tarzıyla." diyor bizi teselli etme inceliğini göstererek. Biz "İlle de Gabo yazsın!" diye ısrarla ısrar ediyoruz. Üstelik istediğimiz, koca bir paragraf senden.

O günlerde senin bedenindeki ölümcül virüsler Latin Amerika'nın kanını emen sömürgeciler gibi damarlarında giderek daha büyük bir hızla dolaşıyorlar. Sağlığının kötüleştiğine ilişkin haberler çıkmaya başlıyor internette. Biliyoruz ki, iyi olsaydın sen, parmakların güçten düşmeseydi, yazımızı yazar, sarı kelebeklere verir, mutlaka yollardın bize. Ya da *Yüzyıllık Yalnızlık'ta* Güzel Remedios'u çarşafırla dolayıp cennete uçurduğun gibi, sözcükleri çarşafırlar üzerine yazar, Doğu'ya giden bir rüzgâra bırakırdın onları ki, gelsinler bize. Bir "Esin Perisi Müzesi" yaratmak isteyen iki düş kurucudan, "kanat" sözcüğüyle dolu o paragrafı esirgemezdin.

Ama öyle yapmadın! Gonzalo bizi ve tüm bu olup bitenleri sana anlattığı zaman, yardımcın Monica Alonso'ya kütüphanenin raflarındaki *İyi Kalpli Erendira* adlı kitabını işaret edip sana getirmesini istedin ve artık harfleri bile zor biçimlendiren parmakların titreyerek bizim adımıza imzaladın: "*Gülden ve Akgün'e, kocaman bir kucaklamayla... Gabo*". Hiç tanımadığın, yazdıklarına tutkun iki okuru sevindirmek için yalnızca... Karayıpli kanından dökülen insan sıcağından... Bu yüceliğin için sana milyonlarca sarı kelebek borçluyuz.

Kitabın 4 Nisan 2013 günü, bir bahçe kapısında duran, içinde uzun süre unutilan mektupları sümülüböceklerin yediği bir posta kutusuna, yani bize vardı. 2013'ün sonraki aylarını seni Mexico City'de hasta yatağında ziyaret etmeyi düşleyerek geçirek de bir türlü başaramadık. Bu, içimizde hep taşlaşmış bir düğüm olarak kalacak. Aralık ayında ise, benim Sinop'ta çektiğim bir fotoğrafı büyük boy bastırıp yılbaşı hediyesi olarak sana yolladık. Karşılığı, 2014'ün ilk günlerinde yardımcın Monica Alonso'dan geldi: "*Gülden ve Akgün... Bay Marquez hediye olarak gönderdiğiniz fotoğraf için minnettar. Çok beğendi ve çalışma odasına astı. Çok teşekkürler ve içten saygılar.*"

Mexico City'e gelip seni görebilseydik eğer, o fotoğrafın öyküsünü anlatmak isterdim sana: "*Sinop'tan Ayancık'a giderken yolun 17. kilometresinde 'SARIKUM' tabelasını görüp o yöne kırdım direksiyonu. Güzel şeyleri ancak ana yoldan çıktığında görebiliyor insan, öyle değil mi Gabo? Önce bir yaban atı sürüsüne rastladım. Çılgınlar gibi koşarak geçtiler yanımdan. Beyaz, uzun yeleli bir tanesi arabamın önünde şaha kalktı 'Bizi rahatsız edersen senin için hiç iyi olmaz' dercesine. Kumsalın gerisindeki küçük gölde pelikanlarla karşılaştım, sevindim. Ağır beyaz gemiler gibi yüzüyorlardı. Sarıkum Plajı'na vardığımda ise, içimi başka bir sevinç kapladı. Kum zambakları doldurmuştu sahili. Onları ezmeden aralarında dolaştım. Dönerken gölün kıyısındaki köyde karpuz kesti köylüler bana. Tanrı misafiri ikramsız gitmemeli diyerek... Ama benim için en büyük armağan bu fotoğraf oldu. Sanki birkaç gün önce düşüp kolunu kıran o değilmiş gibi, pencereden nasıl atladığını bana da göstermek isteyen küçük çocuğun gülüşüyle... Ben, 'Önce kanatlarını göster bakalım!' demesem bir kez daha atlayacaktı, biliyorum!*"

Bu öykü böyle mi bitiyor? Sen Mexico City'de ölürken, Karadeniz'in kıyısındaki ıssız bir kumsala bakan bir evin penceresinden aşağıya atlamaya hazır ve kolu belki bir önceki denemesinde kırılmış o çocuğun gülümsemesiyle dolu fotoğrafa baktın mı bir kez daha? Gözlerine ıssız bir mavilik dolarken, içlerine mi atladı Sinoplu çocuk? Belki de yanına yaklaşan ve "güllerini darmadağın eden" ölüme, tıpkı Sinoplu Diyojen gibi, "Gölge etme başka ihsan istemem." demişsindir o anda.

Uçup gittiğinin haberini aldığımda, *İyi Kalpli Erendira* kitabının adımıza imzaladığın sayfasına elimi koydum ve Sinop kentine adını veren su perisi Sinope'nin o an yanında olduğunu düşledim. Ve fısladığını, "Merak etme Gabo, yazdıkların insanlığa sonsuza kadar can suyu verecek. Haydi ve ne olur şimdi kanatlarını dalga dalga aç..."

INNOCENT ERÉNDIRA AND OTHER STORIES

Para Gülden y
AKgün, can
ın gram abraço,
Carm

TOMOGRAFI

CAN BATNAK

Metin Uca

meet in i run each tea

General Marshall'ın adını bile duymamıştım. Çünkü altı yaşındaydım. 1968 yılında Ergenekon İlkokulu'nda, 1-A sınıfı, 187 numaralı, koca kafalı, siyah önlüklü çocuk Metin Uca'ydım.

E doğal olarak Marshall Yardımı süt tozunu da duymamıştım. Ne metalik renkli üç kiloluk büyük salça kutusu boyutlarındaki tenekeyi görmüştüm, ne de üstünde birbirini tutan Türk-Amerikan bayraklı iki elin yer aldığı üç yıldızlı YAVAN SÜT TOZU yazısını... Bilmezdim, üstelik görsem anlamazdım da AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HALKI TARAFINDAN TÜRK MİLLETİNE BİR HEDİYE yazısının derin anlamını.

Benim için önemli olan âşık olduğum Neslihan'la ayran içme saatlerinde o korkunç lezzete katlanmaktı.

Benim için önemli olan âşık olduğum

Neslihan'la ayran içme saatlerinde o korkunç lezzete katlanmaktı. **Neslihan'a bakılarak içilse de tadı biraz farklıydı. Yavan, metalik, yapay bir tadı vardı.** Oysa babam Gülhane Hastanesi Röntgen Servisi'nde çalıştığı için radyasyona karşı verilen ve

fazlası evlere getirilen kırmızı alüminyum kapaklı Atatürk Orman Çiftliği sütü ve yeşil alüminyum kapaklı AOÇ yoğurdu tarafımdan ağız şapırdatılarak iştahla tüketiliyordu.

İyi süt ve yoğurdun tadını o yaşta da ayırt edebildiğimden, Neslihan'a rağmen iki kere ayranı içmeyeceğimi beyan etmiş, öğretmen Pakize Cesur Hanımefendi'den zılgıtı yemiştım.

Bana ne ya Marshall Yardımı'yla gelen süt tozunun ayran yapılmasından! Tabii aklım ermiyordu radyoda çalan *zeytinyağlı yiyemem aman* türküsü eşliğinde kıvrırken şimdinin moda deyimiyle "kandırıldık" demeye. Ama şimdi düşününce yaygın "orta" zekallılığımızda, bizim kuşağımıza zorla içirilen bu süt tozundan yapılma ayranların ve tıkanan koroner damarlarımızda kutusu sakı olarak kullanılan Vita ve Sana yağlarından yapılma anne poğaçalarının etkisi var mı? İnsan merak ediyor. Bu *zeytinyağlı yiyemem* de süt tozu gibiydi. Nedenise 1954 yılında, tam da Amerikalılar mısırozü yağını bize dayattığında TRT tarafından hem de Bursa yöresinden derlenmişti: **Yani en çok zeytin ağacının olduğu, zeytinciliğin sistematik olarak vurulduğu yıllardan kalma.** Tabii altı yaşında Marshall Yardımı süt tozundan yapılma ayran içince bu ayrıntılar görülmüyordu.

Oysa ayda on milyonlarca ton süt üretilen bir tarım ülkesinde Amerika'dan gelme süt tozu ayranları dayatmanın tarihi çok eskilere gidiyordu. II. Dünya Savaşı sonrası Amerika'nın kollarına koşarken Missouri zırhlısı gelişinde genelevin duvarlarının boyanıp "Welcome Missouri" yazılması Valide Sultan Camii'ne *welcome* mahyası asılması günlerinden 70'li yılların zorunlu ayran içme günlerine gelmiştık. Üstelik bu ayranı bugün Amerika ile canciğer kuzu sarması olan 1969'da Kanlı Pazar'a altyapı hazırlayan yoksul müteedeyin ailelerin kandırılmış çocukları da, biz Atatürk sevgisiyle yetişen çağdaş Türkiye hayali kuran küçük memur ailelerinin çocukları da birlikte içiyorduk. **Üstelik bu ayranın Marshall Yardımı'nın süt tozu halinin son kuşak kurbanları olduğumuzu bilmeden.**

Aradan yıllar, yıllar, yıllar geçti. Şimdi Amerika'yla papaz olanlar, Bezmialem Valide Sultan Camii'nin mahyasındaki *welcome* yazısının siyah-beyaz fotoğraflarına bakarak düşünürken, ABD süt tozusuz milli ve hakiki içecekleri ayranlarını yudumlayıp efkârlanarak antikacılardan aldıkları Missouri sigarasını da tellendirebilirler.

Hep inişli çıkışlı, bol darbeli dayatmalı, boyun eğmeli, savaş girmeli ilişkinin neden bu noktaya geldiğini de 1950'li yıllarda Cadde-i Kebir'deki Rus Çorapevi'ni Us Çorapevi'ne dönüştüren zeka üzerinden ya da Rus *salatası*'nı Amerikan *salatası*'na dönüştüren yaratıcılığa takke çıkararak düşünebilirler.

ECE USLU

Stefano D'Anna / Tanrılar Okulu

En sevdiğim yeri:

Bağımsız ve özgür ol! Bir asi ol!

Bir asi kimseye bağımlı değildir.

O kendi eşsizliğine saygı duyar. Onun tek varolma nedeni, 'düş'ünü gerçekleştirmektir. Yaşamını ve tüm enerjisini bu amacına adar.

Hem düşleyip hem de bağımlı olamazsın,

Ama hem düşleyip hem de hizmet edebilirsin.

Hizmet etmek bağımlı olmak değildir...

Hizmet etmek, hem kendi yaşamını,

hem de başkalarınınkini yönetmektir...

Bu seven kişinin işidir. Yalnızca sevenler hizmet edebilirler.

Sevmeyenler ise sadece bağımlı olabilirler!

LEVENT SÜLÜN

Dan Brown / Cehennem

En sevdiğim yeri:

"Şaka mı yapıyorsun? Bu teknolojiyi yeryüzünde en son ele geçirmesi gereken yerler, hükümet kuruluşlarıdır! Bir düşün Robert. İnsanlık tarihi boyunca, bilimin keşfettiği tüm çığır açıcı teknolojiler, en basit ateşten nükleer enerjiye kadar, silahlaştırılmıştır ve bu, çoğunlukla da güçlü hükümetler tarafından yapılmıştır. Biyolojik silahların nereden geldiğini sanıyorsun?"

GÖKHAN DAĞISTANLI

Cevat Tuhan / Unutmalar Şehri

En sevdiğim yeri:

"Gerçek sence nedir? Bu sokaklarda yaşadıklarımız mı, yüreğimizde taşıdığımız o hoş ve önlenemez şey mi? Söylesene bana Haydar; hangisi ger-çek. Biz niçin ölüyor ve öldürüyoruz. Bu yangın yeri neden? Bir bakışın bize ait olması için mi? Aşk sahip olmak mıdır, yoksa bir gün senden gideceğini bilmenin verdiği korkuyu ertelemenin telaşı mıdır?"

Hazırlayan: Pınar Aksel

Kaan Koç

kabus noktaları

Bütün zalim faşistlerin, bütün sevgisiz sevgililerin ve bütün varlık sahiplerinin dünyaya armağanı binlerce sanatçı oldu. Lağımı delerek yükselen bir ot, artık asla kir tutmaz.

"Tarih, uyanmaya çalıştığım bir kabus."

James Joyce

Tutkusuyla kör olmuş ve ister şiir ister resim, esrime yollarına savrulmuş her kim benden bir tavsiye isteyecek olursa ona tek bir şey söyleyeceğim artık; çıkmak için hapsoldüğün yolda -senden öncekilerin- binlerce kanlı ayak izine rastlayacaksın, takip et. Bir yerden sonra, kan izleri öncekilere mi yoksa sana mı ait bilemez olacaksın, en başta kutsal görerek acele ve coşkuyla atıldığın bu yol birkaç adım sonra senin mezarın olmuş olacak. Tabii sen bunu uzun zaman sonra anlayacaksın. Prokrustes'in yatağına kendini yatırmış fakat yatağın nerde bittiğini göremeyen sen, vücudunu ve ruhunu çekiştirip dururken aslında her şeyin çoktan sonlandığını fark edeceksin. Elinde yalnız sezgilerin kalacak. Sezgilerin, yani seni bu yola tüküren fırtına. Fırtınan seni hiç terk etmeyecek. Sadece bu olacak eline geçen gülünç zaferin.

Özlüyoruz. Sadece yaşamadığımız şeyleri özlüyoruz. Yaşanmışlıklara duyulan o keder, geçip giden zaman karşısında geri dönüşsüzlüğe duyulan zavallılığın azabıdır yalnızca. Melankoli ve nostaljinin küflü ağlarına düşüp bir mazi kesitini özlediğimde, kimi zaman o ana gittiğimi hayal eder ve sorarım kendime; "İşte o aradığın geçmiş parçasındasın, şimdi bu andan daha eski olan hangi anı özlüyorsun?" Nostaljinin ruhumu saran sekiz kolu gittikçe daha sert sıkır beni o zaman, özlemenin karesini alıp dururum böylece; ilacım olur bu paradoks ve kurtulurum nostaljiden. Sonra hızla yaşadığım ana dönmek isterim fakat dönsem de yerinde bulamayacağımdır onu. Ne yapmalı? İşte bu ikilem de beni zamansızlığa kilitler ve kurtulurum sizden. **Evrenin bir parçası olmaktan, evrenin saf bir parçası olmaktan başka hiçbir yetisi olmayan bir toz zerresi olarak savrulurum boşlukta.**

Serbest piyasa. Bize kuşların kan damlalarını saymayı öğütleyen bir Andy Warhol eseri olarak "düzen." Rengarenk parçalanmışlıkların içinde, tıpkı 2 metre boyunda bir aynanın yere düşüp kırılarak saçıldığı bir odada, her aldığı ışığı ve rengi, odanın posasını üstünde toplayıp yansıması gibi; porno kolaj. Serbest piyasa. Renk avcılığına soyunduk artık; sokak deyişi değil, finansal terminolojideki yeriyse artık dostlarımızı da sevgililerimizi de, annemizi de ölümlerimizi de satabileceğimiz haliyle alıyoruz bünyemize. Pazarlamak zorundayız. Hepimizin küçük birer şirket ve devasa birer yaşam simülakrı olduğu bu çağda bizi kitaplarda tasvir edilen cehennemin bile saflığına götürecek bir yol artık yok. Kurtuluş? Yine de mümkün. İştahsızlık. Reklamlar, filmler, beklentiler, bir fantazmaya dönüşen geleceğimiz, yarın uyanacağımız gün... Hepsinin bize pazarlandığı bir piyasa çağı. Kendi kendimizi kendi benliğimize bile pazarlamak zorunda olduğumuz ve sosyal medya vitriniyle artık bu çabayı bir hayatta kalma içgüdüğü haline dönüştürdüğümüz bu çağda bizi parlak cyborgler

Bu çağda bizi kitaplarda tasvir edilen cehennemin bile saflığına götürecek bir yol artık yok.

olmaya giden yoldan geri dönmeliyiz. Elimizin tersiyle. Herkesi birer açığa döndüren bu yeryüzünde, bizi kurtuluşa götürecek tek yol beğenilmeyi elimizin tersiyle ittirecek olan iştahsızlık. Zehirlendim. Beklentiyle zehirlendim. Zehirledim. Beklentiyle zehirledim. Bilginlere göre ihtiyar, bilgiçlere göre çömez sayılabilecek bu yaşma dek başıma gelen tüm yıkımlar, gelmesini beklediğim tren için raylara inip ha bire saatime baktıran o sabırsızlığım yüzünden gerçekleşti. Her seferinde arkadan gelen tren ezip geçti beni. Yolu tutturamadım. Gözleri ufka dikili acemi avcı, öğren devrilmeyi. Bütün

kadim inanışların sana öğütlediği o vazgeçiş yoluna da körü körüne girme artık; hepsi huzur ya da cennet sunuyor sana. Hele bazıları daha da ileri gidip ellerinde olmayanı teklif etmenin cömertliğiyle, aynı anda her ikisini, yani huzurlu bir cennet vaat ediyorlar sana. Sakın ha, tasvir edilebilen cennetlere de kanma; hiçbir tepsi yoktur ki sunuşun ve sunumun zehrini getirmesin. Dante, Beatrice'in ona hissettirebildiklerini basitçe tasvir edebilseydi ucuz bir aşk romanından öteye vardırılmazdı kitabını. İlk Budist deyiş; "Tüm hayat keder doludur." Doğrudur. Çünkü derinde sakladığımız yaralar. Müstesna ayrımlar. Onlara bakarak ayırıyoruz kendimizi "başka"sından.

Kimliğimizin üzerinden akan kanlarla gururlanıp içten içe bölünlenerek dolaşıyoruz bütün evleri, sarılırken birinin boynuna "benimdir bu, dinç omuzlarımdan üstünde taşıdığım kesik baş" diyoruz. Gücünü, gövdesine aldığı diş ve pençe izlerinden alan bir zebra gibi, renklerimiz içimize akıtarak geçiyoruz ormanların arasından. **İnsanoğlunun bir mensubu olarak, dünyayı yerle bir edebilme kudretini elimizde bulundurmamak bize kıvanç veriyor.** Kendimizi yıkmak da öyle. Başkalarını da. Kanlar içinde bir embriyo. Kendimiz, düşük yaptığımız çocuğuyuz kendimizin! Yine de diyalektik! Tanrıların tanrısı diyalektik. Bütün zalim faşistlerin, bütün sevgisiz sevgililerin ve bütün varlık sahiplerinin dünyaya armağanı binlerce sanatçı oldu. Lağımı delerek yükselen bir ot, artık asla kir tutmaz.

Kendimi bile beklemeyeceğim hülasa. Hiçbir zaman vaktinde ve yerinde buluşamadım kendimle. Salındım, bir tepeden aşağı ayakları boşalmış koşan bir katır gibi.

Çıktım, suyunu içinde taşıyan devenin hayatta kalma içgüdüleriyle tırmandığı çölü. Kendimi ummuyorum, kendimi istemiyorum, kendimi aramıyorum artık. Dünyaya karıştım ve özgürüm şimdi.

ANADOLU EFES

TİYATRO KAFASI

ANKARA SANAT TİYATROSU

BİR VALİZE NE SİĞAR KI!

4 KASIM CUMARTESİ - 19:00
5 KASIM PAZAR - 15:30
11 KASIM CUMARTESİ - 19:00
12 KASIM PAZAR - 15:30
18 KASIM CUMARTESİ - 19:00
19 KASIM PAZAR - 15:30
25 KASIM CUMARTESİ - 19:00
26 KASIM PAZAR - 15:30
ANKARA SANAT TİYATROSU / ANKARA
GİŞE: 0 312 417 76 76

ÇOLPAN İLHAN & SADRI ALIŞIK TİYATROSU

BİNDE BİR GECE DİYALOGU

5 KASIM PAZAR - 16.30
12 KASIM PAZAR - 16.30
ZORLU PSM
GİŞE: 0850 222 67 76

19 KASIM PAZAR - 19.00
KOZZY GÖNÜL ÜLKÜ
GAZANFER ÖZCAN SAHNESİ
GİŞE: 0216 658 00 15

25 KASIM CUMARTESİ - 20.30
MALL OF İSTANBUL MOI SAHNESİ
GİŞE: 0212 801 10 00

30 KASIM PERŞEMBE - 20.30
KADIKÖY HALK EĞİTİM MERKEZİ
GİŞE: 0216 336 29 07

ÇOLPAN İLHAN & SADRI ALIŞIK TİYATROSU

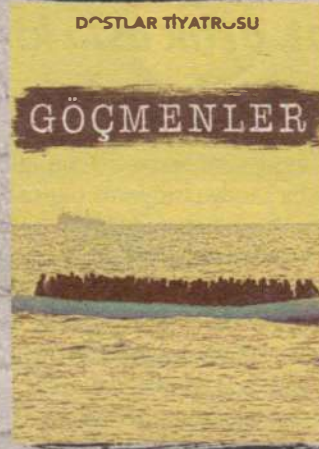
FRANKENSTEIN

11 KASIM CUMARTESİ - 20.30
2 ARALIK CUMARTESİ - 20.30
ZORLU PSM
GİŞE: 0850 222 67 76

DOSTLAR TİYATROSU

GÖÇMENLER

21 KASIM SALI - 20.30
(İstanbul Tiyatro Festivali)
22 KASIM ÇARŞAMBA - 20.30
(İstanbul Tiyatro Festivali)
24 KASIM CUMA - 20.30
25 KASIM CUMARTESİ - 20.30
KENTER TİYATROSU
GİŞE: 0212 246 35 89

OYUN ATÖLYESİ

HANSEL VE GRETEL'İN ÖTEKİ HİKAYESİ

9 KASIM PERŞEMBE - 20.30
10 KASIM CUMA - 20.30
11 KASIM CUMARTESİ - 20.30
12 KASIM PAZAR - 16.00
OYUN ATÖLYESİ
GİŞE: 0216 345 39 39
ebilet.oyunatolyesi.com

OYUN ATÖLYESİ

KUNDAKÇI

16 KASIM PERŞEMBE - 20.30
17 KASIM CUMA - 20.30
30 KASIM PERŞEMBE - 20.30
1 ARALIK CUMA - 20.30
OYUN ATÖLYESİ
GİŞE: 0216 345 39 39
ebilet.oyunatolyesi.com

ALİ POYRAZOĞLU TİYATROSU

ÖDÜNCÜ YAŞAMLAR

15 KASIM ÇARŞAMBA - 20.30
GREEN PARK HOTEL PENDİK
PERFORMANS SAHNESİ
GİŞE: 0850 888 82 92

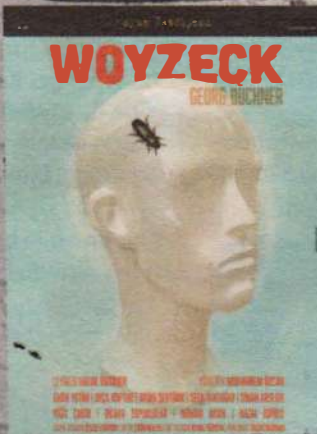
22 KASIM ÇARŞAMBA - 20.00
SABANCI KÜLTÜR MERKEZİ / KOCAELİ

8 ARALIK CUMA - 20.30
GRAND PERA EMEK SAHNESİ

12 ARALIK SALI - 20.00
RAİF DİNCÖK KÜLTÜR MERKEZİ / YALOVA

OYUN ATÖLYESİ

WOYZECK

4 KASIM CUMARTESİ - 16.00
4 KASIM CUMARTESİ - 20.30
5 KASIM PAZAR - 16.00
18 KASIM CUMARTESİ - 20.30
19 KASIM PAZAR - 16.00
24 KASIM CUMA - 20.30
25 KASIM CUMARTESİ - 16.00
25 KASIM CUMARTESİ - 20.30
26 KASIM PAZAR - 16.00
OYUN ATÖLYESİ
GİŞE: 0216 345 39 39
ebilet.oyunatolyesi.com

ÇOLPAN İLHAN & SADRI ALIŞIK TİYATROSU

YATAK ODASI DİYALOGU

5 KASIM PAZAR - 16.30
ZORLU PSM
GİŞE: 0850 222 67 76

DOSTLAR TİYATROSU

YAŞAMAYA DAİR

2 KASIM PERŞEMBE - 20.30
KADIKÖY HALK EĞİTİM MERKEZİ
GİŞE: 0216 336 29 07

15 KASIM ÇARŞAMBA - 20.30
TRUMP KÜLTÜR VE GÖSTERİ MERKEZİ
GİŞE: 0212 216 00 55

28 KASIM SALI - 20.30
SUAT TAŞER BOSTANLI
AÇIKHAVA TİYATROSU / İZMİR
GİŞE: 0232 362 61 61

29 KASIM ÇARŞAMBA - 20.30
GÜZELBAHÇE KÜLTÜR MERKEZİ / İZMİR
GİŞE: 0232 293 19 47

www.AnadoluEfes.com.tr

AnadoluEfesTR

AnadoluEfes

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

1992'den bu yana Türkiye'de tiyatronun hem destekçisi, hem de seyircisi olmaya devam ediyoruz.

ANADOLU
EFES

Murat Meriç

tribünlerden geçen şarkılar, sahadan geçen şarkıcılar

Sorsanız Fenerbahçeliyim ama kadroyu sayamam, maçlarını takip etmem. Beni "takımım"a bağlayan asıl unsur, yayımlanmış plaklar.

Çocukluğumdan beri oldum olası hoşlanmadığım bir şey futbol. İzlemedim, merak etmedim, onca insanın bir topun peşinde koşmasına anlam veremedim. Takım tuttum, fanatik olmadım ama çok yakınimdaki kimi arkadaşlarımın takımları için neler yaptığını gördüm, bu uğurda öleceklerini bildim. **Karınca'yı incitmekten çekinen ama mevzu tuttuğu takım olduğunda Hulk'a dönüşen arkadaşlarım var. Halit Kıvanç'ın dediği gibi, insanın gözünü karartan cinsten "bir aşk" bu.** Ritüeli ayrıca güzel. Bu yüzden, "oyun"a uzak dursam da tribüne yakınım. Passolig öncesi mutlu günlerimizde Ankara'da izlediğim Gençlerbirliği maçlarında tribünleri seyretmeyi yeğlemem bundan. Tedrisatım sağlam: O tribünden çok şey öğrendim.

Futbol sevmemem takım tutmama engel değil. Sorsanız Fenerbahçeliyim ama kadroyu sayamam, maçlarını takip etmem. Beni "takımım"a bağlayan asıl unsur, yayımlanmış plaklar. Türkiye'de adına en çok şarkı yapılmış takım belki de. Fenerbahçeli olmamın bu şarkılarla alakası yok ama Fenerbahçeli kalmam tamamen bununla bağlantılı. Şarkı bahsine girmeyeceğim, yazının bu kısmında tribünden ilerleyeceğim ama şunu söyleyeyim: Fenerbahçe şarkıları, bir insanı tavlacak kadar güzel. Tribünde duyduğum ya da farkına vardığım ilk tezahüratlardan biri şu: "Fenerbahçem sen çok yaşa / Canım feda olsun sana / Hiçbir şeye değişilmez / Senin sevgin bu dünyada!" Bunu diğer takımlara uyarlamak da mümkün elbette. Bir İlhan İrem şarkısından ("İşte Hayat" olarak da bilinen "Sensiz de Yaşanıyor") alındığını fark etmem, bambaşka bir aydınlanma. Sevilen şarkıların tribüne çıktığını bu vesileyle anladım, kulaklarımı diktim.

Can Kozanoğlu, "Bu Maçı Alicaz!" adlı kitabında (Kıyı Yayınları, 1990), tribün folklorunun vazgeçilmez sloganlar için şu şahane cümleyi kurar: "Bu, bağıra bağıra yazılan bir tarihtir." "Yaşa"dan "ya ya ya ya şa şa şa"ya geçiş, "dayan"dan "bastır"a uzanan destekle bütünleşir, tribünler "bir"leşir. Maçı izleyen iki "kişi"dir aslında. Şarkılar bu noktada devreye girer. Kulüpler tarafından üretilen ve tribünlere önerilen resmi şarkılara pek yüz verilmez; meşhur şarkılar tribünde yolunu bulur ve şekillenir. Kiminin yazanı bellidir ama aslında hepsi "anonim"dir. Yaratıcılık dersiniz, parmak ısırtır.

Bir dönem sloganlarda küfür vardı. Bu şarkılara da sirayet etti. Küfrün yasaklanmadığı yıllarda, statlarda Fenerbahçe'ye atfen söylenen "Ben de Özledim" ve o yıllarda 1. ligde oynayan Boluspor'a uyarlanan "Tin Tin Tini Mini Bolu", edepsiz uyarlamalar. Trabzonspor'un tribünlere taşıdığı Karadeniz türküleri, Fenerbahçe tribünlerinden Galatasaray'a seslenen "Fincanı Taştan Oyarlar", '70'li yıllarda Beşiktaş tribünlerinde dönüşen kimi pop şarkıları (galiba en meşhurları "Dünya Benim Oldu" ve "Onu Bunu Bilmem Kararlıyım") bu bahiste hatırlanması gereken katkılar. '80'li yıllarda "Muallim"den "Gülüm Benim'e bütün meşhur şarkılar furyadan nasibini almış. **Yakın zamanda Gülşen'in sesinden meşhur olan Nazan Öncel şarkısı "Of Of", İnönü Stadi'ndan memlekete yayılmış. Çarşı, formasının renksizliğine inat en renkli tribün.** "Başın öne eğilmesin / Aldırma Kartal aldırma", "Gün doğdu hep uyandık / Statlara dayandık / Beşiktaş'ın uğruna da..."

gibi tezahüratlar yine o tribünden çıkma. Yakın zamanda Fenerbahçe tribünlerinden filizlenen, hepimizi ağlatan şu marşın sözlerini de paragrafın sonuna ekleyeyim: "Daha 19 yaşında / Düşlerinde özgür dünya / Öptüğü çubuklu forma / Yaşayacak anısında / Ali İsmail Korkmaz / Fenerbahçe yıkılmaz..."

Aslında yazıya başlarken, statlardaki bir diğer buluşmaya değinecek, '90'lı yıllardan sonra hayatımıza giren stat konserlerinden söz edecektim. Futbol dışında bunca insanı stada çeken tek şey müzik. Üstelik futbol sevmeyen insanları da kapsıyor bu çekim -ki lisede katıldığım 19 Mayıs gösterilerini saymazsak benim de bir stada ilk girişim, bir şenlik münasebetiyle: 1997 yılının 5 Temmuz günü, Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin 1. yılını kutladığı aktivite... Kardeş Türküler, Kızılırmak, Ferhat Tunç, Edip Akbayram, Bulutsuzluk Özlemi ve Ahmet Kaya'nın art arda sahne aldığı bu "şenlik", aynı zamanda "mabet"e ilk giriş biletim.

Tarih, Türkiye'de düzenlenen ilk stadyum konserinin, "uvvak uvvak"lı reklamıyla kendinden söz ettiren bir kot firmasının katkılarıyla İnönü Stadyumu'nda gerçekleşen Bryan Adams konseri olduğunu yazar. Tarih, 28 Temmuz 1992. Kısmen doğrudur.

Gerçekleştirilen ilk sahici konser bu ama öncesinde "hazırlık" sayabileceğimiz iki konser var. İlki, 1986 yılında gerçekleştirilen Afrikalı Açlara Yardım Konseri. Dönemin başbakanı Turgut Özal himayelerinde İzmir'de düzenlenen bu konser, Sandra, C. C. Catch, Bad Boys Blue gibi ünlüleri, Gündoğarken ve MFÖ ile buluşturmuştu. Sonrasında kitleyi stadyuma çeken insan, ilk stadyum konserinin sahibi şaşırtıcı: Emrah. O yıllar, büyük konserler için Gülhane Parkı ve Yedikule Zindanları açıldı. Sonrasında İstanbul iki büyük konser alanı kazandı: Kuruçeşme Arena ve KüçükÇiftlik Parkı. İlki artık yok, ikincisi giderek daha da güzelleşiyor. Statlar büyüdü, kirası arttı, stadyum konserleri unutuldu. Yine de hafızamızda kalan şahane anılar var. Michael Jackson, Madonna, Guns'n' Roses, Metallica, Iron Maiden, Bon Jovi, Sting, Elton John, Rihanna, U2 ve The Rolling Stones, memleket stadyumlarına damgasını vurmuş isimlerden sadece birkaçı. İnönü Stadyumu'ndaki "büyük" konserlere Grup Yorum'un 25. yıl konserini eklemek elzem. Bunları anarken, bir dönem önemli müsabakalara kucak açan Spor ve Sergi Sarayı ve Spice Girls'den Ciwan Haco'ya pek çok ismin dinleyiciyle buluştuğu Abdi İpekçi Spor Salonu'nu unutmayalım. Hatta bunlara Roger Waters, Lady Gaga, Justin Timberlake gibi isimleri ağırlayan İTÜ Stadyumu'nu da ekleyeyim. Mevzu uzar, yazıyı kişisel bir hatırayla bitireyim. İzlemeye gittiğim konserler dışında stadyumun çimlerine ayak basma sebebim müzik. Gençlerbirliği'nin 90. yılını kutladığı maçta sahaya çıktım, "Ankara'nın Bağları"ndan "hemşehri" Joe Strummer'in imzasını taşıyan "Should I Stay or Should I Go"ya uzanan bir repertuvarla tribünleri selamladım. Ben söylemedim elbette, CD'den çaldım. O gün sahada olan bir başka isim, Ais Ezhel. Bugün adının Ais kısmını attı, "Alo"yla kalplerimizi fethetti. Kahramanım! Yıllar önce gerçekleşmiş karşılaşmayı futbola borçlu olmam, folklor sevdamin getirisi. Bakmayın bıdı bıdı ettiğime. Futbol iyidir. Tribünler de öyle. Kim ne derse desin bir sürü insan için hayata tutunma sebebi. Müzik gibi.

Futbol dışında bunca insanı stada çeken tek şey müzik.

kader teyze

Kader Teyzeciğim, bugün sana mektup yazmaya karar verdim. İçim biraz taşkın, kusuruma bakma. Kaleminden döküldüm, halimden anlarsın sen. Yazgımdan tanırsın beni. Ben senin bir kahramanıyım. Milyarlarca arasından bir tanenim sadece. Henüz yüz yüze tanışmadık ama hep yanımda olduğunu hissediyorum. Kızdın belki bu cüretime. Belki de gülmeye başladın kadere mektup yazabilen şapşallığıma. Kim bilir? Hisslendin belki de, kaleme sarılmama sebep olan yüklerim için. Bugün beni dinlemeni istiyorum. Bildiğim kadarıyla göklerin üstünde bir yerlerde bir şaton var. Kara kaplı bir defterin var tahminimce. Her mühim yazar gibi az uyuyor, çok düşünüyorsun sen de. Her mühim yazar gibi ulaşılmaz ve hayalperestsin. Yazdığın tüm kalabalıklardan sorumlusun. Yorgunsun.

Bize yazdığın yalnızlıklar seni de yoruyor sanırım. Güçlü, yalnız, yorgun ve ölümsüz bir kadınsın sen. Yüzyıllar öncesiyle bugünü aynı kişinin yazdığına inanmak zor olsa da seni ölümsüz hayal ediyorum. Senin işin sadece yazmak! Bazıları iyi oynayamıyor rollerini. Emanet duruyor üstlerinde insanlık. Kimileri unutupuyor repliklerini. Cevapsız kalıyor soru işaretleriyle kurulan hayaller. Kimileri de rol çalıyor diğerlerinden. Bazı duyguları konuşturamıyorlar burada. Dedim ya bu senin işin değil. Ama izliyorsun. Belki de dev bir ekranın var orada. Çok eğlendiğin oluyor izlerken. Milyonlarca insan kanalı arasında zapping yaparken iyi vakit geçiriyorsun. Üzülüyor musun peki sen? Kendimden biliyorum. Yazarlar kendi yazdıklarına da ağlarlar. Canın yanıyor mu senin de eksik yazılmış bir hayatı izlerken, erken yaşanacak bir ölümü yazarken? Birden şefkatle kalemi alıp kötü yazgıyı sildiğin, yazdığını mutlu sona bağladığın oluyor mu? Pişman oluyor musun? Bize biraz kendinden bahsetsene Kader Teyze! Adile Naşit gibi şefkatli misin? Aliye Rona kadar otoriter misin? Kahramanlarını izlerken "yavrum" der misin içinden? "Canım" der misin biz üzüldüğümüzde? Fazla sorguluyorum, özür dilerim. Ama çok garip şeyler oynanıyor yeryüzünde. Ne yaptın, distopyalara mı merak sardın yoksa? Gerilim tutkunu mu oldun bu yaştan sonra? Keyfini mi kaçırdılar orada? Eksik yazılmış vicdanlar, tanımadığı acılara üzülemeyen insanlar, gerçeği susturan oyunlar çoğaldı. Filler tepişiyor duymuyor musun? Filden yana mısın? Çimenin halinden anlar mısın? Duy beni, kaçırma gözlerini Kader Teyze. Şiddetin uğultusu sağduyulu iç sesi duyurmuyor. **Bu nesil daha öfkeli bir dünyaya doğuyor. Çocuklar, sahnesi başlamadan ölüyor. Senaryolarda diyaloglar azalıyor, önyargılar çoğalıyor.** Kendinden olmayanı figüran ilan ediyor birileri. Kırılgan umutlara orantısız güç kullanılıyor. İşin kötüsü, kötülüğün kimden geldiğini de bilemiyoruz artık. Kötüler dublör kullanıyor. Gör, duy, hisset bizi Kader Teyze.

Yazgımızın sıradaki cümlesi, kendine yeni hayaller yazabilenlere gelsin.

Sarı kalemime, lütfen bir şeyler yap artık. Kader Teyze, birkaç ricam daha var senden. Yeşilli, mavili, huzurlu, tatilli dış mekanlar yaz bize. Azalıyorlar sanki. Çoğaltalım onları. Köpeklere daha fazla şımarıklık yaz, çok yakışıyor. Kedileri tam da böyle kendileri gibi yaz, onlar iyiler böyle. Şarkılar, şiirler, romanlar yazarların hayatlarını dolu dolu yaz. Yaz ki, hep dokunsun hikayeleri hikayelerimize. Baharı daha uzun yaz olur mu? Tek kalemlik iş, hepimize yeter. **Özgürlüğü daha belirgin yaz, herkesin kafası karışık bu konuda. Zalimleşene merhamet yazmayı, kaybedene kuvvet yazmayı, sabredene umut yazmayı unutma.** Hatta umudu renkli kalemle

yaz. Siyah beyaz çaresizliklerde gösterebilir kendini parıl parıl. Kederi bitimli yaz.

Yazma demiyorum, yine yaz.

Ama hafiflesin zamanla. Yükü azalsın, öğrettikleri çoğalsın olur mu?

Belki biraz da ömrümüz şenlensin diye masal kahramanları yazarsın öykümüze. Ne dersin? Yalan

söyleyince burnu uzayan sahtekarları gördüğümüz gibi

anlasak keşke. Çok sıkıldığımız kalabalıklarda görünmez olsak zaman zaman. Süper güçlerimizle kurtarsak ya elimizden alınan kalelerimizi! Anneler ölümsüz olsa mesela? Olmaz biliyorum, şaka yapıyorum Kader Teyze. Ama sen yine de anneleri bir düşün. Mektubun bu bölümünü kimseye okutma da bir şey diyeceğim sana. Bana biraz daha cesaret yaz olur mu? Daha az kaybetme korkusu! Ara ara huzurlu yalnızlıklar, bırakıp gidebilmeler, kendimi dinlemeler yaz. Yaşamayı seviyorum ama ara sıra bir sezon finali istiyorum. Aç bak benim bölümleri, göreceksin. Biraz fazla hırpalandım büyüme telaşlarımda. Zorlama bu kadar beni. Yorgunum teyzem yorgunum! Sonra, sahnenin orta yerinde bırakıp gitmeyi düşünüyorum. Hayat ne garip Kader Teyze! Sen beni yazdın, ben de şimdi seni yazdım. Belki bana diyorsun ki şimdi, "Kader diyemezsin sen kendin ettin." Peki sen mi bizi yazdın gerçekten, biz mi seni? Bizi tek tek seçip yazdıklarını mı yaşattın yoksa biz seçtiklerimize senin adını mı yazdık? Senin öykülerinde birer küçük kahraman mıyız her birimiz? Bizim hayal gücümüzün bir büyük kahramanı mısın sen yoksa? Belki senden, belki bizdendir. Ya da biraz senden, biraz bizdendir. Ne fark eder güzel teyzem? Biz şimdi hayatın sesini açalım biraz. Bu bölüm unutulmaz bir bölüm olsun. Yazgımızın sıradaki cümlesi, kendine yeni hayaller yazabilenlere gelsin. Çocukluğun kırıkları kaynasın, yetişkinliğin ezberleri yerinden oynasın. Ölmeme gününü kutlayan şairler gibi yaşayalım. Sahnede öldükten sonra kalkıp alkışa çıkan oyuncular gibi yaşayalım. Ölümsüz kahramanlarını yaratan yazarlar gibi yaşayalım. Ölene kadar yaşayalım. Alın yazısında "seçtiğin hayatı yaşa" yazarlardan olalım.

KHK'LARDAN BAŞKA KAYBEDECEK BİR ŞEYİMİZ YOK!

Sema Kaygusuz

baba ürkü içinde sürer atı bir sürat, kollarında inleyen çocuğu tutarak*

Yaklaşık on-on beş yıldır defalarca başlayıp yarıda bıraktığım, ancak şimdi hakkını vererek okuyabildiğim *Zen ve Motosiklet Bakım Sanatı* romanı, küçük oğlu Chris'le motosiklet gezisine çıkan bir adamın, felsefe tarihini kıyasıya gözden geçirerek nitelik felsefesini tartıştığı eşsiz bir düşün/metin olarak nihayet zihnime yerleşmeye başladı. Bazı metinlere büyük bir kütüphaneyi tırmanarak erişmek gerekiyor gerçekten. Nasıl ki bu romana yıllar içinde yavaş yavaş sokulduysam, ondan söz ederken de aynı aşamalardan geçmek niyetindeyim. Yani romandan önce romanın içinde dolaşan bir gulyabaniden söz edeceğim önce. Sonrası başka yazılara.

Romanda geçen bir kamp sahnesinde tam hayaletlerden bahsedildiği sıra o körolası "erlkönig" yine karşıma çıktı. Goethe'nin kalbi sızlatan ürpertici *Der Erbkönig* şiiriyle çıkagelip tekrar ve ansızın görünmek üzere gaibe karışırken, arkasında metafizik bir kaygı bıraktı. Romandaki anlatıyı neredeyse delip geçen erlkönig yüzünden, biraz da okur sezgisiyle, roman boyunca uğursuz gelişmeler bekledim ister istemez. Pek öyle olmadı, ama başka şeyler oldu.

Erbkönig doğa dışında yaşayan Anglo-Sakson bir gulyabanidir. Ölümün dipsiz kuyusundan gelir. Bizim dunganga gibi ama biraz daha korkunç. Ölmek üzere olan insanların karşısına çıkıp onlara "başka" bir yer teklif eder. Uzağa çekilip yakınına çağırmaktansa, öleyazan insanın yanına sokularak onu ikna etmeye çabalar. Goethe'nin, Almancanın sözlü kültüründen hasat ettiği *Der Erbkönig* şiiri öyle hazin, öyle yalındır ki okuru canın kopuş ânındaki kozmik yalnızlığa terk eder.

Dört ayrı benlik vardır Goethe'nin şiirinde, dolayısıyla dört sesi olan *Der Erbkönig*, insan evreninin farklı veçhelerinden neşet eden dört farklı varlığın dilinde yazılmıştır. Dillerden biri evladını kaybeden babanın, biri öleyazan çocuğun, öbürü ısrarcı erlkönigin ve en az belireni şairindir.

Der Erbkönig'i şarkı olarak besteleyen Reicher ve Zelter'le kıyaslırsak şiirin dört dilli ruhunu en güzel Schubert müziğe işlemiş, hatta beşinci bir benliği, ormanın içinde hızla yol alan binek atını da şiirin bünyesine eklemiştir. Schubert'in erlkönig liedini özellikle Sholto Kynoch piyanosu eşliğinde Daniel Norman'dan dinlemenizi öneririm.

Şiir uzaktan bir seyirle başlar. Geceleyin bir adam hasta oğlunu sınıksı kavramış, at sırtında eve yetiştirmeye çalışıyordur. Baba oğluna yüzünün neden sapsarı olduğunu sorar. Çocuk erlkönigi gördüğünü söyleyince, gördüğünün yalnızca ormanın sisi, duyduğunun ise rüzgârda hışırdayan yapraklar olduğunu söyleyerek oğlunu yatıştırmaya çalışır. Çocuk gördüğü varlığın erlkönig olduğunda

diretir. Adam karanlıkta gittikçe hızlanarak, daha hızlı daha hızlı daha hızlı atını sürer.

Romantik akımın edebiyatta ve müzikteki mücevherlerinden olan bu şiir/lieb üstüne akademi ve güncel kültür ortamında binlerce farklı okuma, yorum var. Türkçede Süreyya Evren, *Der Erbkönig* üzerine yazdığı yazılarda şiirin ürettiği politik özdeşimler bağlamında birer menzile dönüşen masumiyetler, çaresizlikler ve yıkıcılıklar üzerine nitelikli bir okuma yapmış. İlgili duyanlar yazarın son deneme kitabı Buluntu Kitap'tan bu yazıları okuyabilirler.

Hayal gücünü hayli kıskırtan bu hazin şiirin son yüzyıla böylesi köklenmesinin nedeni -lied'in Japonca versiyonu dahi var- insanın doğa olarak beden karşısındaki çaresizliğini dile sermesiyle ilgili olabilir, bedene kısırlanmış insanın yetersizlik hissiyle ya da. Zihinsel yanımızdan çok, et ve kandan ibaret bedensel yaşantımızın kırılabilirliğini, ormanın içinde hızla yol alan bir atın üstüne bizi bindirerek anlatıyor şair. Ama beden

ötesinde, bir çaresizlik türü olarak zaman da vardır bu şiirde, hatta asıl canavar olarak. Hastalık seyri, babanın derin kaygısı, erlkönigin ölümcül sabırsızlığı ve bütün bu gerilimi kendi iç zamanında kabullenen şairin zamanı. Zaman dört ayrı bantta, duyguların mezür ve helezonlarına göre uzayıp burgaçlanıyor, şiirdeki hiçbir kahramanın iç zamanı birbiriyle uyumuyordur.

**Geçmiş,
geriden
sıçrayarak
yüzümüze bakan
bir hayalettir,
romanlar da
öyle.**

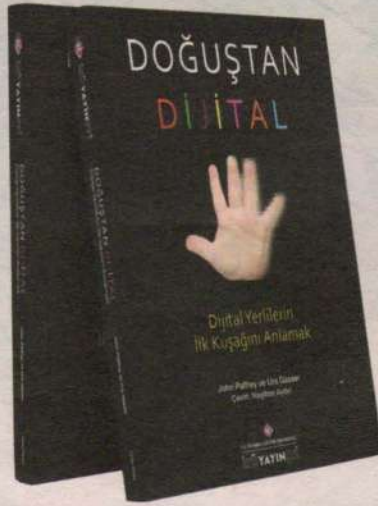
Okuma yaşantım boyunca birçok kez karşıma çıkan *Der Erbkönig*'i bu kez ürkütücü kılan zaman dışı bir yerden çıkagelip insanı zamanın malı etme gücüyü. Çünkü sözünü ettiğim *Zen ve Motosiklet Bakım Sanatı* romanında Robert M. Pirsig kendinden, birlikte yola çıktığı oğlu Chris'den, onunla yaptığı motosiklet gezisinden ve ona anlattığı hayaletli şiirden söz etmiş, baş döndürücü ayrıntılarla yolculuk üstüne kronolojik bir fikir düzeneği kurmuştu. *Der Erbkönig* şiiri bu yaşayan düzeneğin vazgeçilmez parçasıydı.

121 yayınevinin reddettiği, bir yayınevinin yayıncılık misyonu nedeniyle göze aldığı bu roman kült kitap olarak dünyaya yayıldığında, Robert M. Pirsig'in küçük oğlu Chris büyümüş, 23 yaşında genç bir adam olmuştu. Sonra bir gün, San Francisco'da, 17 Kasım 1979 Cumartesi günü akşamı saat 8:00 suları, öğrencisi olduğu Zen Merkezi'nden bir blok aşağıda, Haight caddesindeki bir arkadaşını ziyaret etmek üzere çıktığında iki kişi tarafından gaspa uğradı ve öldürüldü. Ama belki de Chris'in ölümü yıllar önce, bir kamp çadırında çıkagelen erlkönig ile başlamıştı. Ne de olsa geçmiş, geriden sıçrayarak yüzümüze bakan bir hayalettir, romanlar da öyle.

36. ULUSLARARASI İSTANBUL TÜYAP KİTAP FUARI'NDAYIZ

Bir Yetişkin Yaratmak
Aşırı Ebeveynlik Tuzağına Düşmeden
Çocuğunuzu Başarıya Hazırlayın
Julie Lythcott-Haims (Çev. Duygu Pınar Kayıhan)

Doğuştan Dijital
Dijital Yerlilerin İlk Kuşağını Anlamak
John Palfrey ve Urs Gasser
(Çev. Nagihan Aydın)

Milenyum Kuşağının Kuralları
Dijital Dünyaya Meraklı
İlk Tüketici ve Çalışan Kuşağıyla
Nasıl Bağlantı Kurulur?
T. Scott Gross
(Çev. Menekşe Tokyay)

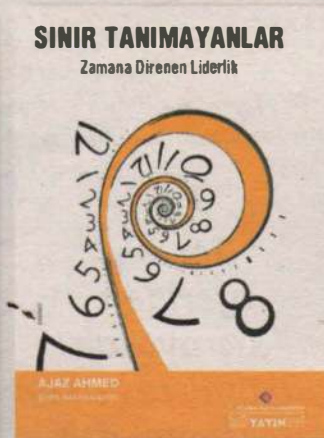
Yenilikçiler Yaratmak
Dünyayı Değiştirecek
Gençler Yetiştirmek
Tony Wagner
(Çev. Aytül Özer)

Göçmen Çocukların Okul Halleri
ABD ve Batı Avrupa'daki
Bütünleşmeye Kıyaslamalı Bir Bakış
Richard Alba & Jennifer Holdaway
(Çev. Menekşe Tokyay)

Mülteci Koruma Siyaseti ve Pratiği
BMMYK
Alexander Betts, Gil Loescher ve
James Milner
(Çev. Özgün Emre Koç)

Sınır Tanımayanlar
Zamana Direnen Liderlik
Ajaz Ahmed
(Çev. Nagihan Aydın)

Büyük Türk Edebiyatı Tarihi
Başlangıçtan Bugüne Kadar
Türk Edebiyatının Tarihi,
Tahlili ve Tenkidi
Vasfi Mahir Kocatürk

Kaygı
Edebi ve Kültürel Tarihi
Francis O'Gorman
(Çev. Pınar Akkoç)

4-12 Kasım

TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi
2. salon 2104 D no'lu stant

T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ

İKÜ YAYINEVİ

e-posta: ikuyayinevi@iku.edu.tr

f /ikuyayinevi

İnternet Satış:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>

www.eganba.com / (0212) 293 44 41 - 43 | www.seckin.com.tr / (0312) 435 30 30 / 435 57 67 | www.ilkekitap.com / (0212) 274 98 74 - 75

Coşkun Aral

ayrılık hikayeleri

Doğuya gittiğimizde ayrılıklar daha da karışık bir hal alıyor. Hele Ortadoğu'da bu durumlar savaş sebebi olabiliyor.

Bir olaya haber değerini kazandıran neler olabilir? Evli bir çiftin boşanması, eğer ünlü değilse, bazı ülkelerde haber değeri taşımaz. Ne var ki, bir kadının eşinden ayrılmak istemesi, bizim ülkemizde haber değeri taşıyabilir. Eline silah alan erkek, sokak ortasında kendisinden ayrılmak isteyen eşini vurabilir. İsyan edilesi bu gerçek, toplumu huzursuz eder; TV'lerde konuşulur, haberlere konu olur, kadına şiddet bir sonraki faciaya kadar kapalı kapılar ardında ne yazık ki devam eder. Bu kadın İsveç'te yaşamış olsaydı da durum farklı olmayabilirdi. Nitekim İsveç'te bile "Kadının yeri mutfak ile yumruk arasındadır" deyişi varsa, bunun küresel bir sorun olduğu ve çözülebilmesi için ilk görevin, özellikle 0-3 yaşlarında erkek çocukların eğitimine dikkat eden annelere düştüğünü söyleyebilirim. Sonra da topluma, eğitimcilere, toplumsal hayatı şekillendiren yasaları düzenleyenlere vs. Peki ya ayrılık rüzgarları ülkeler arasında eserse? Mesela 2014 yılında İskoçya'daki bağımsızlık referandumu öncesinde Edinburgh'a gitmiş, orada havayı koklamıştık. İskoçlar ayrılmak istiyorlar, bu ayrılık gerçek olabilir mi diye epey meraklanmıştık. Evetçiler ve Hayırcıların posterlerinin asılı olduğu sokaklarda insanlara referandumu sorduğumda kimi Birleşik Krallık yanlısıydı, kimi kesinlikle karşıtıydı. **Kraliçe Elizabeth İskoçya gezisinde hayırcı cepheye kraliyetin asaletini, gücünü ve arabasının camının arkasından tebaasına el sallayacak kadar da tevazu sahibi olduğunu gösterecek zamanı bulmuştu.** Sonunda İskoçlar "Birlikte Daha İyi" (Better Together) olduklarına karar verdiler. Elizabeth'in gezisinin etkisinden çok, ayrılığın faturası halkı endişelendirmiş olmalı. Birleşik Krallık'a büyü mü yaptılar ne, 2016'da da Britanya AB'den ayrılalım diye referandum yaptı ve AB'den ayrılık kararı çıktı. İskoçlar ve İrlandalıların bu ayrılığı istemediklerini, İskoçların %62'sinin bu referanduma hayır dediğini, Kuzey İrlanda'da da bu rakamın %55,8 olduğunu söylemek isterim. Yine isyankar bir durum var yani. Brexit adı verilen bu ayrılığın pazarlıkları, hem Birleşik Krallık siyasi arenasında hem de göçlerle, ekonomik sıkıntılarla ve yükselen sağ partilerle dikkat çeken Avrupa sahasında devam etmekte.

Peki Avrupa kıtasında hiç mi ayrılık rüzgarı esmiyor? Aklımıza ilk gelen Katalanlar. 2009'da, 2011'de, 2014'te ve en son da 2017'de yapılan bu referandum silsilelerinin sonucunda kaynaklı bir ayrılık talebinin olduğu apaçık. 2012'de tanık olduğum Barcelona'daki Katalanların

yürüyüşü, barışçıl bir şekilde devam etmiş ve sokaklarda çadırlar kurup, ayrılmak istediklerini haykırmışlardı. Bu yıl ise referandum olayı geçti ve Katalanlara polis müdahale etti. Akdeniz'e indikçe işler karışıyor belli ki.

Doğuya gittiğimizde ayrılıklar daha da karışık bir hal alıyor. Hele Ortadoğu'da bu durumlar savaş sebebi olabiliyor. Bu savaşlar göçleri doğuruyor, çatışmalar göç edenlerin gittikleri ülkelere de yansıyor (bkz: Filistin, Lübnan, İsrail yakın tarihi), **bıçak sırtında süren hayatlar dev bir gücün taraf tutmasıyla değişebiliyor.**

Gelelim Kuzey Irak referandumuna... Tüm dünyanın itirazlarına rağmen referandum gerçekleşti. Sonuç da evet çıktı. Bundan sonra durumun ne olacağını kimse bilemiyor, dergi basıldığında nasıl bir durumla karşı karşıya oluruz bilemiyorum çünkü devrede hem bölge güçleri hem de dünya güçlerinin beklentileri var. Feodal bir yapıda var olabilmek için halka gücünü göstermek gerekir. Barzani, bu topa ne kadar girmek istiyordu bilemem ama gücünü göstermek için geri adım atamazdı. Ortada bir de PKK gerçeği var; örgüte Avrupa'nın, ABD'nin hatta Rusya'nın destek verdiği herkesin malumu. Vahşi IŞİD'e karşı elde ettiği başarıyla güç zehirlenmesine açık bir hale gelen PYD, dolayısıyla PKK, bölgede büyük emelleri gerçekleştirebileceği hayaline tutunmuşken, Türkiye ve İran'ın bu konuya duyarlılığı olayın etki alanını genişletiyor. Uzaklardan gelen yardımlar kesildiğinde bölge, silahların showroom'u olabilir mi? Yüksek teknolojiyle üretilen ve öldürme yöntemleri farklı olan kimyasal silahları Saddam'a veren dönemin müttefikleri, 1988 Halepçe Katliamı'nın ardından birkaç sene sonra sözde bu silahları geri almak için, bugünkü küresel terörün yeni oyuncularını yaratıp dünya sahnesine çıkarmıştı. Gelgelelim durum hepimizin malumu...

Feodal bir yapıda var olabilmek için halka gücünü göstermek gerekir.

Zafer Algöz

anneciğim düşüyoruz

Yıldırım çarparsa, kuyruk sürterse, hava basıncı düşerse, yakıt pompası, yedek iniş takımları falan diye şoförle beni alçıpana almışken taksici araya girip hayatımızı kurtardı.

Gece tam yatmaya hazırlanıyorum, sabah erkenden işimiz var... Gecenin bir vakti baktım cep telefonundan arıyorlar, "Panik Tuğrul" diye kayıtlı arkadaşım. Benden 10 yaş

büyük. Dünya komiği, heyecanlı, hızlı konuşan, aniden soru soran, sen daha cevap vermeden senin yerine cevap veren, daldan dala ani konu geçişleri yapan... Alingan, bayılğan, panik atak, kontra atak, bel fıtığı, tansiyon... Yani onun açısından bakarsak adam sanki yarın ölecekmiş gibi hep. Şikayet eden, insan olmasa kesinlikle saksağan olması gereken bir abimiz; hiç susmuyor. Yaklaşık üç dakika süren, hiç ara vermeden özür dilemeler ve yakınmaların arasına daldım.

"Abiciğim yatıyordum, sabah işim var."

"Evet evet, anladım evlat ama bana söz vermiştin, haftaya çarşamba, sabah uçağıyla Ağrı'ya gideceğiz. Beni yalnız bırakma, havada ölürüm ben." Baktım koca adam hüngürdüyor.

"Babacığim şimdi sen de yat yarın öğlen seni arıyorum..."

Hatırladım birden, Ağrı'da sülaleden

ufak bir miras kalmış bunlara, oraya gidilecek. Avukatın ofisinde protokol yapılacak, akşama yemek falan ertesi gün de dönüş. Şimdi bu karada makineli tüfek gibi sağa sola ateşleyen abimiz sadece havada susuyor. Okurlarımızdan özür dileyerek altını çiziyorum, tabiri caizse göt oluyor. Daha önceleri seyrek bile olsa beraber uçtuğumuz için bana çok güveniyor. "Ulan bunda simülasyon sertifikası var, acil bir durumda pilotlar camdan atlayıp kaçsalar bile (nasıl kaçacaklarsa artık) uçağı bu indirir nasıl olsa," diye içinden geçirmiyorsa ne olayım... Söz vermişiz ya yandık anasını satayım! Devamlı olur olmadık zamanlarda arıyor.

"Çarşamba 05.15, Atatürk'ten kalkıyoruz, bir buçuk saat sürüyormuş..."

Doğunun ucunda ya ondan evlat. "Tamam abiciğim diyorum. Özürler diliyor, neredeyse ağlayacak. "Yahu tamam abiciğim. Ağrı doğuda ve

uçuş bir buçuk saat sürer, senin bir suçun yok," diyorum. Ya sabır

diyordum içimden. Baktım ki telefonların, uçuş bilgilerinin ve soru sormaların sonu yok, çözümü buldum; "Bak abiciğim, salı akşamı

buluşuyoruz, yemek yiyoruz. Akşam benim evde sana özel uçuş

bilgilendirmesi seansı, viski servisi, hiç uyumadan sabah 4'te alandayız.

Tamam mı?" "Tamam evlat, çok sağ ol çok teşekkürler." Salı akşamı

yemek yendi, 2-3 kadeh eşliğinde eskilerden anlatmasına yol verildi.

İstiyorum ki hafif çakır olsun, sonra evde 2-3 kadeh de viskiyle bunu sote kıvamına getireyim, rahat bir uçuş olsun.

Benim derdim başka... Taksitle alana gidinceye kadar, sahilden yani Dolmabahçe'den Yeşilyurt'a kadar hiç susmadı. Pilotlar, uçaklar,

motorlar, türbülanslar, hosteslerin basınç yüzünden en çok zarar

gördükleri, kanatlar, motorlar, leylek sürüleri, motora dalan kuşlar,

pistten pas geçmeler, kalkarken ilk 14 dakika, inerken son 10 dakika...

Yıldırım çarparsa, kuyruk sürterse, hava basıncı düşerse, yakıt pompası,

yedek iniş takımları falan diye şoförle beni alçıpana almışken taksici

araya girip hayatımızı kurtardı. "Abim Allah koluna yüreğine kuvvet

versin. Kolay iş değil, o kadar can taşıyon..." Dedim ki "Sorma, yılların

kaptanı ama hala korkuyor..." "Korkmakta haklı abi. İnsan uçabilseydi Allah zaten bizi de kanatlı yapardı.

Ben valla hiç binmedim

uçğa. "Aha, günlerdir yaptığım

telefon terapileri, 12 saat önceden

verdiğim tüm teknik bilgiler, uçuş

güvenliğiyle ilgili kuşku

gidermeler... Hepsinin içine sığıldı.

Bizimki tamamen sustu. Alana

geldik, inesi yok arabadan. İnerken

şoförle öyle bir helalleştiler ki

hayatında babasını böyle

kucaklamamıştır. Ağlamaklı bir

ifadeyle hakkını helal et fısıltısı duyar

gibi oldum. Sonrası bembeyaz bir

surat, buz gibi eller... Tüm işlemleri

ben bankoda yapıyorum, o sadece

robot gibi uyguluyor, kimliğini

ver, bagajımız yok, acil çıkış

kapısı olsun mu, aman

bacım sakın orası

olmasın, bizimki havada

acilen çıkmaya kalkar

neme lazım tedbirli

"Kendim için değil, yanımdaki için. Acil! Domuz sıkısı dublesi pliiizzz."

olmakta fayda var. Uçağı geçiş anı, körükten içeri giriş... Birden dedi ki "Aa dur... Annemi arayayım dua etsin." "Abim kurban olayım saat sabahın 5'i, kadıncağz bu yaşta sana dua etsin diye kaldırılır mı? Annenin canına kastın mı var?" diyorum. Espriye tek bir insani reaksiyon yok... Hayati belirtiler giderek yavaşlıyor. Hastayı kaybediyoruz galiba... Uçağı geçerken beyaz olan ten rengi önce griye sonra da kül rengine doğru döndü. "Uçak kalkıncaya kadar sana her şeyi anlatacağım. Sadece sakın ol. Merak ettiğin sesi sor. Ben yanıdayım tamam mı?" Sadece göz kapaklarıyla tamam diyebildi. Eyvah dedim, hastaya bir elektroşok yapayım. Hostesten rica ettim, karton bardakta viski dedim sessizce. Kız zarif bir biçimde eğildi kulağıma, "Efendim uçak henüz kalkmadı, ayrıca iç hatlarda..." diyecekken sözünü kestim, "Kendim için değil, yanımdaki için. Acil! Domuz sıkısı dublesi pliiizzz." Kız kafayı kaldırıp bunun yüzüne baktı ve "Hemen getiriyorum efendim." dedi ve kısa sürede dolu karton bardak peçeteyle servis edildi. Kemer defalarca kontrol edildi, uçak kapıları kapatıncaya kadar anlattıklarına biraz da olsa insani reaksiyon verebiliyordu. Kapılar kapanıp anonslar devam ederken uçak körükten ayrıldığı anda panik Tuğrul da kendini yaşam destek ünitesine aldı.

Birden bileğime yapıştı. Zaten o bilek neredeyse kangren oluyordu çünkü kalkıştaki o önemli 15 dakika boyunca hiç kan gitmedi bileğime. Aynı acıyı bir de inerken yaşattı sağ olsun

Panik Tuğrul... "Pistte gidiyoruz, henüz hızlanmadık," dedim kulağına.

"Kurban olayım böyle usul usul karadan gidelim ben razıyım," dedi.

Baktım ki espri değil, çok samimi söyledi bunu. Güzeel, demek ki ateş

suyu buna biraz hayat verdi... İstene yüksekliğe çıkıncaya kadar hep

anlattırdı yine. Arada susuyorum, yalvaran gözlerle bakıyor. "Yalvarırım

oksijen vanamı kapatma" der gibi. Sabah kahvaltısı servisi sırasında tam

dikkati dağılmışken, işler yolunda gidiyor galiba derken nazar değdi.

"Sayın yolcularımız kötü hava koşulları ve bu irtifada olabilecek..." diye

anons başlamıştı ki uçak birden türbülansa girdi. Sanki bir kaya çarpmış

gibi çatırtı koptu. Daha ne olduğunu kimse anlayamamışken, tek kelime

edemeyen saksağan kuşu Panik Tuğrul birden çözüldü.

"ANNECİĞİMMMM DÜŞÜYORUUUUZZI!"

Ulan bunu çocuk yapsa he he der gülersin ya da uçakta o an bir ürperirsin. Koca adam bunu böyle yüksek volümde yapıştırınca panik koca uçağa bir gaz gibi yayıldı.

Homurtular, ufak ağlamalar, dualar, Allah'ım ne olur yardım et yakarışları... Ben uçmaktan hiç korkmayan adam bile gazın etkisinde kaldım. Ortada göremediğim bu büyük tehlike nedir diye kendime sörüyorum tabii bu arada. Tuğrul'un yaydığı panik gazının etkisi 2-3 küçük sarsıntıyla da olsa bitti şükür.

Kaptan 2-3 defa sakinleştirici anons yapmak zorunda kaldı. 2. kaptan bizimkinin yanına kadar geldi. "Merak etmeyin, her şey yolunda. Siz iyi misiniz?" diye sordu. Sadece kafayı biraz sallayabildi. Kaptana çaktırmadan devrilmiş karton bardağı verdim. İşe uyandı sağ olsun. Dolu bardak buna zorla da olsa çabucak fondip yaptırıldı.

Uçak alçalmaya başlarken baktım sızmayla vefat arası bir noktadaydı. Oh be dedim, şimdi rahat rahat iniyoruz. O kadar anons yapıldı, nefes bile almadı. Ama inmeden önceki son anonsta birden zavallı bileğime yapıştı. O zavallı bileğim flapları açtı, iniş takımlarını indirdi, gaz kolu oldu, fren oldu... Çok şükür uçağımız Ağrı'ya kondu. Önlere yakındık ama buna rağmen inişte öne saldırdı hemen, zor zapt ettik tabii.

Hosteslere binlerce kez uzak doğulular gibi teşekkür faslı bitmedi. Alandan çıkarken notere götürecektir arabaya atladık. Sabahın o buz gibi Ağrı soğuşunda tekrar dili çözüldü. Şoföre sabah sabah kırbaç gibi geldi. **Yolda anası yaşlı kadıncağızı aradı. "Tam 7 kere ölümden döndük anne, neler çektik bilemezsin. Uçağı zor indirdi kaptan." diyor.** İçimden diyorum ki "Ulan beni Ağrı'ya miras payına getirdin. Demek ki ananı da öldürüp mirasını alma derdindesin.

İnsan 90 yaşında kadına sabahın köründe bunları söyler mi?" Birden aklıma dönüş çilesi geldi. O andan itibaren her konusu geçtiğinde "Evet doğru, 7-8 kere düşüyorduk." diye taktik değiştirdim. Noter işleri bitti, avukatlar bizi yemeğe götürdüler. Bizimki Ağrılılara memleketi soruyor, adamlar daha cevap vermeden yine takır takır herkesi tanıyor... Muhabbet hiç bitmiyor tamam da akşam İstanbul'a döneceğiz...

Panik demez mi "Ben burada kalacağım bir gün daha, sen git, ben yarın akşam uçağıyla gelirim." "Bak yaa, emin misin abiciğim?" dedim. "Şekerim ben hayatımda ilk defa bir uçakta bu kadar çok ölüm tehlikesi atlattım. Hiçbiri bundan kötü olamaz, merak etme."

demez mi? İyi o zaman diyerek herkesle vedalaştım. Beni alana götürdü bir araba, atlardım uçağa tekrar İstanbul'a geldim. Ertesi akşam bunu merak ettim uçağa binebildi mi diye. Telefonu hep kapalı. Yahu diyorum, mesafe zaten 90 dakikalık uçuş, nerede bu adam? En sonunda İstanbul'daki evinin numarasından yengeye ulaşıyorum. "Nerede bizim panik Tuğrul?" "Yolda, geliyor zaten." "Allah Allah, yahu okyanus geçmiyor yengeciğim. Adam Ağrı'dan geliyor. Yoksa uçağı korsanlar mı kaçırdı?" "Olur mu efendim, yol 22 saat sürüyor otobüsle geliyor bizim bey..."

Levent Erden

deneyim de neyim?

"Konusunda en az üç yıl deneyimli..." diye başlar pek çok iş ilanı. Herkes deneyimli insan ararsa her sene mezun olan yüz binlerce insan ne

yapacak? Ya bedava ve sigortasız angaryacılık staj ya da gökten deneyim düşmesini bekleyecek. Gerçi gökten bir çuval deneyim düşse hangisinin ne menem bir deneyim olduğunu anlamak da epey zor olacak.

Deneyim derken kimin ne kastettiği, duyanın ne anladığı da kolay öngörülebilir bir şey değil.

Zaten bu deneyim lafı nereden, nasıl çıktı, nasıl dile her kapıdan giriverdi pek anlaşılmadı. Eskiden "tecrübe" vardı. İş tecrübesi, hayat tecrübesi, seyahat tecrübesi denince o iş ya da işlemi pek çok defa yapmış olmak, hakimiyet, detaylarını bilmek anlaşıldı. Tecrübeli kalp cerrahı, bilmem kaç kere kalp mincıklamış, elinde jonglör gibi oynamış, ameliyatta hata yapma ihtimali en düşükten daha düşük adamdır örneğin.

Tecrübeli futbolcu, rakibe tekmeyle sallarken ya da yalandan ceza sahasında yere düşerken, değil hakemi kendini bile inandırabilen, transfer canavarı adamdır. Yani tecrübe sık ya da çok yapma ve hakimiyettir. Yerine deneyim demek neredeyse imkansızdır. Günlük kullanımda içinde deneyim geçmeyen konu pek azdır. Altına uygun sepet takılırsa, dünyayı seksen günden az zamanda dönerek hem Richard Branson'u hem de Paspardu'yu kıskandıracak kocaman bir balon kadar şişmiştir. Dil kurumu "bir kimsenin bir sürede ya da hayat boyu edindiği bilgilerin tamamı" derken, günlük hayat konunun bilgiyle olan ilişkisini müsteşar seviyesinin de altına indirmiştir.

Oteller tatil deneyimi sunarken, kebabçılar lahmacun, otomobiller sürüş, ayakkabılar yürüyüş, gözlükler görüş, bankamatikler finansal işlem yapma deneyimi sunarlar.

Teknolojinin insana hükmetmesi gerektiğine, kendilerinin de teknolojiye hükmettiklerine inanan ve sadece bilgisayarca konuşabilen tayfa, deneyim lafını Arap'ın yağı bol bulunca sürdüğü gibi her yere boca ediverirler.

Dijital medyadan girer, disiplinler arası

osilasyonlarla arayüzlere erişip sonunda elbirliği ve başarıyla içi boşaltılan "tasarım" kavramına bağlayarak kimsenin anlayamayacağı şatafatlı bir deneyim sunuverirler.

İnsan "kullanıcı"ya indirgenir. **Kullanıcı olmak için pek ehil görmeseler de onların yapabilecekleri enayilikleri en aza indirmek için kullanıcı deneyimi tasarlarlar.**

Teknoloji konuşuyorsanız, "Amerikan kaşığıyla Türk boku yemek" tartışılmaz zorunluluktur.

"KD" (kullanıcı deneyimi) dersiniz kimse bir halt anlamaz ama "UX" (user experience) dersiniz havanız tamamdır. Satmaya çalıştığınız kurumlardakiler de o "X"i yaşayacak olan insancıklar da! Herkes "deneyim satan servis şirketi"dir.

Bir uygulamanın görüntüsünün güzel olması kullananların bunu kolayca ve doğru kullanmasını sağlamaz. İhtiyacı doğru ise de bunu

çözecek sosyolog, psikolog, ortopedist, dilbilimci, semiyolog, antropolog, vantrolog ortak çalışmasının gerçekleştirilmesi hayal sınırlarını şiddetle zorlamaktadır.

Hal böyle olunca deneyim şirazeden çıkıp günlük hayata joker olarak daldı. "Akşam Ahmet'le kötü bir yatak deneyimi yaşadım ama sabah avokadolu omlet deneyimi ilginçti", "Çay epik feyliydı ama o saatte granola deneyimi

paha biçilmez. Toplamı everic bir deneyimdi denebilir" cümlesinin birkaç

kelime ya da öznesinin değiştirilmesiyle hayatın her alanına ve anına fütursuzca sızması normalleşti. **Deney lafı, lise kimya laboratuvarlarından sızmaya çalışırken, "deneyimlemek" diye de bir fiil çıktı.** Televizyonda "hafta sonu sabahı, ormanda yürümeyi ve kozalak toplamayı deneyimleyeceğiz" deniyor ya da "bilmem ne marka arabanın dizel bilmem ne modelini yağışlı havada deneyimleyeceğiz" diyorlar pek bir şey denemediler herhalde. Ya "Avrupa ülkelerinin tamamını deneyimlemek isteyenler!"

Deneme sınavlarını, deneyimleyerek sınav deneyimi kazanacak çocuklar, sınav sistemleri değiştirme deneylerinin tüplerinde, dilleriyle beraber ziyan olup gidebilirler.

Aslında deneyimin bir fayda olarak her alanda ittirilmesinin önemli bir nedeni fonksiyonel, elle tutulur faydanın, teknolojinin yaygınlaşmasıyla, ayrıştırıcılığını yitirip yerine yeni ve duygusal faydaya doğan ihtiyaçtır.

Deneyim. Deneyin. Denesinler.

Belki anlarız.

Tecrübe sık ya da çok yapma ve hakimiyettir. Yerine deneyim demek neredeyse imkansızdır.

Artık Sessizlik Bile Senin Değil

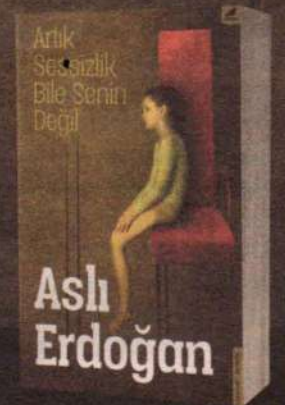
KİTAPÇILARDA!

-Prenses Margriet
Kültür Ödülü
-Erich Maria Remarque
Barış Ödülü
-Theodor Heuss Madalyası
-Bruno Kreisky
İnsan Hakları Ödülü
-Karl Tucholsky Ödülü

Aslı Erdoğan

Ezel Sadıker

her şey üzerine - 8

Uzunca bir masada ahşap variller dolusu şarabı bu dünyanın yalnızca gülmeyi bilen insanlarıyla içip karnım ağrıyana dek kahkahalar atmak istiyorum.

Gerçekleşmeyecek İstekler Üzerine

Bir öğleden sonra, oturup, dünyadaki yeşilin her tonu için bir isim bulmak, yeşilin tonları sözlüğü oluşturmak ve çocuklara hediye etmek istiyorum.

Dünyadaki tüm dilleri öğrenmek, böylece tüm yaşlıların on sekizinci kez anlattıkları meşhur hikayelerini bir kez daha anlattırıp on dokuzuncu kez ben dinlemek istiyorum.

Dünya üzerinde ayağımı basmadığım bir toprak parçası, gözlerine bakmadığım bir insan kalmasin.

Uzunca bir masada ahşap variller dolusu şarabı bu dünyanın yalnızca gülmeyi bilen insanlarıyla içip karnım ağrıyana dek kahkahalar atmak istiyorum.

Bir keçiye her akşam masal anlatarak büyütmek, bir inekle çimlerde uzanıp dedikodu yapmak istiyorum.

Saklamak Üzerine

Kurutulan, tuzlanan, iste bekletilen, turşusu kurulan, reçeli yapılan, üzeri zeytinyağıyla örtülüp bozulması geciktirilen tüm gıdalar soğutucuların icadından evvel saklamak ve korumak için bulunmuş tüm bu yöntemlerle yoğun emek vererek hazırlandığında mutfağın baş tacı oluyor. Portekiz'in meşe odunu isinde kurutulmuş baccala balığı, anneannemin Anadolu güneşinde kurutulmuş sebzeleri, Balkanlarda kadınların yazın yüzlerce kilodan yaptıkları ekmeğe sürmelikler ve nicesi... **İçinde emek olan, yaratıcılık olan, planlama olan, gelecek olan lezzetler bunlar.** İsrafin, istiflemenin, çok fazla alıp çok fazla çöpe atmanın, plansızlığın tam karşısında olan bu saklama kültürü, savurganlığın ve hazırcılığın özendirildiği reklam kampanyalarıyla rafları ve çöp bidonlarını tıka basa dolduran şu koca ağızlara meydan okuyor.

Öldükten yüzyıllar sonra avuçları patlatan alkışlar alacakların birkaçı aramızda aylak aylak geziyor.

Başarısızlık Hikayeleri Üzerine

Öldükten sonra belki, fakat henüz yaşarken kimsenin asla adını anmayacağı

başarısızlardan bahsetmek isterim. Özgeçmişi yanlış kişilere veya doğru kişilerin yanlış zamanına denk gelen geçim sıkıntısındaki şu okumuş gençlerin bazıları, yanlış rahme düşmüş olanlar, üç dakika önce elinden tutabilecek yapımcının geçtiği sokağa üç dakika sonra gelen sokak müzisyeni, farklı bir coğrafyada doğsaydı lanet hastalıklardan birine çare formülü bulabilecekken köşe başında telefon tamir eden genç, utangaçlığından kimseye resimlerini göstermeyen, gündüz muhasebeci, geceleri tualleri boyayan adamcağız ve nicesi... Bir caddede yürürken kim bilir kaç dikiş tutturamamışa rastlarız. Öldükten yüzyıllar sonra avuçları patlatan alkışlar alacakların birkaçı aramızda aylak aylak geziyor, **ay sonunu zor getiriyor veya köşeyi dönemediğinden terk ediliyor...** Onlar, bir bankada sıra kağıdı verirken, bir hastanenin kafeteryasında tost yaparken veya bir devlet lisesinde tuvaletleri temizlerken durmaksızın haykıran zihinlerinin benzersiz ürünlerini paraya ve şana dönüştüremediklerinden başarısızlık hikayelerinin kahramanları. Hızlı arabalar ve isimlerinin baş harfleri işlenmiş iyi gömlekler satın alamayacak, bir şehrin tam kalbinde bir hayatı karşılayamayacaklar. Hikayeleri hiçbir yerde anlatılmadan, tüm marifetleriyle beraber ölüp toprağın altına gidecekler.

Uçamayan Kuşlar Üzerine

Heyecanlıyım, ses tonum çatlıyor. Mikrofonu masaya bırakıyorum, karşılarında ayakta durmaktan hoşlanmıyorum. Sandalyelerden halka yapıyoruz el birliğiyle, ben de aralarına oturuyorum. Odadaki otuz dört kadın arasında fahişeler, çocuklar, dilsizler, evsizler,

uyuşturucu bağımlıları, akıl hastaları ve katiller var. Yanımda oturan ve sürekli olarak iki eliyle karnını sımsıkı tutan kız çocuğunun saçındaki bitleri görünce şalımla başımı örtüyorum. Konuşmayacakmış benimle, konuşmasın. Elimi veriyorum, el ele tutuşuyoruz. Her gün gidiyorum; yalnızca el ele tutuşuyoruz ama hiç konuşmuyoruz. Sonra bir gün nedense anlatıveriyor. On üç yaşındayken babası tecavüz edip başka adamlara satmış, fuhuştan yatırmış. Gözlerime bakamıyor konuşurken ama elimi de bırakmıyor. Şimdi on beş yaşında, kırk kilo ya var ya yok. Minicik bedenini incecik kollarıyla sararken tüylerini kabartarak kendini olduğundan iri gösterip korumaya çalışan minicik zavallı bir kuştan farksız görünüyor. Yasalara göre cezasını tamamladıktan sonra ailesinden bir erkeğin gelip onu oradan alması gerekiyor. Sırf bir erkek gelip almadığından tahliye tarihinin üzerinden on yıl geçen ama hala hapisshanede kalan kadınlar var aralarında. **Bu dünyaya gelen en şanssız kuşlar onlar, gökyüzünü göremeden betondan yapılmış kafeslerde sessizce ölmeyi bekliyorlar.** Kinkini de ailesi artık "kirli" olduğu için istemediğinden ömrünün sonuna dek hapisshanede kalacakken, yemyeşil gözleri hapisshane yönetiminin ilgisini çekmiş. Kuşlar arasındaki en güzel kuş olmak dünyayı yalnızca çirkinleştiren gaddarların bile takdirini kazanmış olmalı ki bir fotoğrafı çekilip hemen çok satan gazetelerden birine verilmiş. Fotoğrafının yanına şöyle yazmışlar kara puntolarla: "Kinkini

15 yaşında, çiçeklerden kolye yapmayı seviyor ve evlenmek için seni bekliyor." Başvurular çok olunca müdür aralarından birini seçip çağırıyor. Hiç görmediği müstakbel kocası yakında gelip alacakmış, Kinkini'yi uçuracakmış buradan. Nasıl bir koca istediğini soruyorum, cevabı kısacık oluyor: "Dövmeyen bir koca." Benim kalbim acırken onun kalbi betonların arasında ölmeyeceği için mutluluktan pır pır atıyor...

sadece 6 kelime

bir hayatı
6 kelimeyle
anlatabilir
misin?

Bu ayın 6 kelimelik hikaye konusu: Geçmiş

O son dubleyi hiç
içmeyecektik abi.
Okan Yalın

Sobayı annem kurardı,
abimle ben ısınırdık.
@buket_canerman

Abanmak yok, gol atan
kaleye geçer.
Şevki Aytac

Aynı şeyleri
hissediyorum ama
başkasına karşı.
Yasemin Akbaşoğlu

Öğretmenim Ahmet sürekli
benim saçımı çekiyor.
Ece Özer

Önceden burada deniz
vardı, hep doldurdular.
Banu Şükran Altuğ

Giderek ağırlaşan bir
sırt çantası düşün.
@sercanozdemir_

Yıttığın fotoğrafın diğer
yönünde kim vardı?
İbrahim Korkmaz

Karneleriniz veliniz
tarafından imzalanıp geri
getirilecek.
Nevin Çakırca

Bir bardak soğuk su
içer miydiniz?
Sultan Yıldız Demir

Tom ve Jerry başladı,
hadi baba!
Duygu Barut

Seninle yıldızları
seyrederken, dileğimiz
çoktan olmuştu.
Ceylan Aydın

Gelecek ayın 6 kelimelik hikaye konusu: Pişmanlık

Siz de 6 kelimelik hikayenizi altikelime@kafadergi.com'a yollayın ya da
#6kelimelikhikayem etiketiyle paylaşın, aralık sayısında yayımlayalım!

**OĞUZHAN
KOÇ
KAFKA'SI**

- KAFKA'yı dinlediğiniz şarkı?**
Kadehi Şişeyi Kıranın Bugün.
- En KAFKA arkadaşlarınız kim?**
Eser ve İbrahim.
- Şu sıralar KAFKA'nıza taktığınız şey?**
"Yol Arkadaşım" filminin seyirciden alacağı tepki.
- KAFKA'sına hayran olduğunuz insan kim?**
Yıldız Tilbe.
- "KAFKA'ma dank etti" dediğiniz olay?**
İzlerken 90 dakikada su gibi akıp biten filmlerin arkasında, aylar süren uykusuz geceler ve inanılmaz bir emek olması... Bir sinema filmini eleştirirken 2 kez düşünmek gerektiği işin içine girince kafama dank etti.
- KAFKA'nızdan çıkarmak istediğiniz olay?**
Çok şükür kafamdan çıkarmak isteyecek kadar kötü bir şey yaşamadım.
- "KAFKA'mı açtı" dediğiniz kitap?**
Book of Mormon.
- KAFKA'nıza en çok takılan soru?**
Kaçta kalksam yetişirim?
- KAFKA'nızdan çıkmayan an?**
Evde tek başıma yazdığım 3-4 satırı 10 bin kişinin ezberine söylediğini gördüğüm an.
- KAFKA'nızı karıştıran soru?**
Sonunda n'olacak?
- KAFKA'sına sahip olmak istediğiniz çizgi film karakteri?**
Garfield.
- KAFKA'nızdan çıkmayan olay?**
İlk şarkımın radyoda çalındığı günü asla unutamam.
- KAFKA'nızdan çıkmayan çocukluk anınız?**
Yaptığımız bütün mahalle maçları... Hala çoğunun skorlarını ve hatta attığım golleri bile özlemle hatırlıyorum.
- KAFKA'nızı dinlediğiniz şehir?**
Barselona.
- KAFKA'nızda sık sık yankılanan ses?**
Henüz duymadığınız belki de hiç duymayacağınız şarkıların melodileri.
- KAFKA'nızda dönüp duran hayaliniz?**
Dünyanın en huzurlu adamı olmak.
- KAFKA'nızdaki Türkiye nasıl bir yer?**
Boyle değil!

Hazırlayan: Onur Koray Gülşen

bir gece lambasının anlattıkları

Daha çetin kışlar da geçti elbet. Ben yine sönmedim. Aslını isterseniz ben marifeti hep kendimde bilirdim. Elektrik direklerini devrilmesin diye yapmışlar meğer.

Yıllardır buradayım. Kaç yıl oldu saymadım. Ama uzunca süre olmalı. Biraz eskidim. Arada tozlanırım ama evin annesi gelir siler güzelce üstümü başımı. Turuncu renkli bir abajurun içinde öylece duruyorum. Aynı evde yaşadığım aileye hizmet ediyorum elimden geldiğince. Geceleri başlar benim mesaim, evin küçük oğlu uyumadan hemen önce. Akşam 9 gibi baba gelir ilk odaya. Mevsim yazsa önce sinek kovucuyu takar prize sonra da beni. Kışa elektrikli battaniyeyi takar fişe, odanın camları sıkı sıkıya kapalı mı diye kontrol eder mutlaka. Komidinin üzerindeki sürahiyi doldurur. Ardından yataktaki çarşafı düzeltir, battaniyeyi açar, yatağı uykuya hazır hale getirir. Her şey tamamsa yukarıdaki büyük lamba kapanır ve ben kalırım geriye. Sabahın ilk ışıklarına kadar başlarım yıllardır eksiksiz tuttuğum nöbete.

Bu odadan pek dışarı çıkmadım. Bir keresinde balkona çıkardılar bir yaz günüydü. Tepedeki ampul patlamış. O gece etrafı izledim. Benim gibi pek çok ışık olduğunu fark ettim. Çok güzeldi. Aslında yalnız değilim yıllardır tek başıma yanıp durduğum bu odada. Etraftaki yüzlerce evde, yüzlerce odada benim gibi yüzlerce lamba daha var; insanların karanlıklarına bir parça aydınlık olan.

Çocuğun yatağının hemen kenarında yerde dururum usulca. Başımdan öyle çok büyük maceralar geçmedi, hatta her şey fazlasıyla durağan. **Geceleri yanar, gündüzleri sönerim işte. Ama bu bile büyük bir şey değil mi? Yıllardır hiç sönmedim.** Ne sert kış geceleri geçti, ne fırtınalar... Laf aramızda ben de gök gürültüsünden korkarım. Gürültülü rüzgarlardan korkarım, çok yağmur yağınca da korkarım...

Tıpkı sizin gibi. Ama bir farkla; kapatmam gözümü bir an bile. Kapatırsam oda karanlık olur. Öyle olunca da küçük çocuk korkar. İşte budur en önemli görevim benim. Gözümü bile kırpmadan, bana ihtiyaç olduğu sürece durmaksızın yanmak...

Üç kış önce o şiddetli poyraz fırtınasında bile sabaha kadar yandım. Hem de hiç sönmeden. En çok evin küçük oğlu sever beni. Çünkü karanlıktan korkuyor o da biraz her çocuk gibi. O rahatça uyusun diye sabaha kadar nöbet tutarım başında. Ufak bir alanı aydınlatırım ama çok kıymetlidir aydınlığım zifiri karanlıkta olana.

Daha çetin kışlar da geçti elbet. Ben yine sönmedim. Aslını isterseniz ben marifeti hep kendimde bilirdim. Elektrik direklerini devrilmesin diye yapmışlar meğer. İnsanoğlu bu işte, her şeyin iyisini düşünüyor. Elektrik kesilmeyince ben de yanmaya devam ediyorum böylece. Kaç fırtınalı gece, kaç sağanak yağmur atlattım hatırlamıyorum. Arada birkaç sel, ufak da olsa birkaç deprem de hatırlıyorum. Ama gözümü kırptığımı, kapattığımı hiç hatırlamıyorum. Beraber yaşadığım aile de hatırlamıyor olmalı ki yıllardır yerimden kıpırdatmadı, bir başka lambayla değiştirmeyi düşünmedi beni. Ben onları karanlıkta bırakmam onlar da beni sokakta bırakmazlar. Öyle geçinir gideriz işte.

BASF, yenilikçi çözümleriyle; zorlu koşullara dayanabilen, ultra hafif ve son derece dayanıklı elektrik direkleri geliştirilmesine yardımcı oluyor. Bu direkler, en güç afet durumlarında bile devrilmiyor ve elektrik kesintisi yaşanmıyor. BASF, biz fark etmesek de her günü hepimiz için biraz daha iyileştiren çözümler üretiyor.

Etraftaki yüzlerce evde, yüzlerce odada benim gibi yüzlerce lamba daha var; insanların karanlıklarına bir parça aydınlık olan.

Lezzeti alır götürür seni

Murat Özer

arif'in umuda göz kırpan yalnızlığı

Aki Kaurismäki imzalı "Umudun Öteki Tarafı"yla "mülteci" meselesine kara mizahla yaklaşıyor; Cem Yılmaz'ın bir kez daha Arif karakterine döndüğü "Arif v 216"yla kahkaha efektine hazırlanıyor; Paul Mazursky'nin mükemmel "Yalnız Bir Kadın"ıyla kurduğumuz göz temasını ise "röntgen" boyutuna taşıyoruz.

SALONLARDA

Umudun Öteki Tarafı

Aki Kaurismäki'yle, İstanbul Film Festivali (o vakitlerdeki adıyla Sinema Günləri) aracılığıyla tanışmamızın üzerinden neredeyse 30 yıl geçmiş. O günden bugüne kadar da bağımızı koparmamışız üstüla, her filmini bir şekilde kadrımıza almayı başarmışız... Finlandiya'dan çıkıp, ağabeyi Mika'yla birlikte bu ülkenin gururu olmuş bir isim Aki. Coen'ler gibi değil ama onlar, bireysel performanslarıyla öne çıkıyorlar. Hem sinema camiasının penceresinden hem de kendi penceremizden baktığımızda, Aki'nin Mika'yı geride bıraktığını söylememiz mümkün. Öyle fersah fersah denecek boyutlarda değil ama! Aki Kaurismäki'nin Berlin'de en iyi yönetmen ödüllü son çalışması "Umudun Öteki Tarafı" (Toivon Tuolla Puolen) ise, sinemacının imza hamlelerini bir araya getiren bir mülteci filmi. En çok da "özgürlük" kavramıyla anılan Kuzey Avrupa ülkelerinin bu özelliğini sorguluyor yönetmen, tabii ki kendi meşrebince! **Kara mizahın belirleyici karakterlerinden biri olan Aki, burada da mizacıdan taviz vermiyor, "mesele"ye çizdiği çerçeveyi yoğun dramatik bir karanlığa hapsetmiyor.** Duygusal bir yere doğru sürüklediği hikâyesine komik dokunuşlar enjekte ediyor ve her daim sinemasına hâkim olan masal atmosferini yaratmayı başarıyor. Avrupa'nın, Avrupa Birliği'nin mülteci meselesine bakışını Finlandiya özelinde sabitleyen "Umudun Öteki Tarafı", "resmi" bakışı ve "halk" perspektifini küçük ölçekte de olsa buluşturmanın üstesinden geliyor. İnsani damarı da bu resme zerkettiğinde ise Aki'nin tablosu tamamlanmış oluyor: Devletlerin vicdanı olmadığını, tümüyle "kelle hesabı" üzerinden hareket ettiklerini ve meseleye çözüm getirmelerinin imkânsızlığını vurguluyor yönetmen. Çözümün sadece ve sadece halklarla gelebileceğinin altını çiziyor kalınca, bireylerin eline teslim ediyor anahtarı. "Umudun Öteki Tarafı", 10 Kasım'da salonlarda.

EV SİNEMASI

Yalnız Bir Kadın

Paul Mazursky'nin 1978 tarihli başyapıtı "Yalnız Bir Kadın" (An Unmarried Woman), 1970'lerin iki arada bir derede kalmışlığına mükemmelen eşlik eden, defalarca izlenmeyi hak eden bir ustalık gösterisi. "Kadın filmi" denince ilk akla gelmesi gereken filmlerden biri "Yalnız Bir Kadın", her şeyi yerli yerine oturtan, açık kapı bırakmayan. Kasım 2010'da kaybettiğimiz başroldeki Jill Clayburgh ise bu müthiş gösterinin tartışılmaz şahikası. 16 yıllık "mutlu" evliliği, kocasının başka bir kadına âşık olmasıyla biten Erica'nın hikâyesi bu. Üç yakın arkadaşıyla birlikte, Manhattan burjuvazisinin varlık sebeplerini harfiyen aksettiren Erica, genel toplam içinde hayata tutunma motivasyonunu kaybetmenin (daha doğrusu kaybolmanın) ne menem bir şey olduğunu haykırıyor her hamlesiyle. "Boşluk" kavramıyla tanımlayabiliriz onun durumunu, sonsuz bir boşlukta salınıyor zira. Terapistinin de gaziyle insan içine karışmaya başladığında ise mutsuzluk rüzgârının dinebildiğine ikna oluyor... "Yalnız Bir Kadın", Woody Allen'vari atmosferiyle seyirciyi ilk andan itibaren kapıp kavrayan bir film. Paul Mazursky'nin Allen'la teşrikimesaisi düşünüldüğünde şaşılacak bir şey değil bu. **Yönetmen, Oscar adayı çalışmasıyla, kadınla kurduğu göz temasını bir adım öteye taşıyor, Jill Clayburgh sayesinde kadının röntgenini çekiyor.** Bu kadar iddialı cümleler sarf ediyoruz filme dair, çünkü bir erkeğin kaleminden ve gözünden çıkan böylesi örneklere pek rastlamıyoruz. Erica'nın dibe vurduktan sonra hızla yükselmesini bu kadar inandırıcı kılmak zor iş, hele ki bunu empati kurulabilir bir kıvamda yansıtmak. Sanıyoruz, Mazursky'nin başarısı, temelde insanı anlatıyor olmasında saklı, onu gözünün içine bakarak anlatmaya çalışmasında... "Yalnız Bir Kadın"ın DVD'sini "iyice ararsanız" raflarda bulabilirsiniz.

GELECEK PROGRAM

Arif v 216

Cem Yılmaz'ı üçüncü kez Arif Işık karakteriyle karşımıza getirecek "Arif v 216", muhtemelen "G.O.R.A." (2004) ve "A.R.O.G."la (2008) açılan yarayı hiç acımadan kaşıyacak ve bize sağlam bir "kahkaha efekti" sunacak. İlkinde Ömer Faruk Sorak'la, ikincisinde Ali Taner Baltacı'yla çalışan Yılmaz, üçüncü filmde son yılların yükselen sinemacılarından Kıvanç Baruönü'nü yönetmen koltuğuna oturtuyor. Bildiğiniz gibi, "G.O.R.A."da da özel efekt süpervizörü olarak görev yapmıştı Baruönü. Anlayacağınız, Arif'in uçuk kaçık dünyasına çok da uzak bir yönetmen değil! 216'yı da hatırlarsınız, "G.O.R.A."da Ozan Güven tarafından canlandırılan, C-3PO'nun kanlı canlı yansıması gibi hissettiren robottu kendisi. **Hikâyeye çok şey katan bu karakterin bir Cem Yılmaz filminin isminde yer bulması, 216'nın "taşıyıcı" özelliklerinin hangi oranda öne çıktığını da gösteriyor kuşkusuz.** Arif ve 216'nın yeni serüvenlerinin en az ilki kadar ilgi çekeceğiye garanti gibi. "G.O.R.A."dan bu yana gelişen teknolojinin bu resme büyük katkı yapacağı da aşîkâr. "Arif v 216"nın kadrosunda bildik isimler yerlerini koruyorlar: Özge Özberk, Zafer Algöz, Özkan Uğur, Muhittin Korkmaz... Ama yeni yıldızlar da göz kamaştırmıyor değil: Mert Fırat, Seda Bakan, Farah Zeynep Abdullah, Çağlar Çorumlu, Özgür Emre Yıldırım... Artık böylesi bir kadro ve "çaba"dan da iyi bir sonuç bekliyoruz. "Yahşi Batı" kazası gibi olmasın da! "Arif v 216", 5 Ocak'ta salonlarda.

ayın çizeri

Uygar Kırmızıkan

ayın fotoğrafı

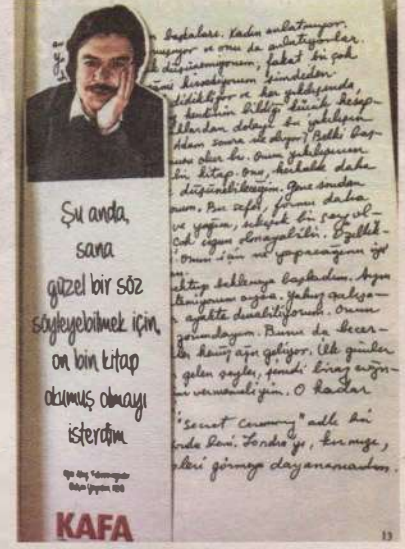
#kafadergisi

@2seyyah.1mekan

@rabia.srsy

@Seymak21

Toprak Uçar

düş'mek

Gökyüzüne doğru minik minik adımlar atıyorum. Koşarsam düşerim diye korkuyorum. Arkamda sayısız insan bıraktım. Hiç utanmıyorum. Eğer kalsaydım ellerinin kirini boca edeceklerdi üzerime. Masum kalabilmek için gökyüzüne kaçıyorum. İhanet ve arsızlık koklamayacağım artık. Hafiften bulutları görmeye başladım. Gelin gibiler. Yürüyorum, yürüyorum... ama hiç ilerleyemiyorum. Beni yeryüzüne çeken bir şey var. Direniyorum. İnersem çıkamam bir daha bulutlara. Bir kere vazgeçersem, bir daha gökyüzünün olamam, biliyorum. Yürümeye devam ediyorum. Fakat yine de ellerimi ceplerimden çıkaramıyorum. Bir defa çıkarırsam ellerimi ceplerimden, birisi tutup çekecek biliyorum. İşin kötüsü inanacağım. Ellerimi tutuyorsa güven kokuyordur bu insanın gömlek yakaları diyeceğim. Bana çiçekli duygular besliyor, ellerimden tutuyorsa beni kalbinin evine götürecektir zannedeceğim. Sonra yeniden karanlık kuyularda bulacağım güneşe hasret bedenimi. Bu sefer buna izin vermeyeceğim. **Çünkü umut insanı öldürür ve insansan umut edersin. Bu yüzden ben artık gökyüzüne ait bir kuşum. Uçuyorum. Gökyüzüne uçuyorum. Orada özgürlük var, orada masumiyet var. Kötülük yok, karanlık yok.** Tam da şu an gözlerimi kapattım. Rüzgârı yüz hatlarımda hissederek yürüyorum. Sanki yaklaşmış gibiyim. Evimin kokusunu aldı sanki katranlı ciğerim. İçimdeki bahçeler yeşerdi. Elmalı tart gibi bir şey, aradığını bulmuşsun hissi veriyor bu koku. Gözlerim hala kapalı, ellerim hala ceplerimde. İlerledikçe yaklaşıyor kokusu. Hayal ediyorum. Gökyüzündeki evler nasıldır acaba? Deli gibi koşmak istiyorum. İçimde tutkulu bir kavuşma arzusu var. Bastırıyorum. Koşarsam düşerim. Düşersem bu kez kalkmam.

Gökyüzü beni bekliyor. Yürüyorum. Sadece yürüyorum. Bir buluta yaklaştım. Sanırım beni uzun zamandır burada bekliyormuş. Hemen üzerine oturdum. Ayaklarımı yeryüzüne doğru sallandırıyorum. Sanki şu an tüm güzel şarkılar benim için çalıyor. Artık yalnız değilim. Beraber ilerliyoruz. Rüzgârın da bir tadı varmış. Dudaklarımda hissettim az önce. Kendinden emin bir tadı var, cesaretleniyorum. Daha da yükseğe çıkmak istiyorum. İlerledikçe daha fazlasını istiyorum. Nefsim itekliyor, hırsım hemen arkamda. Nefesini ensemde hissediyorum. Daha yükseğe! Hayır, üzerinde olduğum bulut adeta dans ediyor gökyüzünde, ayaklarım hala sallanıyor aşağı. Bu çok güzel, ama daha güzelini istiyorum. Ben kendimle savaşıırken bayağı ilerlemişiz. Yine gözlerimi kapatıyorum. Gökyüzünün tadını çıkarıyorum. Fakat hırsım hala beni takip ediyor. Kendi iç sesimi kısıyorum. Fayda yok, istediğim buydu ama şimdi daha yükseği görmek istiyorum. Dünyanın hasetinden kaçarken kendi hırsıma yeniliyorum. Artık bulutla vedalaşma vakti, beni yavaşlatıyor. Şimdi hafif hafif ayaklarımı gökyüzüne bırakacağım ve koşacağım. Düşmekten korkmuyorum. Artık gökyüzü benim. Yükeleceğim. Mavi boşluğa kendimi bıraktım. Uçuyorum. Çok hızlıyım. Mutluyum. Mutluluğumu gözlerimle paylaşmak istiyorum. Yavaşça gözlerimi açıyorum, ama hayır. Karanlık. Yanlış bir şeyler oluyor. Hızla uçtuğumu zannediyordum, oysa hızla yere çakılıyormuşum. Birazdan paramparça olacağım. Az önce gökyüzü ayaklarımın altındaydı. Yine, yeniden kaybettim. Korkuyorum. Yere çakılmak üzereyim. Bir şey oluyor. Olmadı. Çakılmadım, bir ışık yandı. Kurtuldum ama ışık nereden geliyor? Anne? He evet, sana da günaydın annecim. Seni seviyorum, beni yine kurtardın. Elmalı tart mı yaptın?

Neriman Kaplan

rivayet kurbanı

Ne bir ses...

...Ne bir nefes

Güneş desen açmayı unutmuş

Ressam bir hayli karamsar bugün

Gökyüzü gri

...Uykusuz

Üstelik mutsuz

Göz altı torbacıklarında

-Bulutlarda-

Birikmiş gözyaşları

Kumbarası dolmuş

Rüzgârın omzuna kokunu yükle de

...Gönder

Başka türlü yaşanmaz;

Bu renksiz tablonun boğucu havasında

Ne bir ses...

...Ne bir nefes

Böyle gelmiş böyle gitmemeli

Kaybolma sınırında...

...İçimdeki heves

Bir işaret gönder yaşadığına dair

Bir rivayete kurban gitme.

Sevengül Sönmez

SABAHA KADAR AÇIK: PETROGRAD

Salâh Bîrsel Petrograd'da Orhon Murat Arıburnu'yla geç vakte kadar şiir üzerine konuşurlar. Ayrılacakları zaman Bîrsel, Arıburnu'nun yatacak yeri olmadığını öğrenince onu Küçükparmakkapı'da bir pansiyona götürür. Pansiyon odasında sadece bir koltuk olduğu için Orhon sabaha kadar tavanın tahtalarını saymaktan başka bir şey yapamaz.

Bolşevik Devrimi'nden kaçarak 1918-1920 yılları arasında İstanbul'a gelen Beyaz Ruslardan Nicola Ignatedis tarafından İstiklal Caddesi'nde Saray Sineması'nın karşısına açılan Petrograd Pastanesi, daha sonra Alkazar Sineması'nın yakınına taşınır. Pastane 1940'ların başında Mustafa Tütüncü ve Aleksandr adlı ortaklar tarafından devralınca adı "Ankara Pastanesi" olarak değiştirilse de herkesin hafızasında "Petrograd Pastanesi" olarak kalır.

Sabaha kadar açık olmasıyla çevresindeki mekânlardan farklılaşan pastane, Hikmet Feridun Es'in deyişiyle "otel parası çıkmıyan entelektüel bohemin" ve vapuru kaçırınların sığındığı bir yerdir. Felsefeci Macit Gökberk ve Niyazi Berkes 1930'ların başında burada en çok sabahlayanlar arasındadır.

Büyük bir camla caddeden ayrılan pastaneye girildiğinde sağ duvarı boydan boya kaplayan dipfriz dikkat çekicidir. Masalar sol tarafa dizilmiştir. Salonun sonuna doğru tavan alçalır, dipteki duvarın bir girintisi vardır. **Bu bölüm, cam kenarı masaları kapamayanların oturduğu yerdir ve nedense burada oturanlar kendilerini ayrıcalıklı sayar.**

Petrograd tam bir buluşma, tanışma yeridir. İlhan Berk ve Celal Sılay Sait Faik'le, Salâh Bîrsel, Cahit Sıtkı ve Orhan Murat Arıburnu'yla burada tanışmıştır. Bu tanışıklar yeni dergi fikirlerini doğurur. Abidin Nesimi, Yılların İçinden'de burada İsmail Safa'yla bir dergi hazırlığı yaptığından ve Kemal Tahir'in de bu projeye dahil olduğundan bahseder. Şerif Hulusi de Sait Faik'le geçirdiği günleri anlattığı bir yazısında 1936'da bir akşam Cahit Sıtkı, Sait Faik ve Baki Süha Ediboğlu'yla Yahya Kemal'in şairliği üzerine uzun uzun sohbet ettiklerini, Sait Faik'in Cahit Sıtkı'nın Yahya Kemal'in şiirlerini övmesine tahammül edemeyerek pastaneyi terk ettiğini yazar.

Petrograd kimileri için ise "çalışma mekânı"dır. Fikret Adil Intermezzo / Asmalımescit 74'te Necip Fazıl'la bir masayı paylaşarak Cumhuriyet için yazılarını yazdıklarını anlatır.

Necip Fazıl, Fikret Adil, Hâmit Görele, Sadri Ertem, Ankara'ya yerleşmeden önce Nurullah Ataç, Mustafa Şekip Tunç, Ahmet Hamdi Tanpınar, Peyami Safa, Nahit Sırrı Örik, Kemal Tahir, Mina Urgan pastanenin müdavimleri

arasındadır. Müdavimlerin kendilerine ayrılan masaları bile vardır. Mustafa Şekip Tunç'un masasında Ahmet Hamdi Tanpınar, Peyami Safa, Saki Safder otururken; Dr. Fuat Sabit, Dr. Klein, Hâbil Adem, Sabih Alaçam da bir başka masada sohbet edermiş.

1937'de bir akşam Petrograd'a gelen Fikret Muallâ, o akşamdan sonra pastanenin en önemli müdavimi olur. Kısa zaman içinde kendine bir masa edinir. Resim çalışmalara burada da devam eder. Önünde kâğıt olmadığına ise masa örtülerine çizer. Petrograd tarihi "Fikret Muallâ'nın örtülerine resim çizdiği pastane" olarak geçer.

Petrograd pek çok edebiyatçının ve sanatçının anılarında yer edinmiştir. Burayı en detaylı anlatan ise Salâh Bîrsel'dir. Bîrsel "Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu"nda pastanenin görünüşünü, düzenini anlattıktan sonra burada yaşananları, kendi tanışıklıklarını da ekleyerek uzun uzun anlatır. **1944'te bir akşam, Cahit Sıtkı şiirlerini kitaplaştırmak düşüncesini açar Salâh Bîrsel'e.**

Aralarında ilginç bir sahne yaşanır. Salâh Bîrsel "Bir de Baktım ki Ölmüşüm" şiirini kitaba alıp almayacağını sorar, Cahit Sıtkı şiiri anımsamaz. Bunun üzerine Salâh Bîrsel şiiri okur. Cahit Sıtkı şiiri beğenir, hangi dergide yayımlandığını sorar, defterine not eder. Bu şiir sonraki günlerde kimi değişikliklerle kitabında yer alır.

Sait Faik'le bu pastanede tanışan İlhan Berk, kendisiyle yaptığı "Sait Faik'in İstanbul'u" konulu bir söyleşide, Sait Faik'i bu pastanede otururken gördüğü için yaşadığı şaşkınlığı da dile getirmişti:

"İstanbul'da Ses dergisi yayımlanıyordu. Ben de Giresun'da öğretmenim o zamanlar. Dergi elime nasıl geçti bilemiyorum, Sait Faik, Bedri Rahmi, Abidin Dino'nun yazıları çıkıyordu; sol görüşlü bir dergiydi. Giresun'dan bu dergiye şiirler gönderdim. Onlar da yayımladılar. Tatil olunca İstanbul'a geldim. Ses dergisinin yayımlandığı yeri araştırdım. 'Abidin Dino ile görüşmek isterim' dedim. Beyoğlu'nda Abidin'in yanına gittim. Abidin Dino da o gün Sait Faik'le buluşacakmış, beni de yanına aldı birlikte Petrograd Pastanesi'ne gittik. Sait Faik oturuyordu; onu ilk kez otururken gördüm. Sait hiç oturmazdı çünkü."

1944'te Niko Kleovolus Hürmüzoğlu tarafından devralınan pastane, tadilatın sonra Atlantik Lokantası ve Birahanesi olarak yeniden hizmete açılır. 1960'ların başına gelindiğinde ise iki katlı bina yıkılarak yerine Vakko binası yapılır.

Petrograd'dan çıkan Salâh Bîrsel yürüyüp bekâr odasına dönecek, kapıyı her gece olduğu gibi bir suçlu gibi açacak ve duvardaki aynada yüzünün neye benzediğini saatlerce inceleyecektir.

Akgün Akova

Ülkü tamer uyandığında

Ülkü Tamer uyandığında yanardağın üstünde bir kuş belirir haber eder Ağrı'dan Palandöken'e ateşten kına

derelelere ayaklarını sokar keçi yolları güneşi silgi yapar yoksul bir çocuk elbet sülünlere yuva olur damarlarındaki gece

Ülkü Tamer uyandığında kolları bağlı beş yaşındaki çocukların

şakaklarına dayanan namlular geri çekilir birbirine sarılan damlalar birikir bardakların içinde ekmek sırtta taşınır ve avcılar birer birer siler resimlerinden Bruegel üşür ölüm bile

Ülkü Tamer uyandığında "Tuz ekmek olalım!" der Antep yorgan yerine Ortadoğu'yu örter

torunlarının üzerine nineler başörtüsü yaparlar düzelterek Mezopotamya'yı kekliklerin kanı kayalıklarda kurur dönmeleri beklenir çiçeklere, kaybolan arıların

Ülkü Tamer uyandığında bilgisayarımı kapatıp kırlara giderim kulağımı toprağa dayarım bir yaban hayvanı gibi geleceğin sesini duymak için duymak için soluğunu yer altında yol alan çiğdemlerin çıkacak yeryüzüne bir sabah yüz binlercesi incelmış kar tabakasını eriterek doğum ısılarıyla çıkacaklar bir gün kemik tozları arasında "soğuk ve acımasız günler bitti" demek için çıkacağız o zaman biz de içinde donmak üzere olduğumuz yalnızlığımızdan ama şimdi duyduğum çiğdemlerin kımıltısı değil yalnızca bir hançerin paslanırken çıkardığı gürültü

anlamı nedir bunun nedir anlamı Ülkü Tamer uyandığında yaralı şairlere mi sormalı

**Akgün Akova'nın "Şairler Uyandığında" şiir dizisinde, Ülkü Tamer'in dizelerini misafir ettiği ve kendi dizeleriyle birlikte yola çıkardığıdır.*

Celil Nalçakan

doğanlara doğmayanlara kapı

"Hastalandım, ilaç hani?
Bir acısız ölüm de yok..."

Uzak uzun seneler boyunca,
Evvel zamanı hissederken içimde,
Burnumun dibindeki seni
göremeyecek kadar miyop
ve
Gayet uzun saçlı bir keloğlandım,
Enikonu terkedilmiş bir
memlekette...

Dur...
Ne böyle başlamalı ne de böyle
bitmeli bu hikaye...
Dur...

Buralarda, seni aramaktan
vazgeçmediğim tren garları var
halihazırda.
Alacaklarımı, borçlarımı ya da
hatıratımı yazamayacak kadar
yazarım...

Ne olur dur...
Ayağını bastığın yerde başlayan
hayatı yazacak kadar harf yok
alfabemde.
Anlatabiliyor muyum?
"Dur" yazarım ben sadece...
Üç harfle sana yalvarabilmeyi
yazarım...

Ve olmaz ya,
Sen tam o ara dursan,
Seve seve üstüme alınırim
o anki duruşunu.
Adını yazamam ben

Yazsam yazsam,
Acımı yazarım.

KİLİT

"Uyan gözlerim gafletten uyan,
Bu dünya fanidir sakın aldanma"
Neden bu kadar çok susuyorum
biliyor musun?
Çünkü,
O güzel ismini benim ağzımdan
duymaya hazır değil bu çirkin
dünya...
Çünkü,
Senden bile saklıyorum, sana ait ne
varsa...

Zira...

Ağzımı bir açsam,
Adına adadığım baharları
müjdeleyen çiçekler dökülecek
yeryüzünden semaya...
Toprak, yağmur yağdıracak
bulutlara
Ve
Ben seni affetmeyi deneyeceğim.
Ruhunu gözyaşlarına kiralayanların
çalıştığı bir Elbistan pavyonunda...
Bir ömür kadar uzun olan o bir "an",
nakarat olacak
Olmasa da olur hayatımıza...
"Ben ağlarım, sen de ağla...
Yaptıkların yanına kar kalır sanma"

ANAHTAR

"İnsanoğlu çeşit çeşit,
Yer damar damar..."

Sana da iyi geceler canımın içi
eski sevgilim.
Seni kendimden tanıdığım için
sana küsemiyorum,
Ve sırf bu yüzden dargınım bana...
Yanı başımda patlayan atom
bombasından tahrip gücü daha
kuvvetli olan aşkın,
Kibar bir hırsız gibi,
Kulaklarımı sağır,
Gözlerimi kör,
Dilimi lal
Ediyor...

**İnsan korktuğu için
kaçmıyor,
Kaçtığı için korkuyor,
Sayende öğrendim...**

Sezaryensiz,
Narkozsuz,
Kanaya kanaya
doğurdum senli kabuslarımı ben
Eskimeyen eski
sevgilim...
Canım, kendimden çok sana acıyor
hala...
Bu yüzden iyi niyetimi katleden
ihanetin,
Kalbimde yara...
Bu yüzden seni affetmem imkansız,
Beni anla.

VEDA

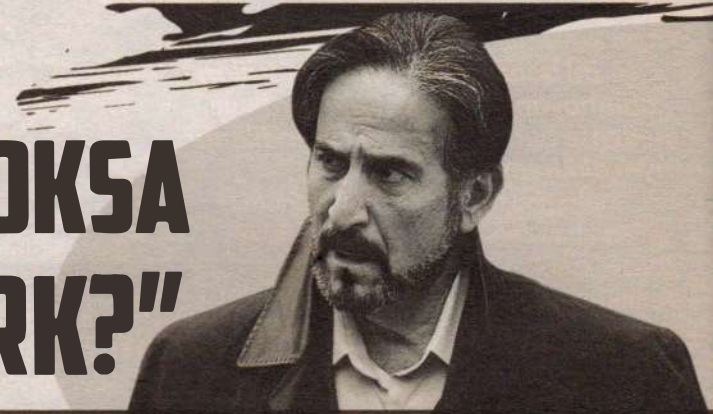
"Güzelliğin on para etmez
Bu bendeki aşk olmasa."

**O güzel
ismini benim
ağzımdan
duymaya hazır
değil bu çirkin
dünya...**

Zeynep Miraç

"PAPAZ MI OLACAKSIN YOKSA AKTÖR MÜ KEVORK?"

Dönüm noktası diye bir şey varsa gerçekten, Malikyan'ınki burada. Papaz Harding diyor ki "Kevork'u Londra'ya gönderelim, tiyatro okusun."

"Zaten aktör dediğin nedir ki? Oynarken varızdır. Yok olunca da sesimiz bu boş kubbeye bir hoş seda olarak kalır."
Böyle söyler Tomas Fasülyecyan, Haldun Taner'in benzersiz oyunu Sersem Kocanın Kurnaz Karısı'nda...
Fasülyecyan'dan sonra bir başka Ermeni aktör tekrarlıyor soruyu:
"Aktör dediğin nedir ki?"
Elimde simsiyah bir kitap. Bu soru yazıyor üzerinde. Kitabın üst kenarından tepetaklak aşağı bakan bir adam, Kevork Malikyan. 50. sanat yılını kutlarken Tuğba Esen yazmış onun hayatını, Aras Yayıncılık kitaplaştırmış.
Anlatmaya, okumaya, paylaşmaya değer bir hayat hikayesi arıyorsanız Kevork Malikyan burada...
Yıl 1953, yer Diyarbakır. 10 yaşındaki Kevork Malikyan okuldan eve

gelmiş. Sıradan bir gün... Annesi telaşlı, "Çabuk git yıkan" diyor, "Bir papaz gelmiş İstanbul'dan. Fakir ailelerin çocuklarını görüyormuş. Birkaç soru soracak sana, beğenirse İstanbul'a götürecektir." Heyecanla geçiyor İstanbullu papazın karşısına; acaba çok mu zor soracak, bilebilecek miyim derken "İki kere iki kaç eder?" diye soruyor papaz. Ve dört cevabıyla 10 yaşındaki Kevork'un İstanbul yolculuğu başlıyor. Şişli'deki Karagözyan Okulu'nda yetimhanede kalarak bitiriyor ilkokulu. Oradan da ver elini Üsküdar'daki Surp Haç Tıbbiye Okulu. Yedi yıllık eğitimin ardından hedef İngiltere'nin en iyi üniversitelerinden King's College'da teoloji okumak. Ruhban Okulu'nda ona ve arkadaşlarına İngilizce öğreten bir papaz var, David Harding. Oxford mezunu, tiyatro sevdalısı bir adam. Öğrencileriyle sahneye oyunlar koyuyor. O yılın oyunu "III. Richard". Shakespeare'in

bu kusursuz "kusurlu karakter"ini kim oynuyor? Tabii ki Kevork Malikyan! Dönüm noktası diye bir şey varsa gerçekten, Malikyan'ınki burada. Papaz Harding diyor ki "Kevork'u Londra'ya gönderelim, tiyatro okusun." Londra'ya gidecekti zaten, demek ki kaderinde var o şehir. Ama ya tiyatro?

Önce İstanbul'daki konservatuarın sınavına giriyor. Memleketin en büyük aktörleri karşısında verdiği sınavdan başarıyla çıkıyor çıkmasına ama Türkçesi aksanlı. "Olmaz" diyorlar. 2011'de Hürriyet'e verdiği söyleşide, "Türkiye'de doğdum büyüdüm, 20 yaşındayım. Türkçem ne kadar kötü olabilir ki? Hem bu okullarda, şive düzeltmek için dersler veriliyor mu?" diye sorsa da bir şeyin değişmediğini anlatıyor. Londra tek seçenek. Patrikhane'de soruyorlar ona, "İster misin?" Aslında bilmiyor isteyip istemediğini. Nereden bilsin? Hepi topu on yıl önce Diyarbakır'dan alınıp getirilmiş, "Papaz olacaksın" denmiş, bütün zamanı bu amaçla geçmiş. Okulda ara sıra oyunlarda oynamış ama hepsi bu kadar. Şimdi tiyatro, başka bir gelecek çizgisi, bambaşka bir hayat hikayesi... Nasıl olacak? "Tamam" diyor yine de, "Giderim". Hayatının değişim virajlarını bir mesaj olarak gördüğünü söylüyor bir söyleşisinde:

"1943'te Diyarbakır'da doğdum. 1953'te İstanbul'a geldim ve 1963'te Londra'ya gittim. Hepsinin baş harflerini birleştirdiğinde 'DİL' meydana geliyor. Bir papazın ya da bir aktörün işi nedir? İletişimdir. İletişim de dille olur. Bence bu, kesinlikle hayatımla ilgili bir mesaj." Tiyatro kararının ardından Papaz Harding ona tiyatro okullarının sınavlarını ayarlıyor, patrikhane de finansmanı ve Londra... Küçük bir sorun var ama İngilizcesi çat pat. Yine de gidiyor bu hayalın peşinden. İlk sınav Rose Bruford College'da. Müdür kenara çekiyor Malikyan'ı, "İngilizcen nasıl?" diye soruyor. Cevap pek iç açıcı değil. Ama müdür İstanbul'daki konservatuar hocalarına hiç benzemiyor, onu kaybetmek yerine kazanmak üzerine kuruyor sistemi. "Bak" diyor, "Elinde tuttuğun kuş, tutamadığın diğer iki kuştan daha değerlidir". Hem İngilizcesi kıt hem toy henüz, anlamıyor müdürün ne demek istediğini.

"Senin bizden sonra iki okulda daha sınavın var" diye devam ediyor müdür, "Ben seni buraya kabul ediyorum, burada okumanı istiyorum. Diğer sınavlara girme".

Kevork telaşla cevap veriyor: "Me come here, me no go". İlk iş İngilizcesini adam etmek elbette. Özel dersler alıyor ama en büyük gelişmeyi evinin altındaki pub'da bira içerken ettiği sohbetlerle kaydediyor. Sünger gibi çekiyor her sözcüğü, her tonlamayı. Okulu bitirecek kadar ilerletiyor İngilizcesini ama tiyatro sahnelerinde barınacak kadar değil. Televizyon oyunculuğuyla başlıyor kariyerine. Hem para kazanıyor hem de ün.

Önüme bir kez daha bir yol ayrımı çıkıyor. Pek İngiliz'e benzemediği ortada. Ajansı diyor ki ya ABD'ye git ya da burada yabancı rollerine talip ol. Kalmayı seçiyor.

Sonra ABD'den de sinema teklifleri gelmeye başlıyor. Ünlü oyuncularla büyük yapımlar... Aralarında Roger Moore'lu "The Man Who Hunted Himself" de var, Sigourney Weaver ve Michael Caine'li Half Moon Street de...

Hele bir film var ki, dünya sinema tarihinde kapladığı yer pek büyük olmasa da Türkiye'de hala tüyleri diken diken eden bir yapım: Geceyarısı Ekspresi! Orada Türk savcıcı oynuyor.

Üç yıl önce Ahmet Hakan'a verdiği söyleşide "Geceyarısı Ekspresi'nin Türkiye'de bu denli tepkiyle karşılaşıldığını düşünmediniz mi?" sorusuna "Öncelikle film olarak baktım" diye cevap veriyor; "Film gösterime girdiğinde şöretim arttı. Londra'da taksiciler bile beni tanıyorlardı. Ben filmi 'uyuşturucu karşıtı' bir film olarak değerlendirdim. Benim için önemli olan 'uyuşturucu işine bulaşırsanız başınıza bunlar gelir' mesajıydı. **Yoksa mahkûm her yerde mahkûm. Dünyanın her yerinde hapishane şartları birbirine benziyor.** Ben bu memlekette doğmuşum. Bu topraklarda yaşamışım. Hayatım boyunca ben Türkiye'yi vahşi bir ülke, burada yaşayan insanları barbar olarak görmedim, görmem."

Televizyon ve sinema doludizgin giderken tiyatro oyunculuğu epeyce geç başlıyor. Ama İngilizler "last but not least" (sonuncu ama çok önemli) derler ya, öyle... Teklif, dünyanın en büyük topluluklarından birinden, Royal Shakespeare Company'den geliyor.

Ardından The Royal National Theatre ve Globe sahnelerinde buluyor kendini.

Shakespeare'in oyuncu topluluğu tarafından kurulan 400 yıllık Globe'da sahneye çıkarken Shakespeare'in 38 oyununun 38 dilde sahneleneceğini duyuyor. Hemen yöneticilerine soruyor: "Davet edilecek ülkeler arasında Türkiye ve Ermenistan var mı?"

Türkiye'den Haluk Bilginer'in Oyun Atölyesi'ni öneriyor festivali düzenleyenlere. Bilginer "Bizimle sen de oynamalısın" deyince yıllar önceki sorun yine çıkıyor karşısına: "Türkçem iyi değil." Antonius ile Kleopatra'da küçük

bir rol oynuyor böylece, uzun zaman sonra ülkesinde.

Doğduğu ve 1963'te bıraktığı topraklarla hasret gidermesi çok ama çok uzun sürüyor. Askerlik derdi var başında, dönemiyor. 1974'te babasının cenazesine gidememek hala açık bir yara kalbinde.

"Babam imzalı fotoğrafımı hep başucunda saklarmış" diye anlatıyor. "O gün de anneme iyi olmadığını söylemiş, çorba istemiş. Elinde benim fotoğrafımla uyuyakalmış, bir daha da uyanmamış".

Annesi hastalanınca bir kez daha aynı acıyı yaşamayı reddediyor, Türk vatandaşlığından feragat edip 19 yıl sonra dönüyor ülkesine. Annesini alıp Londra'ya dönüyor, bu şehirde hiç huzur bulmayan Toma Malikyan sekiz ay sonra vefat ediyor. Hem annesini hem anayurdunu kaybediyor aynı zamanda.

Antonius ve Kleopatra provalarına gelip giderken yeniden Türkiye'de yaşama fikri doğuyor zihninde. Özlediğini biliyor ülkesini. Önce askerliğe elverişsiz olduğuna dair rapor alıyor, sonra da vatandaşlığını.

Artık burada. Topraklarında. Dizilerde de oynuyor sinema filmlerinde de. Yozgat Blues, Saroyan Ülkesi, Şarkı Söyleyen Kadınlar, Kesik... Hayatını İstanbul-Londra arasında dengelemiş, tahterevallinin keyfini çıkarıyor. 2014'te Daily Sabah'a verdiği söyleşide "Burada kalsaydım papaz olacaktım" diye anlatıyor; "Türkiye'ye döndüğümde Patrik Aram Ateşyan 'İyi ki aktör oldun. Aksi takdirde bu koltukta sen oturuyor olacaktın' demişti." Ve itiraf ediyor: "Keşke papaz olsaydım dediğim zamanlar da oldu".

İnsan ömrü bir keşkeler balosu. O baloda "keşke"ler "iyi ki"lerle dans ettiği sürece Kevork Malikyan'ınki gibi zengin hayatlar çıkıyor ortaya. Çok yaşasın. Sahnede nice yılları olsun.

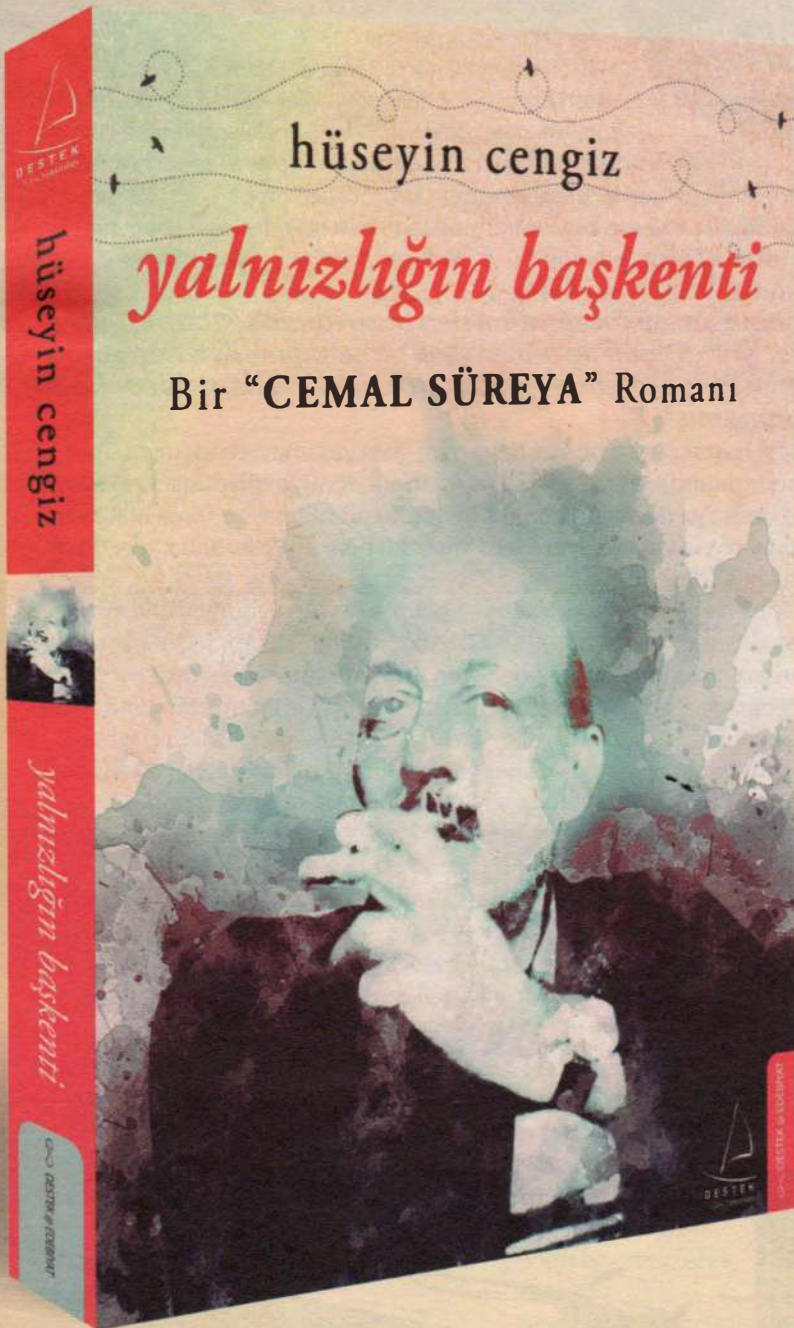
"Bir papazın ya da bir aktörün işi nedir? İletişimdir. İletişim de dille olur."

hüseyin cengiz
yalnızlığın başkenti

Bir “CEMAL SÜREYA” Romanı

“Aşk meşru bir şey olamaz.
O da şiir gibi meşrulaşınca ölür.”

“Şiirin Efendisi” Cemal Süreya’nın tren vagonundaki sürgünlüğüyle başlayıp Darphane müdürlüğüne uzanan çalkantılı hayat hikâyesinin bilinmeyen yönlerini bir solukta okuyacaksınız.

Üvey anne zulmünden kaçarak yeni bir yaşam kuran Süreya’yı, “Üstü kalsın” diyecek kadar yaşamaktan vazgeçiren neydi? Çok sevdiği oğlu mu?

Aşkları, ayrılıkları ve yalnızlığıyla sıra dışı bir şairin fırtınalı denizinde yüzmeye hazır mısınız?

AH FM

“BURADA HÜZÜN KONUŞUR”

lyi akşamlar AH FM'in sevgili dinleyenleri. Yine dertten derde koşacağımız, birbirimizin iç çekişlerini, hıçkırıklarını dinleyeceğimiz, gah üzülp gah yutkunup kalacağımız bir "Birlikte Üzülelim" programına daha hoş geldiniz. Aramızda radyolarını yeni açanlar ve programımızla ilk kez karşılaşanlar olabilir. Şu anda içinizden "Benim derdim bana yetiyor, bir seninki eksikti," dediğinizi duyar gibiyim. Demeyin. Başkasının sevincine dedem de sevinir, biz burada aleni keder ortaklığı yapıyoruz. Zaten bu yıl beşinci senesini doldurduğumuz "Birlikte Üzülelim" in bu kadar çok tutmasının sebebi de bu. Başarımızı interaktif üzülmemizden alıyoruz. Baya etkileşim içindeyiz yani. Bazen birbirimizi dinleyip "Beh arkadaş, adamda ne dert varmış, biz gene iyiyiz," diyoruz. Bazen "Ne çekmiş be kardeşim," diyoruz. Bazen "Aynı ben, ama ben bu kadar güzel üzülelemiyorum," diyoruz.

İç karartıcı yayın akışımıza sadık kalabilmek için müsaadenizle akşamın konusunu açıklamak istiyorum. Efendim bu akşam "dünyanın en acı isteklerini" konuşacağız. Bilirsiniz işte, istekler hep güzeldir. Yeni araba, yeni ev, yeni aşk, terfi, çocuk, para, sağlık... Acı çekenler klişe mutluluklardan uzak dururlar. Buyurun, bu akşam sizin acı isteklerinizi dinleyelim. Program süremiz kısıtlı olduğundan sadece tek canlı bağlantı alabileceğimiz sevgili dinleyenlerimiz. Canlı bağlantılardan sonra yürek dayanmıyor, kesmek zorunda kalıyoruz çoğu zaman programı. Teknik masadaki arkadaşlarımız bir canlı yayın bağlantımız olduğunu söylediler. Ne çabuk aradın yahu? Elinde derdin bekliyor muydun?

- Aloo, kiminle dertleşiyorum?
- Merhaba abi, ben Sibel.
- Sibel nereden arıyorsun bizi?
- Eskişehir'den arıyorum abi. Biz ailecek dinliyoruz Birlikte Üzülelim'i. Hiç kaçırmayız, annemle birlikte, her gece karşılıklı dinleyip dinleyip ağlarız. Aslında biz her gece arıyoruz, ama bir türlü düşüremiyorduk. Bu gece şansımızı tekrar deneyelim dedik. Birden canlı yayına bağlanınca heyecanlandım ben. Annem ben konuşurum bağlan sen, dedi.
- Annen yanındaysa, onu alalım yayına.
- Merhaba evladım, Sibel'in annesiyim, Hicran ben.
- Merhaba Hicran Hanım. Bu akşamki konumuz "acı istekler." Bize hepimizi kahredecek bir acı istekte bulunabilecek

misiniz?

- Yeterince kahredici olabilir mi sizin için bilemedim şimdi ama hadi bir şansımı deneyeyim. Ben kahroluyorum her gün, belki size de bir tesiri olur. Evladım ben yavrumu kaybettim. İki sene önce verdim toprağa. Böyle boylu posluydu oğlum, görsen dağ gibiydi. Hani bunu kimseler düşüremez dersin. Nasıl iyi, haza beyefendi bir oğlan. Öğretmendi, Ankara'da, Bir gün eve geldi. Hiç beklemiyoruz ama. Sürpriz yapmış bize. Babasıyla şaştık kaldık. Ama bunun beti benzi atık. Yavrum iyi misin, falan demeye kalmadı, anne geç otur salona dedi. Amcanla göz göze geldik, dedik bunda bir hal var, ama dur bakalım.

ci
er klişe
klardan
ak
rlar.

Neyse çok uzatmadı lafı.
"Anne ben kansermişim,
beni kurtarın" dedi.
Yavrum dizlerimin bağı
çözüldü, kalkamadım,
sarılamadım, gömüldüm
kaldım koltuğun içine.
Yok oldum sanki oracıkta.

Değildir oğlum dedim, kolay mı öyle kanser olmak hemen, gripsindir annem, üşütmüştündür dedim. Kalktım çorba yaptım hemen. Sıcak sıcak, dedim. İç. Anneler inanmıyor evladım, yedi düvelin doktoru gelse inandıramıyorlar yavrularının hasta olduğuna. Gittik doktorlara. Hacettepe'de çok ünlü bir profesör var, Nezih Hoca, belki duymuşsunuzdur. Ona gittik. Geç kalmışsınız dedi, yayılmış her tarafa. Sattık savdık her şeyi. Sök canını tak deseler, söküp yavruma takarım ama, yok. Gitmediğimiz yer, denemediğimiz ilaç kalmadı. Kurtaramadık. Gitti yavrum. Cenazesinde yüzümü yolmuşum hep tırnaklarımla. Şimdi çocuklar falan görünce beni korkuyorlar, yüzüm hep yol yol tırnak izi. Geçmedi kaldı izler. Aynaya baktığım her gün, kendimi gördükçe onun gidişini görüyorum sanki o izlerde. Evladım, ben seni niye aradım? İki yıl oldu oğlum gideli. Bu dünyadan ümidi kestim zaten de öbür dünyayı bekleyecek kadar da mecalim yok. Hani tek isteğim; bir kerecik olsun rüyama girse... Uyku uyuduğum falan da yok ama. Hani öyle daldığım bir sıra falan, rüyama giriverse. Görsem. İyi mi? Görsem, öyle uyansam. Daha acı istek var mıdır bilemedim evladım. Daha fazla konuşamayacağım.

- Teşekkür ederim Hicran Hanım,
yeterince yaktınız... Mümkün mü
bilmiyorum ama hepinize iyi geceler,
Birlikte Üzülelim'in sevgili dinleyenleri,
sizleri yürek sızınızla baş başa
bırakıyorum.

**Acı
çekenler klişe
mutluluklardan
uzak
dururlar.**

**hangi film,
hangi sahne?**

Sercan Badur

A Single Man / 2009

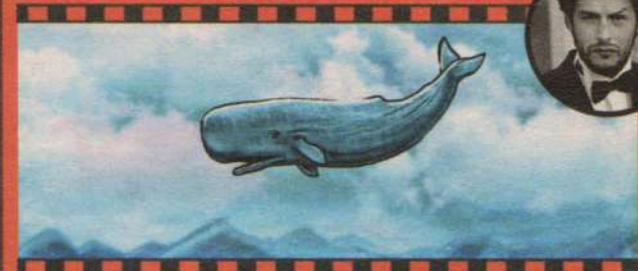
Yönetmen: Tom Ford Senarist: Tom Ford, David Searce

Hakan Kurtuş

The Dark Knight / 2008

Yönetmen / Senarist: Christopher Nolan, Jonathan Nolan

Firat Albayram

The Hitchhiker's Guide To The Galaxy / 2005

Yönetmen: Garth Jennings Senarist: Douglas Adams, Karey Kirkpatrick

Ataol Behramoğlu

furuğ ferruhzad

RÜZGAR BİZİ GÖTÜRECEK

Benim küçük gecemde
Rüzgar ağaçların yaprağına son kez süre tanıyor
Benim küçük gecemde viran olmanın korkusu var

Kulak ver
Karanlığın esintisini duyuyor musun?
Ben garipçe şu talihime bakıyorum, ümitsizliğe alıştım

Kulak ver
Karanlığın esintisini duyuyor musun?

Gecede, şu an bir şey geçiyor
Ay kızıl ve karmaşık
Ve her an düşme korkusu yaşanan bu damda
Bulutlar yaslı kalabalıklar gibi
Sanki yağmurun yağacağı anı bekliyor

Bir tek an
Ondan sonra hiç
Bu pencerenin arkasında gece titriyor
Ve yeryüzü
Geri kalıyor dönüşünden
Bu pencerenin arkasında bir bilinmeyen
Beni ve seni bekliyor

Ey baştan ayağa yeşil olan sen
Ellerini, yakıcı hatıralar gibi benim aşık ellerime bırak
Ve dudaklarını, sıcak bir his gibi senden benim aşık
dudaklarımın okşayışlarına teslim et

Rüzgar bizi kendisiyle götürecektir
Rüzgar bizi kendisiyle götürecektir

(Türkçesi: Haşim Hüseyinşahi)

- Sevgili, unutulmaz Onat'a özlemle -

Çok yıllar önce, yanlış anımsamıyorsam 1960'ların sonlarına doğru okumuştum Furuğ Ferruhzad'ın "Yeryüzü Ayetleri" adlı şiirini, Onat Kutlar ve Celal Hostovşahi'nin olağanüstü güzel çevirilerinden:

*O zaman
Güneş soğudu
Ve bereket topraklardan gitti
Ve çöllerde yeşillikler kurudu
Ve balıklar denizlerde kurudu
Ve toprak
Ölülerini kabul etmez oldu artık.
(....)
Mağaralarında yalnızlığın
Uyumsuzluk doğdu
Afyon ve esrar kokusuyla kan
Başsız çocuklar doğdu
Gebe kadınlardan
Koştular mezarlara sığındılar
Beşikler
Utançlarından*

Akl almaz bir karabasan ortamıydı bu. Akl almaz, dayanılmaz, derin bir karamsarlık:

*Güneş ölmüştü
Güneş ölmüştü ve yarın
Uslarında küçük çocukların
Yitik, belirsiz bir kavramdı
Defterlerine sıçrayan kapkara
İri bir mürekkep lekesiyle
Anlatıyordu çocuklar
Tuhaflığını bu eskimiş sözcüğün*

O günden sonra zihnimden silinmedi bu dizeler.

O sırada başka şiirini bilmiyordum ve hep merak edip durdum bu neredeyse gizemli dizelerin şairini ve başka şiirlerini.

Kimdi bu Furuğ?

Uzun şiirin yayınlandığı dergide biyografik bir not vardı büyük olasılıkla ama ya dikkatimi çekmemişti ya unutmuşum.

Onun çağdaş İran şiirindeki en büyük "kadın şair" olduğunu sonradan öğrenecektim...

Sonra "Sonsuz Günbatımında"yla başlayarak şiir kitaplarının birbiri ardına dilimize çevrilip yayınlanmasıyla yakından tanıdık bu büyük şairi ve trajik yazgısını.

Şair, ressam, sinema ve tiyatro oyuncusu ve yönetmeni Furuğ 5 Ocak 1935'te Tahran'da doğmuş, 13 Şubat 1967'de yine Tahran yakınlarında bir trafik kazasında yaşamını yitirmişti.

Onu çağdaş İran (ve bence dünya) şiirinin en önemli şairlerinden biri yapan şiirlerinin yanı sıra, 33 yıllık yaşamına iki de film sığdırmış; bunlardan ilki, 1962'de yaptığı "Bir Ateş" adlı belgesel filmi İtalya'da "Belgesel Filmler Festivali"nde birincilik ödülü kazanmış, 1963'te yaptığı "Kara Ev" "Ober Havzen Film Festivali"nde en iyi film ödülü almıştı.

"Sonsuz Günbatımında"yı, "Soğuk Mevsimin Başlangıcında", "Yaralarım Aşktandır" ve "Bir Başka Doğu" adlı şiir kitapları izledi. Sonrasında da çeşitli çevirmenlerce dilimize çevrilen şiirleri farklı

adlı seçkiler olarak yayınlandı.

Bu büyük, sevgili şairin etkileyici gücü, öncelikle tutkulu söyleşinden, hayata tutku dolu bağlılığından geliyor:

*Bütün gün gözlerimi diktim
Gözlerine yaşamın*

(Yeşil Düş)

Ve bu hayatın yaşanılmaz kılınısıyla ilgili gözlemlerinin hakikiliğinden ve gözüpekliğinden:

*Sanki ilk gülüşünde
Yaşlanıp gitmiştir bir çocuk...*

(Gece Görüşmesi)

*Koyu renk mendiliyle yasanın,
bağladıklarında*

Aşkımın çocuksu gözlerini

(Pencere)

Hayatın yaşanılmaz kılınışının toplumsal nedenleri belirgindir Furuğ Ferruhzad'ın şiirlerinde. Fakat kimi yerde bu, daha da öte, evrensel, varoluşsal bir çığığa dönüşüyor:

*Ve işte senden daha yalnız değil mi
Ayaklarının altında titreyen yeryüzü*

(Pencere)

Mektuplarından, kendisiyle yapılmış söyleşilerden ve 1956 yılında yaptığı bir "Avrupa Yolculuğu"nun "Bir Başka Diyarde" başlıklı "anı"larından oluşan "Dünya Sevmek İçin Çok Küçük" başlıklı bir kitabı da yayınlandı yakın zamanlarda. (Gri Yayınevi, derleyen ve çeviren K. Karabulut)

Özellikle "anı"larda özgün ve dokunaklı bir anlatı tadı duyumsanıyor...

Onlarda Furuğ'un çok yönlü yeteneğine tanık olduğumuz gibi, bir Doğu toplumunda özgür kimlikli bir kadın olmanın ne anlama geldiği, bunun için nasıl bir bedel ödemek gerektiği de görülüyor.

Bedenini, kimliğini, benliğini "keşf"e çıkmış bir genç kadın...

Sadece kendi ülkesinin değil, dünyanın ve belki tüm uzayın

"yabancı"lığında, yapayalnız...

Tek amacı, "kendi" olmak...

Bir sonsuz gün batımında...

**Sadece kendi
ülkesinin değil,
dünyanın ve
belki tüm uzayın
"yabancı"lığında,
yapayalnız...**

julius caesar

İlkini yazmakta olduğum ve sürdüreceğimi umduğum bu dizi-yazılarda oyunları konu edineceğim.

Okuduklarımı yeniden, okumadıklarımı ilk kez okumak üzere Shakespeare'in Türkiye İş Bankası Yayınları klasik dizinde yayınlanan oyunları kitaplığının raflarından birinde epeyce zamandır sıralanmış duruyor.

Geçen yıl bir Macbeth izlencesinden sonra bu oyunu kim bilir kaçınıcı kez bir daha okudum. Yine epeyce zaman önce Cumhuriyet'teki köşemde Shakespeare'in bu sanırım ölümsüz denebilecek oyunu üzerine bir de yazım yayınlanmıştı.

Fakat bu yazımın konusu Macbeth değil. "Shakespeare Okumaları" başlığı altında tasarladığım bu yazı dizisinde, onu belki bir daha okuyarak daha sonra yazacağım...

Kısa süre önce de Hamlet'i yine kim bilir kaçınıcı kez okudum. Hamlet üzerine de daha sonra yazacağım... "Shakespeare Okumaları"nın ilk yazısı ise, kısa süre önce ilk kez okuduğum Julius Caesar olacak...

Shakespeare, bütün dünya yazarları arasında ve yaşadığı yüzyıldan bu günlere, büyük olasılıkla üzerinde en çok düşünülmüş, yapıtları en çok sahnelenmiş, hakkında en çok yazılmış yazar olmalı. İnanılması güç bir yazgı. Bir mucize adam. Bir efsane. Aynı zamanda da mucize adamın ne zaman, nerede yaşadığı, oyunlarını ne zaman yazdığı ve bu oyunların ilk kez ne zaman sahnelendiği biliniyor. Bununla birlikte efsane yine de tam olarak aydınlatılmış değil. Asıl Shakespeare, o bilinen kişi mi, yoksa bu adla yazan bir başkası mıydı? Doğrusu, bu beni pek de ilgilendirmiyor. Elimizde, aynı kalemde, aynı akıldan çıktığı hemen hemen kesin, bir oyunlar toplamıyla harika bir soneler toplamı var. Ben, ilkin yazmakta olduğum ve sürdüreceğimi umduğum bu dizi-yazılarda oyunları konu edineceğim.

Hakkında kitaplıklar dolusu yazılmış muazzam bir edebiyat yaratıcısı hakkında yeni bir şey söylemek mümkün mü? Kuşkusuz, hayır.

Zaten böyle bir amacım da yok.

Öyleyse ne ve nasıl yazmalıyım bu yapıtlar konusunda. Tasarladığım şey, oyunları okurken gerek içerik gerekse dil ve anlatım özellikleri bakımından aldığım notları, olabildiğince bir kurgu içinde fakat daha da çok serbest çağrışımlarla yazıya dökmek.

Buna Julius Caesar'la başlıyorum.

Beni şaşırtan ilk şey, Marcus Brutus'un hain falan olmadığıydı. Tersine, tirana, tiranlığa karşı bir özgürlük savaşçısı çıkıyor karşımıza... **Bu anlamda, edebiyat tarihinin en çok haksızlığa uğramış oyun kahramanı olduğu bile söylenebilir.**

Çevirmeni Sabahattin Eyüboğlu olan elimdeki oyunun giriş yazısı ve önsözünü yazan Cevza Sevgen, hem bu oyun hem genel olarak Shakespeare'in oyun yazarlığı konusunda verdiği değerli bilgiler arasında Brutus karakterinin çelişik yönlerine de değiniyor. Komplonun lideri Cassius'un Brutus'ü lider olarak öne çıkarmasının nedeni halkın bu soylu Romalıya duyduğu sevgidir.

Dürüst ve yiğit bir insan fakat aynı zamanda da insanlara güven duyma konusunda fazlaca iyimser bir kişidir Brutus. Onun kişisel trajedisinde 'başarıya ulaşmak için yiğitlik, kahramanlık, dürüstlük gibi erdemlerin yeterli olmadığını görüyoruz...

Girişilecek eylemin zamanlaması konusunda doğru karar vermek de önemli...

Bence Julius

Caesar'dan çıkarılabilecek önemli bir derstir bu...

Dürüst, yiğit Brutus'e karşı, oyunun yiğitlikte ve dürüstlükte belki ondan geri olmayan Antonius, Cassius gibi kahramanları

duygularından çok akıllarıyla hareket eden kişilerdir.

Antonius'un halka seslenirken önce başta Brutus olmak üzere Caesar'ın katillerini över gibi yapıp konuşmasının akışında halkı onlara karşı ayaklandırması, bir konuşmayı kısa sürede tersine çevirmeyi başarmanın mükemmel bir örneğidir...

Julius Caesar'da işlenen başlıca konularının en önde geleni, doğal olarak, tiranlık konusudur.

İkinci perdenin birinci sahnesinde Brutus'un bu konuda söyledikleri başlı başına bir öğretici değerindedir. Taç giymek isteyen Caesar'ın neden öldürülmesi gerektiğini şöyle açıklıyor Brutus:

Ölmesi gerekiyor, başka yolu yok./Benim hiçbir çıkarım yok ona saldırmakta/Halkın yararından başka.

Taç giymek istiyor;/Ne değişiklik yapar onda bu, kestirmek mesele./Karayılanı parlak günler çıkarır ortaya;/Adımını sakınarak atar insan o günlerde./ Taç giydirmek ne demek?Zehirli bir ok/Vermiş oluyoruz eline: Dilediği zaman/Bela kesilebilir başımıza bununla./Büyüklik ne zaman kötüye kullanır kendini/Vicdanı devlet gücünden ayırdığı zaman./Doğrusu bu güne dek görmedim Caesar'ın/Aklından çok tutkularından yana gittiğini./Ama herkesin bildiği denenmiş bir şeydir./Aşağıda olanların yükseklerdedir gözü;/Merdiven çıkanın yukarıya çevrirtir yüzü;/Ama son basamağa ulaştı mı bir kez/Merdivene çevirir sırtını, bulutlara bakar,/Hor görüp birer birer çıktığı basamakları.

Şimdi şu satırları yazarken elimdeki kitaba arada bir göz attığımda, okuduğumda bende iz bırakmayıp da şimdi neredeyse her sayfada

dikkatimi çeken sözler, tiratlar çıkıyor karşıma... Bu nedenle de Shakespeare ezberleyen oyunculara imrenmemek elde değil.

Korku, ölüm, aşk, dostluk, kin, kader, cesaret... İnsanı ilgilendiren hemen her konuda bilgece saptamalar, çarpıcı benzetmeler...

Bunlardan iki küçük örnekle tamamlayayım bu yazıyı...

"Her köle kendi avucunda taşır

Kendi köleliğinden kurtulma gücünü"

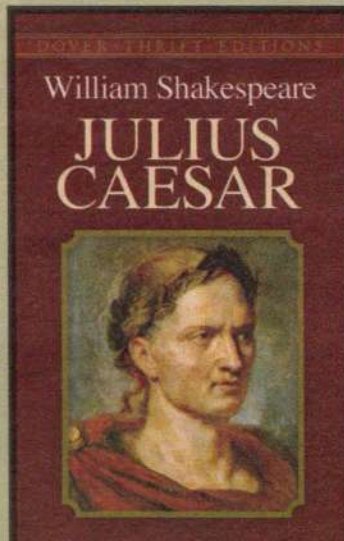
(Casca, perde 1, sahne 3)

**"Korkaklar ölmezden önce ölüp dururlar
Yiğit olan bir kez tadar yalnız ölümü"**

(Caesar, perde 2, sahne 2)

**"Korkaklar ölmezden önce ölüp dururlar
Yiğit olan bir kez tadar yalnız ölümü"**

Dilan Bozyel

'deniz kaplumbağalarına fısıldayan kadın'

Geçtiğimiz yaz yaşam keşif yolculuğuna çıkıp şehirden uzaklaştığımda kameramı başka dünyalarla tanışmaya hazırlamıştım. Ege'den Akdeniz'e doğru kıvrılırken ayaklarım, İztuzu'nda bir barakanın önünde mola verdim. Londra, Essex'de 1922 senesinde doğan ünlü bir petrol mühendisinin kızıyla 2017'de Dalyan'daki barakasinda tanışma hikayem böyle başladı. Gençliğinde opera şarkıcısı olmak için aldığı eğitimlerden sonra bir dönem dünya jet sosyetesinde yer alan June Haimoff, İsviçre'de yaşadıkten sonra satın aldığı bir balıkçı teknesiyle Ege'ye doğru yola çıkmış. 1986'da tatil için geldiği İztuzu Plajı'nda teknesinde ve kendi hazırladığı barakasinda yaşamaya karar veren Bayan Haimoff, sahilde zaman geçirdiği gecelerde sahile yumurtalarını bırakmak için çıkan Caretta Caretta'larla tanışmış.

Bir süre deniz kaplumbağalarıyla ilgili bilgi toplamaya başlamış. Nesli tükenmeye yüz tutmuş deniz kaplumbağalarının Akdeniz'e dönene dek geçirdikleri zaman ile büyüleyici bilgilere sahip olduğu dönemde İztuzu Sahili'ne otel yapılacağı haberi çıkınca, June Haimoff yani yörenin onu adlandırdığı şekliyle "Kaptan June" kolları sıvamış. O dönemin cumhurbaşkanı Turgut Özal'la görüşmeler yapıp, Özel Çevre Koruma Kurumu'nun kurulmasında önemli rol almış ve otel fikrinin önüne geçmiş. Bu başarılı mücadelesi dilden dile dolaşırken "Kaptan June ve Kaplumbağalar" isimli kitabı İngiltere ve Türkiye'de geliri deniz kaplumbağaları yararına satışa çıkmış. Bir süreden beri Kaptan June

barakasının

yanında kurulan Deniz Kaplumbağaları Rehabilitasyon Merkezi (DEKAMER) ile işbirliği içinde faaliyet göstermekte; sağlık sorunları olan deniz kaplumbağaları tedavisinde, yumurtlama ve yavru deniz kaplumbağaların denize sorunsuz şekilde ulaşmasıyla ilgili ciddi çalışmalar yapılmakta. Haimoff'un ismi sadece Türkiye'de duyulmamış; Birleşik Krallık Kraliçesi II.Elizabeth tarafından düzenlenen "Britanya Onur Listesi"nde 2011 yılında yer almış.

Yolculuğum sırasında kameramın nice insanın hayalini süsleyen hayatı geride bırakarak deniz kaplumbağaları için 27 yıldır savaş veren bir kadını fotoğraflamasından ötürü kendimi şanslı hissettim. Lakin bu yalnızca deklanşör hızında bir şans değildi. Üstelik keşif yaptığımız yıllar ve yollar da sadece bana, bize özgü değildi. Biz insanlardan çok daha uzun süre yaşayıp, gezegenin sularında uzunca yollar yapan ve nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya kalan deniz kaplumbağaları için bundan sonra ben de Kaptan June'un tayfasında henüz heyecanlı bir miço olarak görev almak için kollarımı sıvadım. Bu satırlar ise benim sizlere bir çağırım olsun istiyorum. **Bir kameranın ışığında yola çıkın, ayaklarınızı İztuzu'na çevirin ve Kaptan June'un mavi barakasina gidin.** 94 yaşındaki Kaptan June'la tanışıp, deniz kaplumbağalarının insan hayatını ne kadar güzel şekillendirdiğini kaptanın gözlerinde görün ve bir insanın deniz kaplumbağalarının hayatını ne kadar güzel şekillendirebileceğini siz de bu tayfaya dahil olarak şahit olun.

Melda Özer

aşkın düşmanı

Hayatın içinde bazı beklentileri karşılamak zorunda hissediyoruz kendimizi çoğu zaman. İyi bir hayat klişesi, hemen gözümüzün önüne iyi bir ev, iyi bir iş, iyi bir araba resimlerini getiriyor. Elbette ki bu arada, iyi bir eş ve çocuklar da tabloda yerini almak zorunda. Gerçekte bizi neyin mutlu edeceğini düşünmeden, belki de hiç bilmeden, dolap beygiri gibi beklentileri karşılamaya adıyoruz kendimizi ve bütün enerjimizi bu yöne akıtıyoruz. Üstelik bu yüksek beklentiler en fazla da ailemiz ve en yakınlarımız tarafından şekillendiriliyor. Bu delice koşturma, bazen hayatın kahkahalarıyla kesiliyor ve hiç beklenmedik bir hastalık, bir ekonomik kriz, yeni bir aşk, suyun akışını tümüyle değiştirebiliyor ve yaptığımız tüm planlar suya düşebiliyor. Fark ediyoruz ki içe değil dışa yönelmek son derece aldatıcı. Nazlı genç ve güzel bir kız. Bir yazılım firmasında çalışıyor. Çalıştığı şirketin alt katındaki firmada çalışan genç bir mühendise, Eren'e

aşık oluyor. Aşk karşılık buluyor ve Eren de ona aşık olduğunu söylüyor. İlişki başlıyor, bir sene sonraysa aileler tanışıyor. Klasik prosedürler, söz kesmeler, nişan ve tanıştıktan yaklaşık iki sene sonra evleniyorlar. Aileler memnun, her şey yolunda, ikisi de çalışıyor ve oldukça iyi para kazanıyorlar. Sıra geliyor 2+1 bir ev sahibi olmaya. Boşuna kira vermeyelim, kira öder gibi kredi ödeyelim kısmına. İyi bir sitede bir ev bulunuyor, peşinat için aileler destek oluyor ve gençler kendi evlerinde oturmaya başlıyor. Bu arada 7 senelik evlilik, -ailelerin de sıkça sorgulamasıyla- bir bebekle bütünleşiyor ve istenen tablo tamamlanıyor. Arda bebek dünyalar güzeli bir oğlan. İki ailenin de sevgilisi. Her şey yolunda derken Arda iki yaşına bastığında, haber gündeme bomba gibi düşüyor.

Nazlı ve Eren boşanmaya karar vermişler.

Nazlı çok güzel bir kız, Eren çok yakışıklı, Arda bebek takvimlere kapak olacak kadar sevimli. Her şey o kadar yolunda görünüyor ki... Aileler krizde. Herkesin dilinde aynı soru; Neden? Fazla açıklama yapmadılar. Açıklama olarak kırık dökük bir "anlaşamadık" döküldü dudaklarından. Kaliteli bir boşanma oldu. Boşanmanın da kalitelisi olabiliyormuş demek! Arda'nın velayeti Nazlı'ya verildi. Ben, benzer hayatlara daha önce de şahit oldum. Aynı evde yaşayan ve iki yabancı olan insanlar. **Toplumsal beklentileri için yaşayınca, "ben" olamadan "biz" olunca insanlar, bir süre sonra yabancılaşıma başlar.** Aşk, bir kum saatindeki kum taneleri gibi yavaş yavaş aşağıya iner ve azalır. Kalp bu gidişatı beyinden çok daha önce anlar, çırpınır, çırpınır ama onu dinleyen olmaz. Alışkanlıklar birbirinden ağır ağır uzaklaşan tarafların gözlerine perde indirir. Kayıtsızlık canavarının büyümeye başladığı fark edilmez. Aynı evde yaşayan, konuşmayan, kavga bile etmeyen, birbirine dokunmayan, birbirlerinin gözlerine bakmayan, erken kalkma bahanesiyle yatağın iki ucuna kıvrılan insanlar çıkar ortaya. Oysaki bize nasıl para kazanacağımızı öğretmek yerine sevmeyi öğretebilirlerdi ve bu bizim hayatta en çok işimize yarayacak ve bizi biz yapacak şey olurdu. Erich Fromm'un "Sevme Sanatı" adlı kitabında yazdığı gibi; sevgi, doğru kişiyle karşılaştığımız zaman aniden ortaya çıkmaz. Sevmek bir sanattır ve tüm sanatlar gibi özene ve emeğe ihtiyaç duyar. Sevmeyi bilmeyen bir kişi asla sevmeyi. Nazlı ve Eren ayrı hayatlar kurdular. Eski gibi ışıltılamıyor gözleri. Daha durgun ve hüzünlü gibiler. Çocuklarını sevgi dolu yetiştirmeye ve boşanmanın yaralayıcı etkilerinden korumaya çalışıyorlar. Oysaki ne kadar aşıktilar birbirlerine.

Ne kadar genç ne kadar umutlu ve ne kadar cesur.

Ama aşk sıradanlığa gelemmez, hoyratlığa gelemmez, ihmale hiç gelemmez.

Buhar olur uçar, uçar, uçar, hiç hissettirmeden başka kalplere konar.

Aşkın düşmanı nefret değil, kayıtsızlıktır!

Bize nasıl para kazanacağımızı öğretmek yerine sevmeyi öğretebilirlerdi.

Nilay Örnek

"türkiye'nin varlıklı aileleri resmi kapiş kapiş alır ama halı sevmmez"

Şöhreti Türkiye'yi aşan resim koleksiyonunun yanı sıra cam eser, gemi maketi ve gemi eskileri de bir araya getiren İzmirli işadamı Lucien Arkas'la halı koleksiyonunu konuştuk.

Gazeteci milleti kolay kolay hayran olmaz; olmamalı yani... Ancak tanıdıkça, sanata ve emeğe saygısını gördükçe, Türkiye ve İzmir'e katkısını izledikçe takdir ettiğim, hafif hayranlık da beslediğim, arkadaşlık kurmak istediğim insanlardan biri oldu Lucien Arkas.

İçinde çok değerli tabloların yanı sıra, halılar, cam eserler, gemi maketleri ve gemi eskileri de dahil 1300 parçanın üzerinde eser olan Arkas Koleksiyonu da, Türkiye'nin en önemli koleksiyonlarından. Hazır, Lucien Bey, Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde açılan ve bu ay da ücretsiz olarak görülebilecek "Arkas Koleksiyonu'nda Kumkapı Halıları Sergisi" için İstanbul'a gelmişken buluştuk. 16. ile 20. yüzyıl arası önemli örnekler içeren Arkas Halı koleksiyonunu konuştuk.

✕ Nasıl başladınız halı koleksiyonu yapmaya?

Halı kültürü ve sevgisi ailemden geliyor. Dedemi şark odasında nargile içerken hatırlarım. Ailemden kalma halıları 90'lı yılların başından bu yana aldığım antika halılarla zenginleştirdim. Spesifik Kumkapı halılarını bakarsak 24 senedir onlarla ilgiliyim. Ama ondan da evvel Uşak halıları mesela ailemden vardı. Eskiden Hereke alırdım, bütçe imkân verdikçe daha eskilere de yöneldim. 300'ü aşkın halım var, bu işin sonu yok...

✕ Bu kadar koleksiyon arasında gözdeniz hangisi?

Başta resim var, halı ve cam var. Heykel de var ama... Heykelin teşhir problemi, halının da limiti var, eskiden senede 3 halı bulurduk, şimdi senede bir adet bulursam ne âlâ. Tabii resim ilk göz ağrım. Ancak bakarsanız Türk resmi müzayedelerde kapiş kapiş gider ancak Türkiye'nin varlıklı aileleri halı sevmmez.

✕ Sizin sevme nedeniniz ne?

Aileden ilginin yanı sıra... Halı Anadolu mirasıdır. O halılara sahip çıkmak şart. Bizim insanımız o haliya değer vermiyorsa yabancılardan bunu bekleyemeyiz. Avrupa'nın pek çok yerinden halılarımızı memlekete getirdim, buradaki halılardan korumaya aldım. İki, üç nesildir halı yapan bazı ustalara yeni ipek halılar da yaptırıyorum ki bu sanat, zanaat sürsün; yoksa bitiyor. Bana göre de en güzel halılar bu topraklarda üretilmiş.

✕ Cumartesi günleri bir halı bakma seansınız olduğunu konuşmuştuk önceleri, hâlâ böyle mi?

Oğlumun arkadaşı var, babası halıcı; Altuğ Önder... Ona "Bana ya Feshane, ya Kumkapı ya da Hereke bulacaksın" dedim. Onun mesleği ya, daha çok rastlıyor, bulunca birlikte bakıyoruz, böyle böyle 25 yıldır birlikte çalışıyoruz. Sonra Avak çıktı karşıma (Kumkapı halı ustası Avak Şirinoğlu), "Talep yok artık ben bu işi yapamayacağım" deyince şimdi ona da yaptırıyorum, buradan halı alıyorum, yurtdışındaki insanlar beni tanıdı onlardan halı alıyorum. Üstelik bizim halılarımız orada bakıyorsunuz daha iyi korunmuş.

✕ Nasıl sergiliyorsunuz halılarınızı?

İzmir'de Arkas Sanat Merkezi'nde de, burada

da sergi yaptım. İnsanlar sıkılır; hep Kumkapı halıları sergisi yapmam, belki Feshane de sergileriz ama onların boyutları çok büyük. Anadolu halılarından da bir sergi yapmayı arzu ediyorum. Normalde halıların pek çoğu evde de asılı; değiştiriyorum ara ara onları.

✕ Korunmaları, saklanmaları da zor muhtemelen...

Tabii korumak için çok uğraşıyorum. Koleksiyondaki halıların tamamı yaşlarına göre çok iyi kondisyonda. Halı rutubeti, sıcaklığı sevmez, nem ve ısı denetimli özel odalarda muhafaza ediyoruz. Bu odaların duvarlarında özel yaptırdığımız bal petekleri gibi bölmeler var, halılar üretim yeri ve malzemesine göre uygun olan bölmelerde korunuyor. Her bir halı etiketli, böylelikle envanter takibini yapıyoruz.

✕ Neler öğrenmişsinizdir bu halıları yaparken? Mesela bu Kumkapı halıları niye çok önemli?

Bir kere halı sevmeyi öğrendim, bana sıcaklık veriyor. Koleksiyon geliştikçe, yeni parçalar eklendikçe ben de tarihi çok iyi bilinmeyen bu halılar ve ustalarıyla ilgili pek çok şey keşfediyorum. Arkas Koleksiyonu Anadolu halıları ve Osmanlı saray halıları olarak iki ana tema çerçevesinde gelişiyor. Ders kitabı gibi... Anadolu halıları Uşak, Milas, Bergama, Kula, Gördes, Döşemealtı, Konya, Kapadokya, Sivas, Yahyalı, Kayseri, Çanakkale, Doğu Anadolu... Saray ekolü halılar ise Uşak, Feshane, Hereke, Kumkapı.

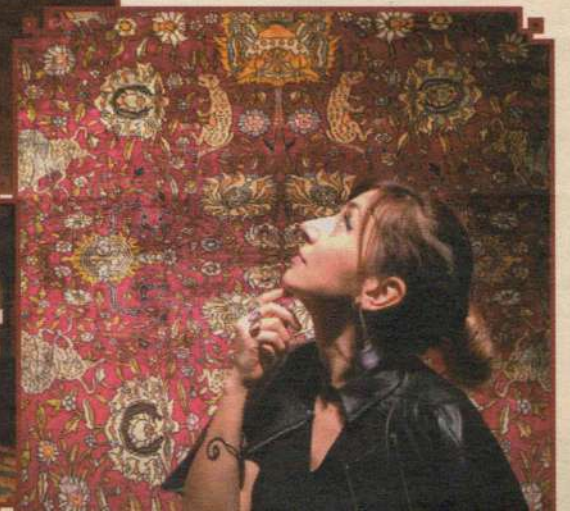
✕ Kumkapı halılarını diğer halılardan ayıran özellik nedir?

Santimetre karesinde 400 ilmek var! Dokumada gümüş iplik kullanılıyor. İpek ve gümüş birlikte kullanıldığında da halı yüzeyinde yüksek ve

alçak yüzeyler oluşuyor. Bu koleksiyonda Agop Kapucuyan'dan Zareh Penyamin'e, Tosunyan'dan Garabed Apelyan'a kadar önemli ustaların nadide örneklerini de görebiliyorsunuz...

✕ Peki sizden sonra ne olacak bu koleksiyonlar?

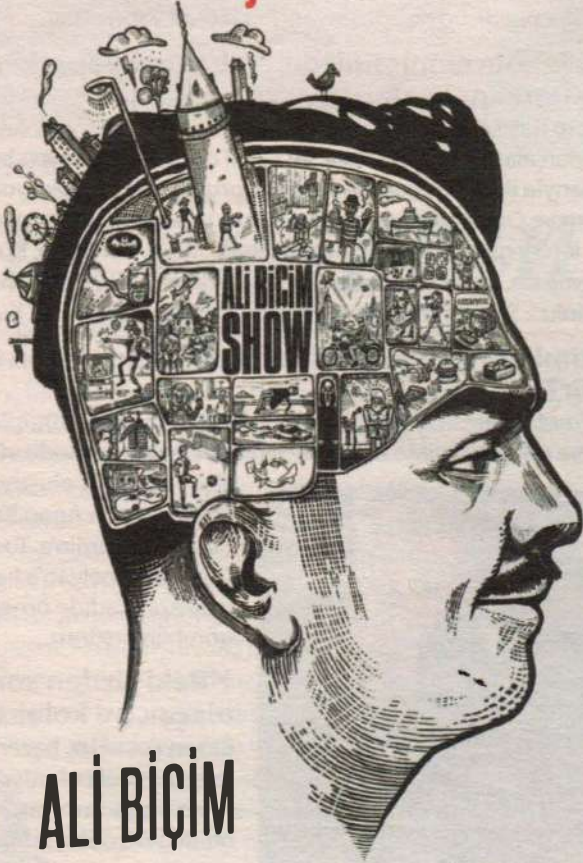
Bazen çocuklar, bazen torunlar kimin seveceği belli olmuyor. Ama benim şöyle bir şansım var; bunlar holdingin bir değeri, onlar sahip çıkacak artık.

BU NE BİÇİM HİKÂYE BÖYLE

ALİ BİÇİM

BU NE BİÇİM HİKÂYE BÖYLE

ALİ BİÇİM

INKILÂP 90.yıl

“Ali Biçim beyin loblarının ters takılmış olması, manik depresif halleri, durup dururken girdiği yüksek zekâ seanslarıyla bence ‘Gösteri Dünyası’nda beklenen adamdır. Sıkıcı hayatlarımız için, lüzumsuz sorularımız ve bunların ne yapacağımızı bilmediğimiz cevapları için...”

Okan Bayülgen

INKILÂP 90.yıl

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatih Historia • İSTANBUL / Avcılar Pelican Mall • İSTANBUL / Levent Metrocity
İSTANBUL / Acarkent Coliseum • İSTANBUL / Bahçelievler Metroport • İSTANBUL / Beykent Perla Vista • İSTANBUL / Ataşehir Migros İSTANBUL / Cağaloğlu Sirkeci
İSTANBUL / İNKILAP KIDS Acarkent • ANKARA / Atlantis City Avm • İZMİR / Balçova • İZMİR / Çiğli • BURSA / Nilüfer

Melih Anık

Çandarlı'da halk tiyatrosu deneyimi

Baştan itibaren oyuncuların kendilerini aşmak için gösterdikleri gayret ve sonundaki başarı benim için bir hedefin gerçekleşmesi demekti, başardık. Çevrede uyandırdığımız olumlu etki de yorgunluğumuza değdi.

Çandarlı, en yakın ilçeye 18, büyük ile 93 kilometre mesafesinde bir belde. Bir zamanlar ilçeymiş, en yakın ilçe Dikili'ye bağlamışlar.

Çandarlı'nın tarihi ismi Pitane. Bir kaynağa göre Pitane "suyu bol olan yer" demekmiş. Ancak beldede su sıkıntısı var. Beldenin acil sağlık ünitesi yok, itfaiyesi var. Eviniz yanarsa söndürecek kadar su var ama bedeninizi yakarsanız, şansınız varsa kilometrelerce öteden ambulansın gelmesini beklemeniz gerekecek. Çandarlı'nın kalesi var, çoğu zaman kapalı. Restore edilmiş tarihi taş ev Kültür Evi var, bazen açık bazen kapalı. Koçanlı Konağı'nın açık olduğunu ben görmedim. **Daimi açık olan ise (özellikle) kadınların yüreği.** Ben o açık kapıdan girdim.

Üç yıldır nisan-kasım arasını Çandarlı'da geçiriyorum. Üç yıldır Çandarlı'da tiyatro arıyorum. Bu yıl geldiğimde tiyatro kursu var diye duyup vaha bulmuş gibi koştum ama o zamana dek gerçekleşen 5-6 buluşmanın son toplantısına yetişmişim. Kadınlar arasında üç erkektik. "Ekim'de buluşalım" dediler ben de "Yazın ne olacak?" dedim. Başlar bana döndü "Kim bu münasebetsiz?" diye. Sonradan "münasebetsiz olmadığımı" anladılar. Onlarla yaz boyunca tiyatro çalıştık.

Yosun Konaklama, ilk çalışmalar için tesisini açtı, sahibi belediyeye olan ilişkilerimizde yardım etti. Bazı provalarımızı Kültür Evi'nde yaptık. Konferans salonunda provalarımızı ve gösterimizi yaptık. **Bize her yer tiyatroydu, parkta da çalıştık.**

Çalışmalarımıza otuza yakın (sadece üç erkek) meraklı geldi. Kaç kişiyle devam edeceğimizden emin değildim. Yazılı bir oyunu sahnelemek zordu. Hem gelenlerin tümüne dengeli rol verebileceğim oyun yoktu, hem de bazısına rol versem diğerleri dışarıda kalacaktı. O nedenle çeşitli oyunlardan tıratlar topladım, gelenlere verdim. Tıradını beğenmeyene yeni tırat buldum. Tıratları oyuncuların ağızına uyarladım, yeniden kurguladım. Amacım geleni geri çevirmemek, kaçırmamaktı. **Gönüllü yapılan bir işte hedef, oyuncuların keyif almasını ve kendi sınırlarını zorlamasını sağlamak olmalı.** Baştan itibaren oyuncuların kendilerini aşmak için gösterdikleri gayret ve sonundaki başarı benim için bir hedefin gerçekleşmesi demekti, başardık. Çevrede uyandırdığımız olumlu etki de yorgunluğumuza değdi.

Çalışmaya başladıktan sonra tıratları bir oyun formunda biçimlendirdim, ortaya "**Ben Kimim Bu Gece, tıratlardaki kadınlar**" çıktı. Bir gün bir erkek geldi, ona bir rol yarattım. Oyunun kurgusunu değiştirdim. Oyuna on gün kala bir müzisyen "Ben ne yapabilirim?" diye geldi. Hemen oyuna müzik katma kararı aldım. Oyun çıktıktan sonra oyunu bırakanlar oldu. Onların tıratlarını çıkarıp yola devam ettik. Elde ne varsa onu değerlendirdik. Konferans salonu,

tiyatroya uygun değildi. Sahnede kullandığımız kahve iskemlelerini Yosun Konaklama'nın deposundan çıkardık. Kadınlar el birliğiyle salona taşıdı. Ekibimizin erkek oyuncusu tamir etti. Pazardan kumaş alıp bulduğumuz panoları kapladık, sahnenin arka duvarındaki sinema perdesine uydurduk ve epik perde yaptık. Oyuncular, kostümelerini ve aksesuarlarını kendileri temin etti, birbirlerinin eksiklerini tamamladı. Salondaki altı spot eldeki imkânlar çerçevesinde düzenlendi. Gösteriye iki gün kala ilâve projektör bulundu.

Çalışmalarımız tiyatroyu evlere taşıdı. Provalar evlerde de devam etti. Bazen bir eş bazen bir çocuk yönetmen, eleştirmen oldu eşine, annesine. Oyun on dört farklı oyundan alınmış on beş tirattan oluştu. Böylelikle on dört farklı yazardan ve oyundan söz etme imkânımız oldu. Tıratlar farklı duyguları ifade ediyordu. Böylelikle farklı duyguları sahnede çalıştık.

Oyuncular 40 ile 70 yaş arasındaydı. Farklı sosyal gruplardan ve eğitimlerden geliyorlardı. İçlerinde önceden tiyatro tecrübesi olan yoktu ama çok iyi niyetli, çok kararlıydılar. Beldede düzenlenen resim kursuna gidiyorlardı. Onların yeteneklerini kullandık, oyunun afişini

resim tuvaline yaptık. Ortaya mükemmel bir kolaj çıktı. **Bu tuvalin bir gün Çandarlı'nın "tiyatro salonu"nda olmasını hayâl ediyorum.**

20 yıldan fazla bir süredir bu tür bir tiyatro çalışmasına tanık olmamış Çandarlı'da oluşturduğumuz oyun, bu gibi yerlerde yapılacak tiyatro için bir örnektir. Eldeki olanakların kısıtlılığına sığınmadan yapılacak bir şeyler vardır, her zaman. Her yerde "bizim

kadınlarımız" gibi fedakâr, kararlı, kafasına koyduğunu yapmaya hazır kadınlar (ve de erkekler) vardır. Ben Çandarlı'da onlardan aldığım güçle çalıştım. **Bu işi yapmış olmaktan dolayı gönlümdeki huzuru ve oyuncularımı her zaman kafamda ve kalbimde saklayacağım.**

Çandarlı "kraliçeler şehri" diye biliniyormuş eskiden. Şehrin kurucusu savaşçı kadın amazonlarmış. Pitane ismi de bir kraliçeden geliyormuş. Oyuncu kadınlarımız tarihe yakışanı yaptı. Onlar Çandarlı'da bir **öncü.** İnanıyorum ki onların açtığı yol bereketli olacak.

Nehir Ercen Aran, Bahadır Bayraktar, Nezahat Çalı, Nihan Dabanoğlu, Nafize Demirağ, Selda Emanetoğlu, Fatma Ergüzer, Nebahat Evren, İlhan Güngör, Jale Gür, Recep Kanlık, Gülendam Matran, Serpil Okçuoğlu, Mine Songüler, Semra Uçar, Barış Uyaniker'e ve ailelerine teşekkür ederim. Hayatımın en değerli armağanlarından birini verdiler bana. Bu aslında Çandarlı'ya bir armağandır. Umarım yöneticiler tiyatronun kıymetini bilir, yapılan oyunu seyrederek ve tiyatroya daha çok imkân yaratırlar.

Eldeki olanakların kısıtlılığına sığınmadan yapılacak bir şeyler vardır, her zaman.

Kim Bilir?

KAFA'ya göre

yaz, çiz, çek, paylaş! bu köşe senin!

#kafamagöre

1) 2017 Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazanan yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Haruki Murakami
- B) Margaret Atwood
- C) Kazuo Ishiguro
- D) Chuck Palahniuk

2) Latife Tekin'in basılan ilk kitabı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ormanda Ölüm Yokmuş
- B) Sevgili Arsız Ölüm
- C) Gece Dersleri
- D) Unutma Bahçesi

3) George Orwell'in ölümünden bir sene önce basılan son kitabı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hayvan Çiftliği
- B) Burma Günleri
- C) Paris ve Londra'da Beş Parasız
- D) 1984

4) Charles Dickens'ın Büyük Umutlar eserinin başkahramanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Pip
- B) Estella
- C) Orlick
- D) Clara

5) Peyami Safa'nın Server Bedi takma adıyla yazdığı ve bu sene beyaz perdeye uyarlanan polisiye kitap serisinin adı nedir?

- A) Cingöz Recai
- B) Fatih-Harbiye
- C) Canan
- D) Bir Akşamdı

6) Sait Faik Abasıyanık'ın, ölümünden sonra müzeye dönüştürülen evi hangi adadadır?

- A) Sedef Adası
- B) Büyükkada
- C) Heybeliada
- D) Burgazada

7) UNESCO'nun Courier dergisinin 1971 yılında onu Tolstoy, Dante, Cervantes düzeyinde bir edebiyat adamı olarak gördüğünü açıkladığı yazarımız aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Melih Cevdet Anday
- B) Oktay Rıfat
- C) Cahit Sıtkı Tarancı
- D) Orhan Veli Kanık

8) Behçet Necatigil anısına düzenlenen Necatigil Şiir Ödülü'nün ilk sahibi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cemal Süreya
- B) Ece Ayhan
- C) İlhan Berk
- D) Edip Cansever

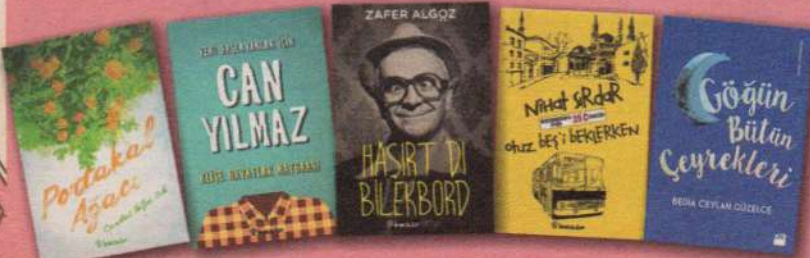
9) "Yürümek" adlı eseri 12 Mart dönemi müstehcenlik gerekçesiyle toplatılan yazarımız aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tezer Özlü
- B) Leyla Erbil
- C) Didem Madak
- D) Sevgi Soysal

10) Tolstoy'un "Mutlu aileler birbirlerine benzerler. Her mutsuz aileninse kendine özgü bir mutsuzluğu vardır." cümlesiyle başlayan ünlü eseri aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anna Karenina
- B) Savaş ve Barış
- C) Aile Mutluluğu
- D) İvan İlyiç'in Ölümü

Testi çözüp doğru cevaplarını bizeyazin@kafadergi.com'a gönderen ilk 10 okuyucumuza yazarlarımızdan imzalı kitap hediye!

Geçen ayki testin cevapları:

1-A 2-B 3-B 4-C 5-C 6-B 7-D 8-A 9-A 10-C

Kasım 2017 - Sayı: 39 - Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Aylık Yaygın Süreli Yayın - Yayıncı: KAFA Grup Yayıncılık Ltd. Şti.
İmtiyaz Sahibi: Candaş Tolga Işık Sorumlu Müdür: Mert Çanga
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut

Görsel Yönetmen: Dorukhan Varlık Tasarım: Nazlı Kaplan Kapak: Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam Grup Başkanı: Hande Gün

Adres: Koşuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kadıköy/İstanbul
Tel: (0216) 428 9 888 Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhlas Plaza No: 11/A 41
Yenibosna / Bahçelievler / İstanbul - Tel: (0212) 454 30 00 Dağıtım: DPP (0212) 622 22 22
www.kafadergi.com - bizeyazin@kafadergi.com - reklam@kafagrup.com

KAFA Dergisi'ndeki tüm yazı, çizim, espri ve karikatürlerin yayın hakları saklıdır. Yayıncı, yazar ve çizimci yazılı izni alınmaksızın hiçbir yazı ve çizim görsel yayın organında ve sanal ortamında kullanılamaz.
Poster ve afişler derginin içinde ücretsiz olarak verilmektedir.

iş sanat kafası

Kasım

"Bir bardak çaya ve iyi müziğe kim hayır diyebilir ki?"

İş Sanat'ta caz serisi, İskandinavya'nın büyüleyici seslerinden Lisa Ekdahl ile başlıyor. Henüz 22 yaşındayken çıkardığı ilk solo albümü "Lisa Ekdahl" ile dört kere platin satış rakamlarına ulaşan ve üç dalda Grammy Ödülü'ne layık görülen sanatçı, 1994 tarihli hiti "Vem Vet" ile üne kavuştu. Lisa Ekdahl bossa nova tarzını kırılğan ve çocuksu sesiyle harmanlıyor. Şarkılarına en çok yaz mevsiminin yakıştığını söylüyor ve ekliyor: "Biliyorsunuz Kuzey'de özellikle kışın bolca aydınlığa ihtiyaç duyuyoruz, bizi mutlu eden, enerji veren şeyleri özlüyoruz. Bir bardak çaya ve iyi müziğe kim hayır diyebilir ki?" Lisa Ekdahl'ın İş Sanat'taki konserini kaçırmamak için 23 Kasım 2017, Perşembe akşamını ajandalarınıza şimdiden not edin!

Dansın süperstarı Carlos Acosta ve topluluğu

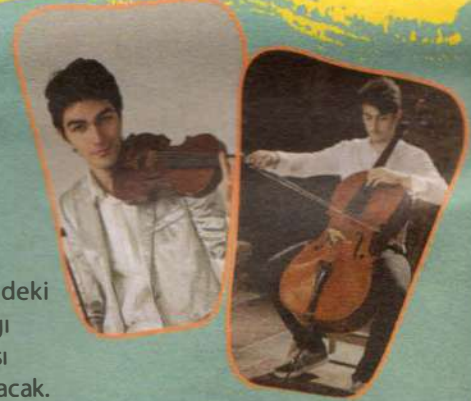
Parlak bale kariyerini Royal Opera House'daki baş dansçılık görevi ile noktalayan ve ülkesi Küba'da kurduğu **Acosta Danza** ile dans dünyasına yepyeni bir soluk getiren **Carlos Acosta**, topluluğu ile İş Sanat'a konuk oluyor. Bale ve modern dans alanında eğitim almış yetenekli dansçılardan oluşan Havana merkezli topluluk, Saddler's

Wells'teki prömiyerlerinin ardından **6- 7 Kasım** tarihlerinde İş Sanat'ta iki gece üst üste İstanbullu dans severlerle buluşacak.

İş Sanat sezonu başlıyor!

Sanat tutkunlarının heyecanla beklediği yeni sezon 3 Kasım'da Eivind Gullberg Jensen yönetimindeki Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası konseri ile başlayacak. Soprano Mari Eriksmoen ile birlikte İş Sanat'ın Parlayan Yıldızlar serisindeki performanslarıyla hafızalarda yer eden genç sanatçılar Umut Sağlam (çello) ve Yiğit Karataş (keman) açılış konserinin solistleri olacak. **Konser, 3 Kasım 2017, Cuma akşamı saat 20.30'da İş Sanat'ta.**

Vedat Sakman'ın gitarı eşliğinde Nâzım Hikmet dizeleri

İş Sanat, dinleti serisini şiir tutkunlarının en gözde kalemlerinden **Nâzım Hikmet** ile başlatıyor. Dünya şairi Nâzım Hikmet'in şiirlerinden kronolojik sıra gözetilerek derlenen **Denize Dönmek İstiyorum!** başlıklı dinletiyi **Atilla Birkiye** hazırladı, **Mehmet Birkiye** sahneye uyguladı. Usta oyuncular **Metin Belgin**, **Bülent Emin Yarar** ve **Hakan Gerçek**'in sesinden hayat bulacak dizelere **Vedat Sakman** gitarıyla eşlik edecek. Şiirle müziğin iç içe geçeceği bu dinleti **13 Kasım 2017, Pazartesi akşamı** İş Sanat'ta.

Meraklı minikler mucitlerin dünyasında

İş Sanat'ın geçtiğimiz yıl kapalı gişe oynayan ve çok sevilen çocuk oyunu **Fantastik Hikâyeler Makinesi** bu sezon da sahnelenecek. **Can Yılmaz**'ın yazdığı **Serdar Biliş**'in yönettiği oyunun eğlenceli müziklerini **Çiğdem Erken**, koreografisini **Tuğçe Tuna** hazırladı. Bu fantastik makineden neler çıkacağını merak ediyorsanız **26 Kasım 2017, Pazar günü saat 15.00'daki oyunu** kaçırmayın!

Mehmet Erdem ile Kulislerden Şarkılar

Türkiye'de popüler müziğin en sevilen isimlerinden biri olan **Mehmet Erdem**, Kulislerden Şarkılar isimli çok özel bir projeye İş Sanat sahnesine konuk oluyor. Erdem, İş Sanat'taki konserinde Çalgı Çengi, Polis, Leyla ile Mecnun gibi birçok film ve diziye bestelediği eserleri oyuncu dostları ile birlikte seslendirecek. Mehmet Erdem'in **30 Kasım 2017, Perşembe** akşamı saat **20.30'da** gerçekleşecek bu çok özel konserini kaçırmamak için biletler tükenmeden alın.

En yakın yabancı sendin,
Daha sürülmemişken ışığın biberi
yaramıza,
Yaslanırken boşlukta duran bir merdivene
henüz.

Güzdü sonsuz bir çöle takılan bakışımız,
ilkyaz derken -kışı gözden kaçırın
yüzlerce eller yukarı, saygı duruşlarımız
en güçsüz kollarla-
Çözüldü aşkın zarif ilmeği
bulandı aynalar duruluğu.
Çok gizli bir doğru gecenin toyluğunda
bilmedik çekenin yanlış bir uzaklık
olduğunu...

Yabancıların en yakınıydın sen!